

Кәсіптік стандарт: «Әлеуметтік қызметтер (протездік-ортопедиялық бұйымдарды жобалау, жасау және жөндеу)»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолданылу аясы: 1) жұмыскерлер – протездік-ортопедиялық қызмет саласындағы кәсіби қызметке қойылатын талаптарды түсіну, өзінің кәсіби дамуы мен біліктілігін арттыруды жоспарлау, сондай-ақ бейінді бағыт бойынша мансаптық ілгерілеуді болжамдау үшін; 2) жұмыс берушілер – протездік-ортопедиялық қызмет саласындағы кәсіби қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды өзірлеу, еңбек нарығының заманауи қажеттіліктеріне жауап беретін жұмыскерлердің біліктілігіне қойылатын талаптарды жаңарту, персоналды жалдау және аттестаттау кезінде өлшемшарттарды қалыптастыру, сондай-ақ кадрлардың біліктілігін арттыру, дамыту, ілгерілету және ротациялау бағдарламаларын жасау үшін; 3) білім беру және оқу орындары – протездік-ортопедиялық қызмет саласында мамандар даярлау, бейіндік бағыттардың басшылары мен мамандарын қайта даярлау мен олардың біліктілігін арттыру бойынша білім беру бағдарламаларының мақсаттары мен мазмұнын айқындау, протездік-ортопедиялық қызмет саласында оқытушылар мен сарапшыларды кәсіптік қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесін дамыту үшін; 4) сертификаттау және біліктілік беру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдар (органдар) – персоналды сертификаттау кезінде бағалау материалдарын өзірлеу және сәйкестік деңгейі бойынша жұмыскерлердің біліктілік өлшемшарттарын өзірлеу үшін; 5) мемлекеттік органдар – кәсіптік стандартты еңбек нарығын мониторингтеу және болжамдау өлшемшарттары ретінде пайдалану үшін қолданады. Осы кәсіптік стандарттың негізінде ұйымдар өндірісті, еңбек пен басқаруды, олардың жауапкершілігін, өндірісті ұйымдастыру ерекшеліктерін ескере отырып, еңбек функцияларының, білімдері мен дағдыларының тізбесін нақтылай отырып, ішкі қолдану үшін жұмыскерлерге арналған корпоративтік кәсіптік стандарттарды өзірлей алады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) 1) білім – кәсіптік міндет шеңберінде іс-әрекеттерді орындау үшін қажетті зерделенген және меңгерілген ақпарат;

2) біліктілік – жұмыскердің біліктілік даярлығының дәрежесі, белгілі бір күрделі дәрежедегі жұмысты орындауда қажет білімінің, икемділігі мен дағдыларының болуы;

3) біліктілік деңгейі – күрделіліктің параметрлері бойынша стандартты емес еңбек әрекеттерімен, жауапкершілігімен және тәуелсіздігімен сараланатын жұмыскердің даярлық деңгейі мен құзыреттілігіне қойылатын талаптар жиынтығы;

4) дағды – кәсіптік міндетті толығымен орындауға мүмкіндік беретін білім мен машықты қолдану қабілеті;

5) информалды білім – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат берілмей жүргізілетін білім беру түрі;

6) кәсіп – жеке адам жүзеге асыратын және орындалуы үшін белгілі бір біліктілікті талап ететін қызмет түрі;

7) кәсіптік кіші топ (еңбек қызметінің түрі) – кәсіптік топтың бөлігі, еңбек функцияларының тұтас жиынтығынан және оларды орындауға қажетті құзыреттіліктерден қалыптасқан кәсіптер жиынтығы;

8) кәсіптік топ (кәсіби қызмет саласы) – ортақ интеграциялық негізі бар (ұқсас немесе бір-біріне жақын міндет, объектілер, технологиялар, оның ішінде еңбек құралдары) және еңбек функциялары мен оларды орындау үшін құзыреттіліктердің ұқсас жиынтығын көздейтін кәсіптік кіші топтардың жиынтығы;

9) құзырет – еңбек функциясын құрайтын бір немесе бірнеше кәсіптік міндетті орындауға мүмкіндік беретін дағдыны қолдану қабілеті;

10) машық – кәсіптік міндет шеңберінде жекелеген бірлі-жарым іс-әрекетті физикалық тұрғыдан және (немесе) ақыл-оймен орындау қабілеті;

11) салалық біліктілік шеңбері – ұлттық біліктілік шеңбері негізінде, Қазақстан Республикасының кәсіптерінің ұлттық сыныптаушының, экономикалық қызмет түрлерінің сыныптаушысын және салада орындалатын жұмыстардың күрделілігіне және пайдаланылатын білімнің, машықтың және құзыреттің сипатына қарай деңгейлер бойынша маманның біліктілігіне қойылатын талаптарды ескере отырып өзірленген құжат;

12) формалды емес білім беру – оқыту орны, мерзімдері мен нысаны ескерілмей, білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдар жоспарлаған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат беріле отырып жүргізілетін білім беру түрі.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) БА – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 16-бабы 16-1) тармақшасына сәйкес бекітілген басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы;

2) БТБА – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 16-бабының 16-1) тармақшасына сәйкес бекітілген жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;

3) КС – кәсіптік стандарт;

4) СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

5) ТжКБ – техникалық және кәсіптік білім беру;

6) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші;

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әлеуметтік қызметтер (протездік-ортопедиялық бұйымдарды жобалау, жасау және жөндеу)

5. Кәсіптік стандарттың коды: С32503072

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

С Өңдеу өнеркәсібі

32 Өзге дайын бұйымдарды жасау

32.5 Медициналық және стоматологиялық құралдар мен керек-жарақтарды жасау

32.50 Медициналық және стоматологиялық құралдар мен керек-жарақтарды жасау

32.50.3 Хирургиялық және ортопедиялық құрылғыларды жасау

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: «Әлеуметтік қызметтер (протездік-ортопедиялық бұйымдарды жобалау, жасау және жөндеу)» кәсіптік стандарты «Кәсіптік біліктілік туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 5-бабының 5-тармағына сәйкес әзірленді. Кәсіптік стандарт ортопедиялық аяқкиімді жобалау, модельдеу, протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және жөндеу кезінде жұмыскерлердің дағдыларына, біліміне, машықтарына және жеке құзыреттеріне қойылатын тиісті талаптарға сәйкес келетін еңбек функцияларын жүйелі және құрылымдық сипаттайтын кәсіптерді қамтиды. Осы кәсіптік стандартқа туынды лауазымдар енгізілмеген: басшылардың орынбасарлары, аға, жетекші және бас мамандар, олардың міндеттері, білімдері, машықтар мен дағдылары базалық лауазымдар негізінде айқындалады және ұйымдағы штаттық нормативтері мен кестелер негізінде белгіленеді. Аға, жетекші және бас мамандардың қажетті жұмыс өтіліне қойылатын талаптар І біліктілік санатындағы мамандар үшін көзделген талаптармен салыстырғанда 2-3 жылға артады. «Білім» бөлімінде қамтылған теориялық және практикалық білімге қойылатын талаптармен қатар, жұмыскерлер: ішкі еңбек тәртібін, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, экологиялық, өнеркәсіптік қауіпсіздік жөніндегі нормаларды, санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды, жұмыс орнын ұтымды ұйымдастыру және ұстау тәртібін білуі тиіс. Кәсіптік стандарт 6 кәсіптік кіші топты (ортопедия, протездеу, протездеудегі технология, ортездеудегі технология, ортопедиялық аяқкиім технологиясы және модельдеу, слесарлық жұмыстар) және 18 кәсіпті қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

1) Протезші инженер-технолог - 6 СБШ-нің деңгейі

2) Ортезші инженер-технолог - 6 СБШ-нің деңгейі

3) Ортопедиялық аяқкиім модельер-конструкторы - 3 СБШ-нің деңгейі

4) Ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер - 2 СБШ-нің деңгейі

5) Қалыптар модельері - 3 СБШ-нің деңгейі

6) Протезші техник - 4 СБШ-нің деңгейі

8) Протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі - 4 СБШ-нің деңгейі

9) Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы - 3 СБШ-нің деңгейі

10) Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші - 3 СБШ-нің деңгейі

13) Ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші) - 2 СБШ-нің деңгейі

16) Протезші техник - 5 СБШ-нің деңгейі

18) Протезші техник-технолог - 5 СБШ-нің деңгейі

19) Ортезші техник-технолог - 4 СБШ-нің деңгейі

22) Ортопедиялық аяқкиім техник-технологы - 4 СБШ-нің деңгейі

23) Ортопедиялық аяқкиім техник-технологы - 5 СБШ-нің деңгейі

24) Ортопедиялық аяқкиім инженер-технологы - 6 СБШ-нің деңгейі

33) Ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші) - 3 СБШ-нің деңгейі

36) Ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер - 3 СБШ-нің деңгейі

40) Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші - 2 СБШ-нің деңгейі

41) Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші - 4 СБШ-нің деңгейі

42) протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі - 3 СБШ-нің деңгейі

43) Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы - 4 СБШ-нің деңгейі

44) Протез құрастырушы слесарь - 3 СБШ-нің деңгейі

48) Ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен) - 2 СБШ-нің деңгейі

50) Ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен) - 4 СБШ-нің деңгейі

51) Ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен) - 1 СБШ-нің деңгейі

53) Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)» - 3 СБШ-нің деңгейі

55) Ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші) - 4 СБШ-нің деңгейі

56) ортопед-техник - 4 СБШ-нің деңгейі

57) ортопед-техник - 5 СБШ-нің деңгейі

58) Протезші техник-технолог - 4 СБШ-нің деңгейі

59) Ортезші техник-технолог - 5 СБШ-нің деңгейі

60) Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен) - 1 СБШ-нің деңгейі

61) Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен) - 2 СБШ-нің деңгейі

62) Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы - 3 СБШ-нің деңгейі

63) Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы - 4 СБШ-нің деңгейі

64) Ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер - 4 СБШ-нің деңгейі

65) Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші - 1 СБШ-нің деңгейі

66) Протез құрастырушы слесарь - 4 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Протезші инженер-технолог»:			
Топтың коды:	2144-1		
Қызмет атауының коды:	2144-1-006		
Кәсіптің атауы:	Протезші инженер-технолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	6 (6.0; 6.1. ; 6.2.)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 49-параграф. 458-тармақ, Инженер-технолог (Технолог)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Біліктілігі жоғары деңгейдегі маман: санаты жоқ инженер-технолог: жұмыс өтіліне талаптарды ұсынбай немесе I санаттағы техник лауазымында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі; II санаттағы инженер-технолог: санатсыз инженер-технолог лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 3 жыл; I санаттағы инженер-технолог: II санаттағы инженер-технолог лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2141-1-005 - Инженер-технолог (жалпы бейін)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездеу және ортездеу саласындағы технологияларды бейімдеу және енгізу. Технологиялық процестердің орындалуын бақылау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау бойынша технологиялық өндірістік процесті ұйымдастыру және олардың орындалуын бақылау 2. Мүгедектігі бар адамдардың күнделікті міндеттері мен жеке қажеттіліктеріне, оның ішінде физикалық қолдау мен өзін-өзі күтуге көмек көрсету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау бойынша технологиялық өндірістік процесті ұйымдастыру және олардың орындалуын бақылау			

	<p>Дағды 1: Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындаудың технологиялық процестерін енгізу, дайын өнімді қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша өндірістік процестердің орындалуын техникалық қолдау. 2. Жабдықтарды, техникалық жарақтарды орналастыру жоспарларын әзірлеу. 3. Жабдықтың өндірістік қуаты мен жүктемесін есептеу. 4. Протезші техниктерді, протездік-ортопедиялық бұйымдардың механиктерін, протезді құрастырушы слесарьлерді оқытуды ұйымдастыру және жүргізу. 6. Жаңа, оның ішінде цифрлық технологияларды және материалдарды енгізу есебінен өндірілетін өнімнің сапасын арттыру. 7. Цех жұмыскерлерінің біліктілігін арттыру бойынша жұмыс жүргізу. 8. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау бойынша өндірістік процесті ұйымдастыру және бақылау. 9. Бұйымдардың қолданылуын бақылау. 10. Мультидисциплинарлық команда құрамында мүгедектігі бар адамдарды динамикада бірлесіп тексеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдар өндірісін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері және басқа да әдістемелік материалдар. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың, модульдердің және жартылай фабрикаттардың номенклатурасы. 3. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды, материалдар мен құраушы бұйымдарды жасаудың техникалық талаптары мен технологиялары. 4. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиясы. 5. Протез жасау, ортез жасау теориясы. 6. Жаңа, оның ішінде цифрлық технологиялар және ортопедиялық бұйымдардың конструкциялары. 7. Өндірістік жабдықтар, жабдықтарды техникалық пайдалану тәртібі. 8. Еңбек заңнамасы. 9. Тіл туралы заңнама. 10. Ішкі еңбек тәртібі. 12. Өндірістік санитария талаптары. 13. Өрт қауіпсіздігі талаптары <p>Дағдыны тану мүмкіндігі: -</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Мүгедектігі бар адамдардың күнделікті міндеттері мен жеке қажеттіліктеріне, оның ішінде физикалық қолдау мен өзін-өзі күтуге көмек көрсету</p>		

<p>Дағды 1: Мүгедектігі бар адамдардың күнделікті міндеттерін орындауға және жеке қажеттіліктерін қанағаттандыруға, оның ішінде физикалық қолдау мен өзіне-өзі қызмет көрсетуге жәрдемдесуге жеке көмек көрсет</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Күнделікті міндеттерді орындауда және мүгедектігі бар адамдардың қажеттіліктерін қанағаттандыруда, оның ішінде физикалық көмек пен өзіне-өзі қызмет көрсетуге жәрдемдесуде қолдау көрсету кезінде жекелендірілген әдістер мен тәсілдерді қолдану. 2. Мүгедектігі бар адамдардың қажеттіліктеріне сәйкес протездік бұйымдарды дербес модельдеуді жүргізу. 3. Оңалту мақсатын, тактикасын қою үшін мүгедектігі бар адамдарды мультидисциплинарлық команда мүшелерімен бірлесіп тексеру. 4. Өнімді түзету және сәйкестендіру мақсатында күнделікті тексеру. 5. Пайдаланушыларға бұйымдарды дұрыс қолдануды, пайдалану және қауіпсіздік техникасы қағидаларын сақтауға үйрету. 6. Өмір сүру сапасын жақсарту, өзіне-өзі қызмет көрсетуге үйрету бойынша мүгедектігі бар адамдармен әңгімелесу, түсіндіру жұмыстарын жүргізу. 7. Бұйымды жасаудың технологиялық процестерінің орындалуын бақылау, техниктердің, протезші механиктердің, құрастырушы слесарлардың, протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау және әрлеу жөніндегі қайысшылардың, ортопедиялық бұйымдарды тігушілердің (бандажшылар) жұмысын бақылау.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адам анатомиясының негіздері. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды тағайындау мен қолданудың медициналық аспектілері. 3. Мүгедектігі бар адамдарды тұрмыстық бейімдеу әдістемелерін білу. 4. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 5. 3-D форматында сызбалар, суреттер жасау негіздері 6. Протездерді жобалау негіздері. 7. Еңбек заңнамасы. 8. Тілдер туралы заңнама. 9. Ішкі еңбек тәртібі. 10. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тіртібі. 11. Өндірістік санитария талаптары. 12. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

	<p>Дағды 2: Өндірісте сапаны операцияаралық бақылауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқ-қолдың немесе дененің теріс және оң діңгектерін өндіруді операцияаралық бақылау. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың оңтайлы сәйкестігін қамтамасыз ету үшін бұйымдарға конструктивті өзгерістер әзірлеу және енгізу . 3. Протез немесе ортез жасау, бұйымды сәйкестендіру, статикалық және динамикалық реттеу процесін бақылау. 4. Дайын өнімдерді сараптау, олардың жұмыс істеуі және косметикалық көрінісі. 5. Өнімнің жарамдылығы мен жұмысын оңтайландыру үшін өндірістің технологиялық процесінің кез-келген кезеңін қайталау қажеттілігін анықтау. 6. Бұйымды жасау процесіне басшылық жасау, техниктердің, протезші-механиктердің, құрастырушы слесарьлардың, протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау және әрлеу жөніндегі қайысшылардың, ортопедиялық бұйымдарды тігушілердің (бандажшылардың) жұмысын бақылау. 7. Сапаны басқару жүйесін әзірлеуге, жетілдіруге және енгізуге қатысу. 8. Протездік-ортопедиялық бұйымдар өндірісінің тиімділігін арттыру бойынша жұмыс әдістерін жетілдіру. 9. Жұмыс орнындағы технологиялық процестердің сапасы мен қауіпсіздігі стандарттарын сақтау. 10. Сапасыз және төмен сортты өнімдердің ақауы және шығарылу себептерін талдау. 11. Олардың алдын алу және жою жөніндегі іс-шараларды әзірлеуге, сондай-ақ ұйым шығаратын өнімге түсетін жарнамаларды қарауға қатысу.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық процестерді жобалау кезінде еңбекті ұйымдастыруға қойылатын талаптар. 2. Техникалық құжаттаманы әзірлеу және ресімдеу жөніндегі басшылық материалдар. 3. Ұқсас өнімді өндірудің прогрессивті технологиясы саласындағы озық отандық және шетелдік ұйымдардың тәжірибесі. 4. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, еңбек және басқару негіздері. 5. Еңбек заңнамасы. 6. Тілдер туралы заңнама. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 8. Өндірістік санитария талаптары. 9. Өрт қауіпсіздігі талаптары
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық ұқыптылық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану</p>	<p>-</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68 - 2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p> <p>6</p> <p>6</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p> <p>ортезші инженер-технолог</p> <p>ортопедиялық аяқкиімнің инженер-технологы</p>

10. Кәсіптің карточкасы «Орtezші инженер-технолог»:

Топтың коды:	2144-1		
Қызмет атауының коды:	2144-1-006		
Кәсіптің атауы:	Ортезші инженер-технолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	6.0. – 0; 6.1. – 2 ; 6.2. – 1 .		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты өлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 49-параграф, 458-тармақ, инженер-технолог (технолог)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Біліктілігі жоғары деңгейдегі маман: санаты жоқ инженер-технолог: жұмыс өтіліне талаптарды ұсынбай немесе I санаттағы техник лауазымында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі; II санаттағы инженер-технолог: санатсыз инженер-технолог лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 3 жыл; I санаттағы инженер-технолог: II санаттағы инженер-технолог лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-1-006 - Инженерлер-технолог-протезші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездеу және ортездеу саласындағы озық технологияларды әзірлеу және енгізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша өндірістік процесін ұйымдастыру және олардың қолданылуын бақылау 2. Мүгедектігі бар адамдарға күнделікті міндеттерді орындауға және жеке қажеттіліктеріне, оның ішінде физикалық қолдауға және өзін-өзі күтуге көмек беруді қамтамасыз еті	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша өндірістік процесін ұйымдастыру және олардың қолданылуын бақылау			

	<p>Дағды 1: Ортездік- ортопедиялық бұйымдарды дайындаудың технологиялық процестерін әзірлеу, дайын өнімді қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру бойынша өндірістік процесін ұйымдастыру және үйлестіру. 2. Жабдықтарды, техникалық құралдарды және жұмыс орындарын орналастыру жоспарын жасау. 3. Ортездеу саласына жұмылдырылған басқа да мамандармен, ортездеу саласындағы мемлекеттік және мемлекеттік емес мекемелермен және ұйымдармен ынтымақтастық. 4. Ортезші техниктер мен протездік-ортопедиялық бұйымдардың механиктерін даярлауды ұйымдастыру және өткізу. 5. Жаңа, оның ішінде цифрлық технологияларды технологияларды және ортопедиялық-ортопедиялық бұйымдардың конструкцияларын енгізуді ұйымдастыру. 6. Өнімнің және технологиялық процестердің сапасын арттырудың резервтерін пайдалана отырып, жұмыс орындарын аттестаттау және оңтайландыру жүргізу. 7. Кадрларды іріктеуге, оларды орналастыруға және еңбек ресурстарын орынды пайдалануға қатысу. 8. Цех жұмыскерлерінің біліктілігін арттыру жұмыстарын жүргізу. 9. Өндірістің жеке кезеңдерінде ортездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау процесін бақылау. 10. Ортездік-ортопедиялық бұйымдардың түрлерін дайындау алгоритмін жүргізу. 11. Өндіріс технологиясы саласында озық отандық және шетелдік тәжірибені қолдану. 12. Материалдық шығынды азайтуға, еңбек сыйымдылығын төмендетуге, еңбек өнімділігін арттыруға бағытталған өндіріс тиімділігін арттыру шараларын әзірлеу және жүзеге асыруға қатысу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіруді реттейтін Қазақстан Республикасының құқықтық актілері және әдістемелік материалдар. 2. Ортездік бұйымдардың, модульдердің және жартылай фабрикаттардың номенклатурасы. 3. Ортездік бұйымдарға қойылатын техникалық талаптар мен өндіру технологиясы. 4. Протез жасау, ортез жасау теориясы. 5. Еңбек заңнамасы. 6. Тілдер туралы заңнама. 7. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 9. Өндірістік санитария талаптары. 10. Өрт қауіпсіздігі талаптары <p>Дағдыны тану мүмкіндігі: нет</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Мүгедектігі бар адамдарға күнделікті міндеттерді орындауға және жеке қажеттіліктеріне, оның ішінде физикалық қолдауға және өзін-өзі күтуге көмек беруді қамтамасыз еті</p>		

<p>Дағды 1: Мүгедектігі бар адамдарға күнделікті міндеттерді орындауға және жеке қажеттіліктерді қанағаттандыруға, оның ішінде физикалық қолдау мен өзін-өзі күтуге жәрдемдесуге жеке көмек көрсету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мүгедектігі бар адамдардың күнделікті өмірлік міндеттері мен қажеттіліктерін, оның ішінде физикалық көмек және өзін-өзі күтуге жәрдемдесуді қамтамасыз ету үшін жеке әдістер мен тәсілдерді қолдану. 2. Мүгедектігі бар адамдардың қажеттіліктеріне сәйкес ортездік бұйымдарды дербес модельдеу жүргізу. 3. Оңалту мақсаттары мен тактикасын белгілеу үшін мүгедектігі бар адамдарды мультидисциплинарлық команданың мүшелерімен бірлесіп тексеру. 4. Ортездердің жай-күйін бағалау және пайдалануды мониторингтеу үшін мүгедектігі бар адамдарды динамикада дәрігерімен бірлесіп тексеру. 5. Пайдаланушыларды өнімді дұрыс қолдануға, пайдалану және қауіпсіздік қағидаларын сақтауға үйрету. 6. Сапасы төмен және сапасыз өнімдерді шығару мен ақаулардың себептерін талдау, олардың алдын алу және жою шараларын әзірлеуге, сондай-ақ ұйым шығаратын өнімге келіп түсетін шағымдарды қарауға қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адам анатомиясы. 2. Қозғалыстардың биомеханикасы. 3. Дәстүрлі және 3D технологияларды пайдалана отырып, ортездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау (негтомия жүргізу) үшін өлшемдерді алу тәртібі мен алгоритмі. 4. Ортездік-ортопедиялық бұйымдардың мақсаты мен қолданылуының медициналық аспектілері. 5. Ортездік бұйымдардың жаңа технологиялары мен конструкциялары. 6. Автоматтандырылған жобалау жүйелерінің негіздері. 7. Өнертабыс негіздері, техникалық және технологиялық объектілердің техникалық деңгейін талдау әдістері. 8. Еңбек заңнамасы. 9. Тіл туралы заңнама. 10. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 11. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 12. Өндірістік санитария талаптары. 13. Өрт қауіпсіздігі талаптары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 2: Өндірісте сапаны операцияаралық бақылауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқ-қолдарға немесе денеге арналған гипсті үлгіні шешуден бастап дайын бұйымды әрлеуге дейін ортездер жасау процесін операцияаралық бақылауды және басқаруды жүзеге асыру. 2. Ортездік-ортопедиялық бұйымдардың оңтайлы сәйкестігін қамтамасыз ету үшін бұйымдарға дизайн өзгерістерін әзірлеу және енгізу. 3. Ортездің жасалуына, дұрыс келтірілуіне, бұйымның статикалық және динамикалық реттелуіне мониторинг. 4. Дайын өнімді сараптау. 5. Бұйымды шақтауды және қызметін оңтайландыру үшін дайындау процесінің кез келген кезеңдерін қайталау қажеттілігін айқындау. 6. Жұмсақ бұйымдарды дайындау процесін басқару, тігіншілердің жұмысын бақылау. 7. Сапаны басқару жүйесін әзірлеуге, жетілдіруге және енгізуге қатысу. 8. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру тиімділігін арттыру бойынша жұмыс әдістерін жетілдіру.

		Білімдер:	
		1. Өндірісті технологиялық дайындау бойынша заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілер, әдістемелік және нормативтік-техникалық материалдар. 2. Өндірістегі сапа мен қауіпсіздік стандарты. 3. Ортопедиялық бұйымдарды дайындау алгоритмі. 4. Өндірістегі тәуекел картасын жасау. 5. Еңбек заңнамасы. 6. Тілдер туралы заңнама. 7. Ішкі еңбек тәртібі. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидалары. 9. Өндірістік санитария талаптары. 10. Өрт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68 - 2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	протезші-инженер-технолог	
	6	ортопедиялық аяқ киім инженер-технологы	
11. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиім модельер-конструкторы»:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-009		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиім модельер-конструкторы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.0-1, 3.0-2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 41-параграф, 91-92 тармақтар, Ортопедиялық аяқкиім модельер-конструкторы , 3 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.0. деңгей: ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы немесе ортопедиялық аяқкиім пішуші ретінде жұмыс тәжірибесі, 2 деңгей, кемінде екі жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-009 - Ортопедтік аяқ киім үлгілеуші 7536-1-004 - Аяқ киім тартушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ортопедиялық аяқкиім мен аяқкиімдердің жаңа түрлері мен үлгілерін әзірлеу, жобалау және енгізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Белгілі және тұрақты жағдайларда ортопедиялық аяқкиімді ішінара дербес жобалау және модельдеу бойынша стандартты тапсырмаларды орындау	

	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Белгілі және тұрақты жағдайларда ортопедиялық аяқкиімді ішінара дербес жобалау және модельдеу бойынша стандартты тапсырмаларды орындау	Дағды 1: Ортопедиялық аяқкиімнің үлгілері әзірлеу	Машықтар: 1. Ортопедиялық аяқкиімнің үстіне арналған үлгілерді әзірлеу. 2. Дәрігердің тапсырыста көрсеткен өлшемдеріне сәйкес жасалған ортопедиялық қалыптан эскиз алу. 3. Үстіңгі пішімнің және астардың бөлшектеріне қағаздан жасалған үлгілерді пішу. 4. Жаңа үлгілерді жасау және ортопедиялық аяқкиімді енгізу. 5. Ортопедиялық аяқкиім үлгілерін құрастыру. 6. Ортопедиялық аяқкиімнің жаңа үлгілерін сынау және шығару. 7. Қажет болған жағдайда ескі үлгілердің дизайнына өзгерістер мен толықтырулар енгізу бойынша ұсыныстар әзірлеу. 8. Жеке тапсырыстар бойынша ортопедиялық аяқкиімді жобалау және модельдеу. 9. Өндірісте бұйымды құрастыру процесінде ортопедиялық аяқкиімнің медициналық тапсырыстарға сәйкестігін қадағалау және тексеру. 10. Ортопедиялық аяқкиімнің жаңа үлгілерін бекітуге құжаттарды дайындау.
		Білімдер: 1. Табан анатомиясы. 2. Табанның деформациясы мен ампутациясының түрлері. 3. Ортопедиялық аяқкиім дайындамаларының үлгілерін құрастыру технологиясы. 4. Аяқкиімнің үстіңгі және астары бөлшектерін кесу кезіндегі үстемелердің нормалары. 5. Ортопедиялық аяқкиімнің және іштіктің номенклатурасы, түрлері мен түрлері. 6. Ортопедиялық аяқкиімді дайындауға арналған материалдардың түрлері және олардың қасиеттері. 7. Дәстүрлі және 3D технологияларды пайдалана отырып, протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 8. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиясы. 9. Протездік-ортездік құрылыстың жалпы теориясы. 10. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың мақсаты мен қолданылуының медициналық аспектілері. 11. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 12. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 13. Өндірістік санитария талаптары. 14. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Дәлдік адалдық, байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68 - 2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)
	3	ортопедиялық аяқкиімді керуші
	4	ортопед- техник

	4	протезші техник	
	4	протезші техник-технолог	
12. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер»:			
Топтың коды:	7532-2		
Қызмет атауының коды:	7532-2-003		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	2 (2.0.-1, 2.0.-2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 104-параграф, 496-498-тармақтар, Материал пішуші, 3-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ортопедиялық аяқкиімді керуші немесе 1-разрядты ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы болып жұмыс өтілі кемінде бір жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	-		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-008 - Етік қалып үлгілеуші 7536-1-009 - Ортопедтік аяқ киім үлгілеуші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ортопедиялық аяқкиімнің үстіңгі жағының үлгісін жасау және пішу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.			

Дағды 1:
Жетекшілікпен белгілі бір дербестік дәрежесімен өте отырып, кескіш станоктардың көмегімен немесе арнайы құрылғыларды қолданып ортопедиялық аяқкиімнің үстіңгі бөлігін модельдеу және кесу бойынша қарапайым жұмыстарды орындау.

Машықтар:

1. Арнаулы аспаптардың көмегімен пішу және кесу машиналарында немесе қолмен алдын ала белгілеу арқылы қарапайым бөлшектер мен бұйымдарға материалдарды қиып пішу.
2. Сапасы, түсі, қалыңдығы, сорты және текстурасы бойынша пішілетін материалдарды іріктеу.
3. Пішілетін материалдарды неғұрлым үнемді пайдалануды, пішім сапасын, таза, тегіс қиықты қамтамасыз ету.
4. Пішу және кесу машиналарында кескіш құрал-сайман мен шектегіштерді алмастыру және қайрау.
5. Арнаулы аспаптарды реттеу және жөндеу.
6. Өлшемі және түрлері бойынша кесіп пішілген бөлшектерді бумаларға немесе арнаулы қораптарға салу.
7. Жұмыс үлгілері:
 - 1) қағаз – былғары бұйымдарын бөліктерге кесу;
 - 2) картон – құрақ музыкалық аспаптардың үлбір камераларын дайындамаларға кесу;
 - 3) жасанды былғары – қамыс музыкалық аспаптар камераларына арналған дайындамаларға кесу;
 - 4) жасанды былғары – музыкалық аспаптың корпустары үшін дайындамаларды кесу;
 - 5) табиғи былғары – құрақ музыкалық аспаптардың белдіктерін дайындамаларға кесу;
 - 6) былғары – белдіктерге кесу;
 - 7) былғары шикізаты, былғары және тоқыма материалдары – алдын ала таңбалаусыз кесектерге кесу;
 - 8) шикі былғары – тігу үшін кесу;
 - 9) коленкор – шаблондар бойынша қораптардың бөліктерін кесу, кесу және кесу;
 - 10) былғарыдан немесе былғарыдан жасалған клапан - техникалық және былғары бұйымдарының астарлау, әрлеу, бекіту, флизерлеу, ұсақ бөлшектерін кесу;
 - 11) былғары материалдар – белгіленген ұзындығы мен ені бойынша тігістерді, шілтерді, жиектерді, белдіктерді кесу;
 - 12) полиуретанды көбік бу пластмассалары, мата негізіндегі көбік латекстері, пенопласт – қамыс музыкалық аспаптарға арналған тығыздағыштарды кесу;
 - 13) белдіктер – тығыздағыштарды кесу;
 - 14) маталар – дайындамаларға, торлар мен механизмдерге арналған төсемдерге, құрақ музыкалық аспаптардың белдіктеріне кесу;
 - 15) маталар мен былғарыдан жасалған бұйымдар – алдын ала белгіленген сызықтар бойынша кесектерге, диагональ бойынша кесу;
 - 16) маталар – өріп пішу.

Білімдер:

1. Материалдарды кесудің ұтымды әдістері мен әдістері.
2. Материалдар мен кесілген бөлшектер мен бұйымдарға арналған стандарттар мен техникалық шарттар.
3. Материалдарды пайдалану нормалары.
4. Кесетін бөлшектердің атауы мен мақсаты.
5. Қызмет көрсетілетін жабдықтың жұмыс принципі.
6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері.
7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі.
8. Өндірістік санитария талаптары.
9. Өрт қауіпсіздігі.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Дәлдік адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	2-3	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
	2-3	ортопедиялық аяқкиімді керуші	
	3	ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер	
13. Кәсіптің карточкасы «Қалыптар модельері»:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-008		
Кәсіптің атауы:	Қалыптар модельері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.0, 3.1)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 34-35-параграф, 77-80-тармақтар, Қалыптар модельері, 3-4 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.1. деңгейі: 2-разрядты аяқкиім құрастырушы ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; 3.2. деңгейі: 3 санатты модельер ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-009 - Ортопедтік аяқ киім үлгілеуші 2163-1-010 - Модельер-құрастырушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қалыптар модельдеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Белгілі және тұрақты жағдайларда қалыпты модельдеу стандартты тапсырмаларын ішінара тәуелсіз орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Белгілі және тұрақты жағдайларда қалыпты модельдеу стандартты тапсырмаларын ішінара тәуелсіз орындау			

Дағды 1:
Берілген тапсырмаға сәкес барлық төсемдерді белгілі тәуелсіздікке негізделген пропорциядағы аяқкиім түрлері модельдеу жұмыстарын жүргізу

Машықтар:

- 3.1. деңгей:
1. Гипстен ортопедиялық аяқкиімге арналған қалып (үлгілерді) жасау: гипс ерітіндісін дайындау, марля-гипс негативін дайындау, оған гипс ерітіндісін құю, гипс қалыпты (үлгілерді) дәрігердің тапсырыста көрсеткен табанның нысаны мен өлшемін сақтай отырып өңдеу.
 2. Дәрігер тапсырыста көрсеткен табандардың пішіндері мен өлшемдеріне сәйкес күрделілігі төмен және профилактикалық аяқкиімдерге қалыптарды шақтау және таңдау.
 4. Ауытқулар бойынша негізгі табанды дайындау, қажет болған жағдайда корсетті блоктау.
 5. Ортопед дәрігердің рецепті бойынша халықтың жеке тапсырыстары бойынша ұлтрақтар дайындау.
 6. Престерде және өзге жабдықтарда жұмыс істеу.
- 3.2. деңгей:
1. Ортопедиялық аяқкиімдер мен тапсырыс бойынша жасалған аяқкиімдерге арналған ағаш ілмектерді өндіру.
 2. Тапсырмада көрсетілген табан конфигурациясына және өлшемдерге сәйкес төсеніштерді таңдау және реттеу, төсеніштердің көлемін азайту немесе арттыру.
 3. Ортопедиялық қалыптарды дәрігер бұйрықта көрсеткен тапсырыс берушінің табан өлшемдері мен көлемдік өлшемдеріне сәйкес таңдау және реттеу.
 4. Тығын астындағы қатты бөлшектерді бітеу, тығынды реттеу және желімдеу.
 5. Піл ауруы, Шопард және Лисфранк ампутациялары кезінде ерекше қиын жағдайларда блокты және гипсті құймаларды реттеу.

Білімдер:

- 3.1. деңгей:
1. Гипс блоктарын (үлгілерді) дайындау және өңдеу технологиясы.
 2. Табанның анатомиясы.
 3. Табанның деформациясы мен ампутациясының түрлері.
 4. Қолданылатын материалдардың қасиеттері.
 5. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері.
 6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары.
 7. Өндірістік санитария талаптары.
 8. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
- 3.2. деңгей:
1. Тақталарды құрастыру және дайындау технологиясы.
 2. Ағаш түрлері.
 3. Ағаш сапасына қойылатын талаптар.
 4. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін дәстүрлі әдістерді немесе 3D құрылғыларын қолдану арқылы өлшемдерді алу тәртібі.
 5. Протездік-ортопедиялық аяқкиімді өндіру технологиясы.
 6. Протездік-ортездік құрылыстың жалпы теориясы.
 7. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері.
 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары.
 9. Өндірістік санитария талаптары.
 10. Өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Дәлдік адалдық байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
	3	ортопедиялық аяқкиімді керуші	
	3	пішуші-модельер	
	4	модельер-конструктор	
	4	техник-ортопед	
	4	протезші техник	
4	протезші техник-технолог		
14. Кәсіптің карточкасы «Протезші техник»:			
Топтың коды:	3215-1		
Қызмет атауының коды:	3215-1-001		
Кәсіптің атауы:	Протезші техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0; 4.1; 4.2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 108-параграф, 635-тармақ, техник-конструктор		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Техникалық және кәсіптік (орта арнаулы, орта кәсіптік) білімнің болуы: санаты жоқ техник: жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды II санаттағы техник: санаты жоқ техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; I санаттағы техник: II санаттағы техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3215-1-002 - Техник-ортопед 3215-2-001 - Механик-протезші 3215-1-001 - Протезші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Медициналық бөлімде және көшпелі бригадалар құрамында мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету			

Дағды 1:
Медициналық бөлімде
мүгедектігі бар адамдарға
қызмет көрсету

Машықтар:

1. Біліктілігі анағұрлым жоғары маманның басшылығымен қажетті техникалық есептеулерді жүргізу, қарапайым жобалар мен қарапайым схемаларды әзірлеу бойынша жұмыстарды орындау.
2. Анағұрлым білікті маманның басшылығымен жеке және шағын сериялы өндірістің күрделілігі орташа бұйымдарын және ірі сериялы және жаппай өндірістің қарапайым бұйымдарын құрастыру.
3. Қол мен аяқтарға, денеге арналған протездер мен ортездерге (аппараттарға, тугорларға) гипсті негативді дайындау.
4. Гипсті бинттер жасау.
5. Қол мен аяқтарға, денеге арналған протездер мен ортездерге (аппараттарға, тугорларға) өлшем алу.
6. Қол мен аяқтардың протездерін, ортездерін (аппараттарын, тугорларын) өлшеу.
7. Бекітуді шақтау.
8. Протездеуші дәрігердің бақылауымен дайын бұйымдарды беру.
9. Протездер мен ілеспе бұйымдарға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жөніндегі рәсімдерге қатысу.
10. Арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталығындағы, санаторийлердегі, ауруханалардағы, мектеп-интернаттардағы науқастарға ортопед-дәрігермен бірге көшпелі бригада құрамында қызмет көрсетуге қатысу.
11. Мүгедектігі бар адамдарға протездік-ортопедиялық бұйымдарды дұрыс пайдалану жөнінде нұсқама жүргізу.

Білімдер:

1. Протездік-ортопедиялық бұйымдар өндірісін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері және басқа да әдістемелік материалдар.
2. Адам анатомиясының негіздері.
3. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың, модульдердің және жартылай фабрикаттардың номенклатурасы.
4. Тапсырыс бланкілерін толтыру тәртібі.
5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі.
6. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиясының негіздері.
7. Протез жасау, ортез жасаудың жалпы теориясы;
8. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындауға арналған материалдар мен құраушы бұйымдар.
9. Буын биомеханикасының негіздері, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері.
10. Адамның аяқ-қолы мен денесінен негативтер алу және позитивтер жасау тәртібі.
11. Еңбек заңнамасының негіздері.
12. Тіл туралы заңнама.
13. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері.
14. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі тәртіп.
15. Өндірістік санитария талаптары.
16. Өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; ҚР СТ 68 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	протезші техник	
	4	протезші техник-технолог	
	4	ортезиші техник-технолог	
	4	ортопедиялық аяқкиімнің техник-технологы	
5	ортезші техник		
16. Кәсіптің карточкасы «Протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі »:			
Топтың коды:	7320-3		
Қызмет атауының коды:	7320-3-006		
Кәсіптің атауы:	Протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0; 4.1; 4.2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 55-57-параграф, 56-64, протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі 6-8 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.0. деңгейі: 5-разрядты протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; 4.1. деңгейі: 6-разрядты протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; 4.2. деңгейі: 7-разрядты протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3215-2-001 - Механик-протезші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мүгедектерге протездік қызмет көрсету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Атиптік емес жағдайларда протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау, монтаждау, әрлеу және жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлеріне қызмет көрсету.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Атиптік емес жағдайларда протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау, монтаждау, әрлеу және жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлеріне қызмет көрсету.	Дағды 1:	Машықтар:	
	Жеке тапсырыстар бойынша протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау	4.0. деңгей: 1. Арнайы станоктарда, құрылғыларда стандартты жартылай өнімдерді қолдана отырып, барлық қолданылатын материалдардан аяқтардың атипті бір жақты ампутациялары кезінде протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау, шақтау, әлшеу және жөндеу. 2. Вакуумдық қалыптау әдісімен қабылдағыш гильзалар жасау. 3. Термопластикадан вакуумды қалыптау әдісімен	

қабылдау гильзалар жасау.

4. Атипті бір жақты екі жақты ампутациямен сирақ пен сан негативтерін жасау.

5. Тізе және жамбас буындарында экзартикуляция кезінде жамбас протездерін жасау.

6. Шиналары мен сан манжеттері бар сирақ протездерін жасау.

7. Модульдік технология бойынша қолдың протездерін жасау .

8. Гидравликалық және пневматикалық тасымалдау фазасын басқару жүйесімен тізе модульдерін орнату.

9. Жұмыс үлгілері:

жасау, шақтау, өңдеу және жөндеу:

1) тұтас аяққа және жамбас-сан буындарына арналған былғары, термопластикалық және қабатты пластикадан жасалған қабылдағыш гильзасы бар аппараттар;

2) сирақ пен сан протездерінің қолмен және фрезерлік-көшіргі станоктарда жасалған ағаш қабылдағыш гильзалары;

3) жарық белбеуіндегі жеке скротальді пелот;

4) қабатты пластикадан жасалған шина-былғары корсеттер;

5) вакуумдық қалыптау әдісімен, материалдардың барлық түрінен жасалған қабылдағыш гильзасы бар сирақ пен санның модульдық протездері;

6) вакуумдық қабылдау әдісімен, термопластикалық материалдардан жасалған сирақ пен сан протездерінің қабылдағыш гильзалары;

7) тұтас ағашты сан протездері;

8) вакуумдық қалыптау әдісімен жасалған қабылдағыш гильзасы, басқарудың тартқыш жүйесі бар білек, иық, иықты мүшелуеу, косметикалық протездері.

4.1. деңгей:

1. Стандартты емес жартылай өнімдерді пайдалана отырып, барлық қолданылатын материалдардан, аяқтың ағаш протездерінен жұптық ампутация кезінде протездік-ортопедиялық көмек көрсетуді қоса алғанда, күрделі және атипті жағдайларда протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау, сынап көру, қиыстырып келтіру, әрлеу және жөндеу.

2. Жеке тапсырыстар бойынша протездік-ортопедиялық бұйымдар (эксперименттік бұйымдар) және модульдік компоненттерден қол протездерін жасау.

3. Арнайы станоктарда стандартты жартылай өнімдерді, жабдықтарды пайдалана отырып, барлық қолданылатын материалдардан аяқтардың атипті бір жақты және екі жақты ампутациялары кезінде протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау, шақтау, сынау, әрлеу және жөндеу.

4. Гидравликалық және пневматикалық тасымалдау фазасын басқару жүйесі бар протездердің тәжірибелік және көп буынды тораптарын құрастыруға қатысу.

5. Сыртқы энергия көздерімен қол протездерін жасау және жөндеу.

6. Жұмыс үлгілері:

дайындау, қиыстырып келтіру, өңдеу және жөндеу:

1) вакуумдық қалыптау әдісімен шайырдан жасалған қабылдағыш гильзасы бар сан протездерге арналған гипстік негативтер мен позитивтер;

2) пириговы бойынша дайындалған ағаш протездері;

3) аяқтардың туа біткен жетілмеуі кезінде ағашты қабылдағыш гильзасы бар сирақ пен сан протездері;

4) балаларға арналған протездер;

5) вакуумдық қалыптау әдісімен термопластикалық материалдар мен құйылған шайырдан жасалған жартылай корсеттері бар санды мүшелегеннен кейін

салынатын протездер.

4.2. деңгей:

1. Қабылдау гильзасы бар жамбас протездері үшін гипс негативтері мен позитивтерін жасау.
2. Вакуумды қалыптау әдісімен шайырлардан және термопластиктерден ағаш қабылдау гильзасы бар сирақ пен сан протездерін жасау, оның ішінде балаларға да арналған.
3. Вакуумды қалыптау әдісімен шайырлар мен термопластиктерден аяқтарға аппараттар жасау.
4. Көкірек пен омыртқа жотасының қабысуы, қалыпты ампутация және деформация кезінде протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау, өлшеу, шақтау, өңдеу және жөндеу.
5. Күрделі және қалыпты жағдайларда протездік-ортопедиялық көмек көрсету.
6. «Протез-адам» немесе «ортез-адам» биотехникалық жүйелерін жасау тұрғысынан протездік-ортопедиялық көмек көрсету кезінде жүйелік жолды пайдалану.
7. Сыртқы энергия көздерімен қол протездерін (биопротездер), эксперименталды және көптізбекті түйіндер жасау.
8. Электронды тасымалдау фазасын басқару және қолдау жүйелері бар жамбас протездерін жасау.
9. Электрондық тізе модульдері бар протездерді реттеуге арналған бағдарламаларды әзірлеу.
10. Эксперименттік және көп буынды түйіндерден протездер жасау.
11. Түйіндер мен жартылай дайын өнімдер құрылымындағы ақауларды анықтау.
12. Түйіндер мен жартылай дайын өнімдердің конструкциясындағы ақауларды анықтау, оларды жою бойынша ұсыныстар әзірлеу.
13. Электрондық басқару және пайдалануды үйрету жүйелері бар тізе модульдерінің параметрлері.
14. Электронды аяқтары бар сирақ протездерін құрастыру және баптау.
15. Жұмыс үлгілері:
дайындау, шақтау, өңдеу және жөндеу:
 - 1) «Петерс» сырқаты кезінде тұтас аяққа арналған аппараттар;
 - 2) омыртқа жотасы доғасының қисықтық бұрышын есептеумен гипстік негативтер, позитивтер және «Шено» корсетін жасау;
 - 3) термопластикалық материалдардан жасалған түзетуші корсеттер;
 - 4) энергия көздері бар қол протездері;
 - 5) аяқ-қолдардың қабысқан және қалыпты протездері.

Білімдер:

4.0. деңгей:

1. Вакуумды қалыптау әдісімен бұйымдарды, қабатты пластмассадан жасалған корсеттерді дайындау кезінде сирақ протездері мен қол протездері үшін теріс және оң өлшемдерді алу тәртібі.
2. Аяқтардағы модульдік протездердің құрылымы мен дизайн ерекшеліктері.
3. Бұйымдарды дайындауға қойылатын технологиялық талаптар.
4. Тізе және жамбас буындарында экзеркуляция кезінде сан протездерінің қалыпты емес бұйымдарын жасау кезінде сирақ пен сан протездері үшін негатив пен позитив жасау тәртібі.
5. Модульдік технология бойынша қол протездері үшін негатив пен позитив жасау тәртібі.
6. Вакуумды қалыптастыру арқылы қабылдау гильзаларын жасау әдістері.
7. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды құрастыру схемалары.

		<p>8. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдар мен технологияларды қолдану.</p> <p>9. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері.</p> <p>10. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері.</p> <p>11. Өндірістік санитария ережелері.</p> <p>12. Өрт қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>4.1. деңгей:</p> <p>1. Протездік-ортопедиялық көмек көрсету кезеңдері.</p> <p>2. Оларды орындау әдістері мен құралдары, соның ішінде протездеу әдістері және қол- аяқтардың туа біткен дамымауы кезінде протездер жасаудың, стандартты және стандартты емес жартылай өнімдер мен материалдарды пайдалана отырып, балаларға протездер жасаудың ерекше тәсілдері.</p> <p>3. Бұйымдарды дайындауға қойылатын технологиялық талаптар.</p> <p>4. Қалыпты емесі екі жақты протездеу кезінде сирақ, сан протездері үшін өлшемдерді алу, негатив пен позитив дайындау тәртібі.</p> <p>5. Сыртқы энергия көздері бар иық пен білек протездері үшін өлшемдерді алу, негатив пен позитив жасау тәртібі.</p> <p>6. Сыртқы энергия көздері бар аяқтың протездерін пайдалануды үйрету тәртібі.</p> <p>7. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдар мен технологияларды қолдану.</p> <p>8. Ішкі еңбек тәртібінің тәртібі.</p> <p>9. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі.</p> <p>10. Өндірістік санитария ережелері.</p> <p>11. Өрт қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>4.2. деңгей:</p> <p>1. Протездік-ортопедиялық көмек көрсету кезеңдері, оларды орындау әдістері мен құралдары, соның ішінде протездеу әдістері және туа біткен дамымаған аяқтар кезінде протездер жасаудың, стандартты және стандартты емес жартылай өнімдер мен материалдарды пайдалана отырып, балаларға протездер жасаудың ерекше тәсілдері.</p> <p>2. Қол жеткізілген оңалту әсерін объективті бағалау әдістері.</p> <p>3. Вакуумды қалыптастыру әдісімен бұйымдарды, қабатты пластмассадан жасалған корсеттерді дайындау кезінде сирақ, сан және аяқ протездері үшін теріс және оң өлшемдерді алу тәртібі.</p> <p>4. Пайдаланушы деңгейіндегі дербес компьютерді және электронды тізе модульдері мен аяқтың биопротездерін реттеуге арналған бағдарламаларды білу.</p> <p>5. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдар мен технологияларды қолдану.</p> <p>6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері.</p> <p>7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі.</p> <p>8. Өндірістік санитария ережелері.</p> <p>9. Өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану. межличностная компетентность ориентация на результат и эффективность	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі	
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы	
	4	протез құрастырушы	
17. Кәсіптің карточкасы «Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы»:			
Топтың коды:	7320-3		
Қызмет атауының коды:	7320-3-018		
Кәсіптің атауы:	Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.0, 3.1, 3.2.)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	16-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (16-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 22 қазандағы № 563 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 24 қазанда № 19510 болып тіркелді. 45-51-параграф, 137-143-тармақтар, протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы 3-5-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Аяқ-киім ісі	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.0. деңгейі: протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау және әрлеу жөніндегі қайысшы жұмыс өтілі, 2-разряд, кемінде бір жыл; 3.1. деңгейі: протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау және әрлеу жөніндегі қайысшы ретінде жұмыс өтілі 3-разряд бойынша кемінде 2 жыл; 3.2. деңгейі: 4-разряд протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау және әрлеу жөніндегі қайысшы ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3215-2-001 - Механик-протезші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру және жөндеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау және өңдеу кезіндегі стандартты тапсырмаларды ішінара таныс және тұрақты жағдайларда дербес орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау және өңдеу кезіндегі стандартты тапсырмаларды ішінара таныс және тұрақты жағдайларда дербес орындау.			

Дағды 1:
Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жөндеу бойынша берілген тапсырманы белгілі үлеспен өз бетінше былғары төсеніштерін ауыстырмай жұмыстарды жүргізу

Машықтар:

3.0. деңгей:

1. Бұйымдар мен бөлшектердің шеттерін қолмен қайрақша машиналарында төмен түсіру.
2. Блокшалар астында тесіктер белгілеу және тесу, қуыс тойғармалар және оларды орнату.
3. Машина әдісімен жалпақ былғары бөлшектерді тігу операциясын жүргізу;
4. Сыртқы бөлшектерді бекіту;
5. Былғары жартылай дайын өнімнің орналасуын белгілеу;
6. Былғары жартылай дайын өнімдерді өндіру.
7. Бұйымды өлшеуге дайындау.

3.1. деңгей:

1. Тоқыма, полимерлі материалдардан аяқ-қолға арналған ортездерді әрлеу, протездік-ортопедиялық бұйымдарды жөндеу (қайыс жұмыстары).
2. Протездік-ортопедиялық бұйымдарға бекітпелерді орнату.
3. Тізе пен жамбас протездерін қатты гильзалармен, жоғарғы және аяқтардың шиналарымен, ламинатталған пластмассадан жасалған корсеттермен, косметикалық қол протездерін өңдеу.
4. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жөндеу (былғары төсеніштерін ауыстыру жұмыстары).

3.2. деңгей:

1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды қолмен және тігін жабдығын пайдалана отырып (тұтас аяққа арналған екі ізді шиналы-былғары аппарат және табан протездерінен басқа) жабдықтармен қайыстық өңдеу.
2. Жеке протездік-ортопедиялық бұйымдарды, нымшалар мен бандаждарды дайындау.
3. Тоқыма, қатырмалы маталардан, полимерлі материалдардан аяқ-қолдарға протездер жасау.
4. Стандартты және скротальды жарық бандаждарын жасау.
5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жөндеу (қайыс жұмыстары).
6. Мақсатқа және өлшеу нәтижелеріне сәйкес күрделі бұйымдарды әрлеу.
7. Аяқтың белсенді протездерін жасау--қайысды әрлеу (бекіткішті орнатпай).
8. Аяқ-қолдарға протездер - лекалолар жасау және тігу.
9. Былғары қабылдағыш гильзасы бар сирақ, сан және санды мүшелегеннен кейін салынатын протездер - қайыстық өңдеу.
10. Сирақ пен сан протездері - қалыптан тыс протездеу кезінде стандартты емес бекіткішті жасау және келтіру.
11. Жұмыс мысалдары:
 - 1) қолдардың активті протездері - қайыстық өңдеу (бекіткішті келтірусіз);
 - 2) стандартты және скротальді жарық бандаждары - жасау;
 - 3) аяқ-қолдарға арналған протездер - лекалолар дайындау және тігу;
 - 4) былғары қабылдағыш гильзасы бар сирақ, сан және санды мүшелегеннен кейін салынатын протездер - қайыстық өңдеу (жеке бекіткіш жасау)
 - 5) сирақ пен сан протездері - қалыптан тыс протездеу кезінде стандартты емес бекіткішті жасау және шақтау.

		<p>Білімдер:</p> <p>3.0. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қайрақша машиналарын, қолданылатын құрылғылар мен құралдарды пайдалану ережелерін. 2. Протездік-ортопедиялық, жартылай дайын өнімнің номенклатурасын және олардың нысаналы мақсатын. 3. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өңдеуге қолданылатын материалдардың түрлері мен қасиеттері. 4. Бұйымның сапасына қойылатын технологиялық талаптар; 5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өңдеу технологиясы. 6. Өндірістік жабдық, жабдықты техникалық пайдалану тәртібі. 7. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 9. Өндірістік санитария талаптары. 10. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тігін операцияларын орындау әдістерін 2. Қызмет көрсетілетін жабдықтың құрылғысын. 3. Тігін инелері мен жіптерінің нөмірлері. 4. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды стандартты бекітуді дайындау тәсілдері мен қайырлау технологиясы. 5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды стандартты бекітуді дайындау тәсілдері. 6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 8. Өндірістік санитария ережелері. 9. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.2. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың барлық түрлерін әрлеу тәсілдері. 2. Стандартты емес бекітпелерді дайындау әдістері; 3. Машиналық және қолмен тігу тәртібі. 4. Оларға қойылатын талаптар. 5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды құрастыру және бөлшектеу тәсілдері. 6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 8. Өндірістік санитария талаптары. 9. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы
18. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші»:		
Топтың коды:	7531-1	
Қызмет атауының коды:	7531-1-001	
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші	

СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.0, 3.1, 3.2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 32-34-параграф, 324-331-тармақтар, бұйымдар тігуші, 3-5 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Тігін өндірісі және киімдерді үлгілеу	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.0. деңгейі: 2 санатты керуші ретінде жұмыс өтілі бір жылдан кем емес 3.1. деңгейі: кемінде 2 жыл 3 санатты керуші ретінде жұмыс өтілі; 3.2. деңгейі: 4-санатты керуші ретінде жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7531-1-001 - Корсет дайындаушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ортопедиялықжәне басқа бұйымдарды тігу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ортопедиялық және басқа бұйымдар үшін стандартты тігін тапсырмаларын ішінара өз бетінше таныс және тұрақты жағдайларда орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ортопедиялық және басқа бұйымдар үшін стандартты тігін тапсырмаларын ішінара өз бетінше таныс және тұрақты жағдайларда орындау	Дағды 1: Дербестіктің белгілі бір үлесі бар басшылықпен ортопедиялық және басқа бұйымдарды қызмет көрсететін машинада немесе қолмен тігу бойынша күрделілігі орташа жұмыстарды орындау	Машықтар: 3.0. деңгейі: 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарға арналған жеке бандажды таңғыштарды дайындау. 2. Дайын үлгі бойынша бандаж бен корсет бұйымдарының бөлшектерін кесу. 3. Тігін машинасында күрделілігі орташа бұйымдарды немесе бұйым элементтерін тігу бойынша жұмыстарды орындау: табиғи және жасанды былғарыдан жасалған бұйымдар, белдіктер. 4. Үстіңгі бөліктің құрамдас бөліктерін біріктіріп тігу және тегістеу. 5. Бұйымдардың сыртқы бөлшектері мен элементтерін әдіптеу және көмкеру. 6. Кедер мен сылдырма ілгекті қайып тігу. 7. Цупферлерді, клапандарды, иніштерді, қайыстарды және өзге сыртқы бөлшектерді қайып тігу, кедерді бір мезгілде төсеусіз ботанды, сынашықтарды, фальдтарды, жақтарымен қоса түпті қайып тігу (бұру). 8. Бұйымдарға орташық пен аралықты қайып тігу. 9. Бұйымдардың шеттерін әдіптеу және көмкеру. 10. Қымтаулы тігісті, бүрмені, әшекей сызықтарын, дөңес бедерлерді тігу, бізді түйреумен екі инелеп бұйымдарды қусыру, сигналдық жалаушалардың қаптарына түпті қайып тігу. 11. Машинамен тігілмейтін учаскелерді тігіп бітіру және бізді түйреумен екі инелеп бұйымдарды қусыру кезінде машина тігістерін бекіту. 12. Әртүрлі үлгідегі және сыныптағы тігін жабдығында немесе инелерді, аспаптарды, құрал-сайманды қолдана отырып, қолмен жіп тігістерімен бөлшектерді, бұйымдарды біріктіру әдісімен қайыс-ер бұйымдарын, брезент пен шатырлық матадан жасалған өзге бұйымдарды тігу бойынша күрделі операцияларды орындау. 13. Жалпақ тері, резеңке, кендір, жүн, мақта-мата	

жетек қайысы, сондай-ақ желімдеуді қажет ететін дөңгелек, былғары белдіктерді қусыру, сырмалау, желімдеу және бекіту .

14. Технология талаптарына сәйкес сыруды үзбей және бос өткізбей жібі тартылған түзу тігісті, қабу жиілігі мен бөлшектердің жиектен қашықтығын қамтамасыз ету .

15. Тігін машинасында бірнеше қабаттап бойлата немесе фигуралы тігіспен техникалық бұйымдарды тігу және қусыру.

16. Техникалық шарттарға сәйкес қайыс белдіктерді отырғызу, қайыс пен қусырманың қажетті енін, тығыздығы мен қалыңдығын алу мақсатында машинамен қусыру.

17. Отырғызу шығыршықтарын реттеу.

18. Машинаны реттеу және жөндеу.

19. Жұмыс үлгілері:

қолмен тігу:

1) қанаттарға бенфуторлар, горттар, тері жапқыштарын, қамыт крапецтері, ноқталар, өмілдіріктер, жапсырмалар, жүк жегу ноқталары, айыл жүгендері, таралғы, шілиялар - тігу;

2) шабаданның киіз біліктері - тігу және қаптау;

3) жастықтарға жапқыштар, қамыттың алдыңғы біліктеріне жапқыштар, адам керек-жарағының қайыстарына клапандары бар белбеу тоғалары, шабадан түбінің аралықтары, әртүрлі белдіктерге тоғалар, корпустарға аспа қайыстар - жапсыра тігу;

4) корпустар мен қақпақтардың қабырғалары-жиектеу;

5) корпус қақпақтарының шеттері- көмкерме;

6) каркастардың бұрыштары-бекіту;

7) жастықтар мен киізден жасалған бөлшектер-дайындама;

тігін машинасымен тігу:

1) бұйымдардың жоғарғы жағы-қаптау;

2) былғарымен қамыт айналымдары - қаптау;

3) резеңке ілмектер, қамыттың алдыңғы біліктеріне жапқыштар, белбеулерге арналған ілмектер, бұйра тігісі бар белдік белдіктерге және клапандары бар ілгектер, бекіткіш горталары бар патрон қораптары және қапшықтардың қабырғаларына арналған жапқыштар, иық қайыстар-тігу;

4) әртүрлі қайыстық бөлшектері, тізеқаптарға шығыршықтар -қайып тігу;

5) бұйымдардың корпустары мен қақпақтары- қабырғаларды жиектеу;

6) белдіктердегі ілмектер мен сақиналар, белдіктердегі ілмектер, шұғыл белдіктер, қысқыш жастықтардың бұрыштары, жолаушыларға арналған қақпақтардың бұрыштары, қақпақтардың бұрыштары - тігу;

7) киізге ер қаптамасы, шарнирге ер жапқыштары, аралық қабатқа қайыстар, топсаға резеңкелер - қайып тігу;

8)) қамытбаулар мен қайыстар - есу.

3.1. деңгей:

1. Қызмет ету машиналарында күрделі: бір мезгілде кедерді төсеумен немесе тігістерді - бұрышын тігетін машиналарда, шабадандарды қол, колонкалық машиналарда және таяныш тіреулері бар машиналарда бұйымдарды тігу бойынша жұмыстарды орындау.

2. Табиғи және жасанды былғарыдан жасалған жапсырманы қайып тігу.

3. Бұйымдарды денталық әдісімен қолмен тігу;

4. Әртүрлі үлгідегі және кластағы тігін жабдығында немесе инені, бізді, аспаптарды, құрал-сайманды қолданумен қолмен жіптік тігістермен шикі қусырумен былғары мен киізден жасалған қайыс-ер бұйымдарын, адам керек-жарағы бұйымдарын тігу бойынша күрделі

операцияларды орындау.

5. Технология талаптарына сәйкес сыруды үзбей және бос өткізбей жібі тартылған түзу тігісті, ине шаншым жиілігі мен тігіс пен бөлшектердің арасындағы қашықтықты қамтамасыз ету.

6. Қолданылатын машиналарды, жабдықтарды және құрылғыларды реттеу және жөндеу.

7. Жеке өлшемдер бойынша ортездер мен бандаждар жасау.

8. Тоқыма маталардан аяқ-қолдарға арналған ортездерді жасау.

9. Стандартты және басқа бандаждарды дайындау.

10. Лекалоларды дайындау.

11. Жұмыс үлгілері:

тігін машинасында тігу:

1) бұйым бөлшектері – қол машиналарында тігу;

2) қайыстарға төсегі бар горттар, корпусқа қалта ұяшықтары бар аралық қабаттарды, целлулоид пластиналарын планшеткалардың ботанына, файлға, корпусқа сүмбілі бастырмаларын - қайып тігу;

3) тегіс машиналарда қалталардың бедері - қайып тігу; қолмен тігу:

1) жүк қамыты жастықтарына жапқыштар - тігу;

2) түзу, ауыл шаруашылық ер жапқыштары мен киіз жастықтар - тігу.

3.2. деңгей:

1. Аса күрделі бұйымдарды: қолғаптарды - қайып тігу машиналарында, қатты конструкциядағы футлярларды - бұрыштарды тігетін машиналарда, бір мезгілде тігістерді көмкеру мен бұрыштарды тігетін машиналарда тігу бойынша жұмыстарды орындау .

2. Бұйымның жұмыр бөлігі мен қаптал тігістерін қайып тігу.

3. Лекалоларды әзірлеу және жасау.

4. Жеке стандарттар бойынша ортездер мен бандаждарды, оның ішінде жеке лифтерді дайындау.

5. Барлық түрдегі тоқыма ортездерін жасау.

6. Жеке корсеттер мен бандаждар жасау, кесу, тігу.

7. Кеуде протездеріне арналған көкірекшелер жасау.

Білімдер:

3.0. деңгей:

1. Тігін машиналары мен жабдықтарын, оның ішінде былғары бұйымдарын өндіруге арналған арнайы тігін машиналарын жобалау, техникалық пайдалану тәртібі, реттеу.
2. Арнайы құрылғыларды пайдаланудың конструкциясы және тәртібі.
3. Күрделілігі орташа бұйымдарды тігу бойынша жұмыстарды орындау тәсілдері, белдіктерді тігін машинасынан өткізу реттілігі.
4. Белдіктер мен тігістерге арналған техникалық шарттар.
5. Технологияға және бекітілген үлгілерге сәйкес фигуралық төсемдерді орындау әдістері.
6. Дайын өнімнің сапасына қойылатын талаптар.
7. Дәстүрлі және заманауи әдістерді қолдану арқылы өлшемдерді алу тәртібі.
5. Тоқыма корсеттерін, бандаждарын, аяқтардың тоқыма ортездерін дайындау технологиясы.
9. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері.
10. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері.
11. Өндірістік санитария процедуралары.
12. Өрт қауіпсіздігі талаптары.

3.1. деңгей:

1. Әртүрлі мақсаттағы тігін машиналарының конструкциясы, техникалық пайдалану тәртібі.
2. Әртүрлі қалыңдықтағы материалдарды тігуге арналған тігін машиналарын реттеу және баптау әдістері.
3. Күрделі бұйымдарды, оның ішінде спорттық және ер-тоқым бұйымдарын тігу бойынша жұмыстарды орындау әдістері.
4. Тоқыма бандаждардың, корсеттердің, жоғарғы және төменгі аяқтардың ортездерінің барлық түрлерін әрлеу әдістері.
5. Машина мен қолмен тігу тәртібі.
6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері.
6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары.
7. Өндірістік санитария процедуралары.
8. Өрт қауіпсіздігі талаптары.

3.2. деңгей:

1. Тігін машиналарының конструкциясы, техникалық пайдалану тәртібі және реттеу әдістері.
2. Ерекше күрделі бұйымдарды тігу бойынша жұмыстарды орындау әдістері.
3. Тоқыма корсеттерінің, бандаждардың, аяқтардың ортездерінің барлық түрлерін әрлеуге қойылатын технологиялық талаптар.
4. Тоқыма корсеттерін, ортездерін және бандаждарын жобалау және дайындау технологиясы.
5. Тоқыма корсеттерін, ортоздары мен бандаждарын, кеуде протезіне арналған көкірекшелерді баптау және киіп көру техникасы.
6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері.
7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері.
8. Өндірістік санитария талаптары.
9. Өрт қауіпсіздігі талаптары.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші	
21. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)»:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-030		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	2 (2.0., 2.1., 2.2.)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 8-параграф, 18-19-тармақтар, аяқкиімді фрезерлеуші, 2-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	негізгі орта білім	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	1-разрядты ортопедиялық аяқкиімді керуші болып жұмыс өтілі кемінде бір жыл		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-2-002 - Ортопедиялық аяқ киім тігу бойынша тігінші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аяқкиімді табан мен өкше жиегін қатайтып, фрезерлеуден кейін әрлеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.	Дағды 1: Қойылған міндетті негізге ала отырып, белгілі бір дербестік үлесімен қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен қарапайым фрезерлік жұмыстарды орындау	Машықтар:	
		1. Өкшелікті, өкшенің жиектерін пышақпен жону, өкшеге (ляписке) ойық жасау. 2. Аяқкиім табанының артық жерлерін бүлдіріп алмай машинамен немесе арнайы жоңғылардың көмегімен қолмен алып тастау. 3. Бөлшектерге қажетті қалып беру.	
		Білімдер:	
		1. Аяқкиімді фрезерлеу тәртібі мен әдістері. 2. Фрезерлеу үшін жеткізілетін бөлшектер мен жартылай фабрикаттарға қойылатын талаптар. 3. Еңбек заңнамасы. 4. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 6. Өндірістік санитария талаптары. 7. Өрт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Дәлдік адалдық орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	2	ортопедиялық бұйымдарды тігуші	
	2	ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)	
	2	ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)	
3	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі		
24. Кәсіптің карточкасы «Протезші техник»:			
Топтың коды:	3112-1		
Қызмет атауының коды:	3112-1-005		
Кәсіптің атауы:	Протезші техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5 (5.0 ; 5.1).		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 105-параграф, 626-тармақ, техник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Аяқ-киім ісі	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Біліктілігі орта деңгейдегі маман: техникалық және кәсіптік білім болған кезде: жоғары санаттағы техник: мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде бес жыл; орта білімнен кейінгі білімі болған кезде: жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3215-1-002 - Техник-ортопед 3215-2-001 - Механик-протезші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Медициналық бөлімде және көшпелі бригадалар құрамында мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету			

Дағды 1:
Медициналық бөлімде
мүгедектігі бар адамдарға
қызмет көрсету

Машықтар:

1. Қажетті техникалық есептеулерді жүргізу, күрделі емес жобалар мен қарапайым схемаларды әзірлеу.
2. Жеке және шағын сериялы өндірістің күрделілігі орташа бұйымдарын және ірі сериялы және жаппай өндірістің қарапайым бұйымдарын құрастыру.
3. Әзірленіп жатқан конструкциялардың техникалық тапсырмаларға, қолданыстағы стандарттарға, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нормаларға, жобалау кезінде еңбекті ұтымды ұйымдастыру талаптарына, өндірістің неғұрлым үнемді технологиясына сәйкестігін қамтамасыз ету, сондай-ақ оларда стандартталған және біріздендірілген бөлшектер мен құрастыру бірліктерін пайдалану.
4. Ұйым шығаратын өнімнің жаңа және жаңғыртылған конструкциялары бұйымдарының, тораптарының, жүйелері мен бөлшектерінің тәжірибелік үлгілерін сынауға, сынақ нәтижелерін ресімдеуге, сондай-ақ құрастырылатын бұйымдарды жетілдіру, жаңғырту және біріздендіру жөніндегі жұмысқа қатысу.
5. Қол мен аяқтарға, денеге арналған протездер мен ортездерге (аппараттарға, тугорларға) гипсті негативтер дайындау.
6. Гипсті бинттер жасау.
7. Қол мен аяқтарға, денеге арналған протездер мен ортездерге (аппараттарға, тугорларға) өлшем алу.
8. Қол мен аяқтардың протездерін, ортездерін (аппараттарын, тугорларын) өлшеу.
9. Бекітуді шақтау.
10. Протезуші дәрігердің бақылауымен дайын бұйымдарды беру.
11. Протездер мен ілеспе бұйымдарға техникалық қызмет көрсету және жөндеу.
12. Арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталығындағы, санаторийлердегі, ауруханалардағы, мектеп-интернаттардағы науқастарға ортопед дәрігермен бірге көшпелі бригада құрамында қызмет көрсетуге қатысу.
13. Мүгедектігі бар адамдарға протездік-ортопедиялық бұйымдарды дұрыс пайдалану жөнінде нұсқама жүргізу.

		<p>Білімдер:</p> <p>Білу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдар өндірісін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері және басқа да әдістемелік материалдар. 2. Адам анатомиясының негіздері. 3. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың, модульдердің және жартылай фабрикаттардың номенклатурасы. 4. Тапсырыс бланкілерін толтыру тәртібі. 5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 6. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиясы. 7. Протез жасау, ортез жасау теориясы. 8. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындауға арналған материалдар мен құраушы бұйымдар. 9. Буын биомеханикасының негіздері, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері. 10. Адамның аяқ-қолы мен денесінен негативтер алу және позитивтер жасау тәртібі. 11. Еңбек заңнамасының негіздері. 12. Тіл туралы заңнама. 13. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 14. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі тәртіп. 15. Өндірістік санитария талаптары. 16. Өрт қауіпсіздігі талаптары. -
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; ҚР СТ 68 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».</p>	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	протезші техник
	5	протезші техник-технолог
	5	ортезші техник-технолог
	5	ортопедиялық аяқкиім техник-технологы
6	протезші инженер-технолог	
26. Кәсіптің карточкасы «Протезші техник-технолог»:		
Топтың коды:	3112-1	
Қызмет атауының коды:	3112-1-005	
Кәсіптің атауы:	Протезші техник-технолог	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5 (5.0. ; 5.1).	
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді.</p> <p>105-параграф, 626-тармақ, техник</p>	

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Аяқ-киім ісі	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	біліктілігі орта деңгейдегі маман: ТжКБ болған кезде; жоғары санаттағы техник: мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде 5 жыл; орта білімнен кейінгі білімі болға кезде: жұмыс өтіліне талап қойылмайды		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3112-1-005 - Техник-технолог (жалпы бейін)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Медициналық бөлімде және көшпелі бригадалар құрамында мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша технологиялық өндірістік процестерді ұйымдастыру жұмыстарын орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша технологиялық өндірістік процестерді ұйымдастыру жұмыстарын орындау	Дағды 1: Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау үшін есептеулерді орындау, күрделі емес жобаларды өзірлеу	Машықтар:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Қажетті техникалық есептеулерді жүргізу, күрделі емес жобалар мен қарапайым схемаларды өзірлеу. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша өндірістік процестердің орындалуын техникалық қолдау. 3. Мүгедектігі бар адамдардың қажеттіліктеріне сәйкес протездік бұйымдарды дербес модельдеуді жүргізу. 4. Жаңа технологияларды, оның ішінде протездік-ортопедиялық бұйымдардың цифрлық және конструкцияларын енгізуді ұйымдастыруға қатысу. 5. Пайдаланушыларды бұйымдарды дұрыс қолдануға, пайдалану тәртібін, еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғауды сақтауға үйрету. 6. Технологиялық жабдықтарды сынауға қатысу. 7. Жобаланатын технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін тексеру және игеру бойынша сараптамалық жұмыстар жүргізу. 	
		Білімдер:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Адам анатомиясының негіздері. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды тағайындау мен қолданудың медициналық аспектілері. 3. Мүгедектігі бар адамдарды тұрмыстық бейімдеу әдістемелерін білу. 4. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау үшін өлшемдерді алу тәртібі; 5. Техникалық есептеулерді жүргізу тәртібі, күрделі емес жобалар мен қарапайым схемаларды өзірлеу. 6. 3-D форматында сызбалар, суреттер жасау негіздері. 7. Протездерді жобалау негіздері. 8. Еңбек заңнамасының негіздері. 9. Тіл туралы заңнама. 10. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 11. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі тәртіп. 12. Өндірістік санитария талаптары. 13. Өрт қауіпсіздігі талаптары 	
Дағдыны тану мүмкіндігі:		-	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; ҚР СТ 68 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	ортопед-техник	
	5	протезші техник	
	5	ортезші техник-технолог	
	5	ортопедиялық аяқкіімнің техник-технологы	
6	протезші инженер-технолог		
27. Кәсіптің карточкасы «Ортезші техник-технолог»:			
Топтың коды:	3112-1		
Қызмет атауының коды:	3112-1-005		
Кәсіптің атауы:	Ортезші техник-технолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.0. – 0; 4.1. – 2; 4.2. – 1.		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 109-Параграф, 638-тармақ, техник-технолог		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Техникалық және кәсіптік (орта арнаулы, орта кәсіптік) білімнің болуы: санаты жоқ техник: жұмыс тәжірибесіне талаптар қойылмайды, II санаттағы техник: санаты жоқ техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; I санаттағы техник: II санаттағы техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3215-2-001 - Механик-протезші 3215-1-001 - Протезші 3215-1-002 - Техник-ортопед		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездеу және ортопедия саласындағы озық технологияларды әзірлеу және енгізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ортоздік бұйымдарды дайындау бойынша өндіріс процесін ұйымдастыруға қатысу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ортоздік бұйымдарды дайындау бойынша өндіріс процесін ұйымдастыруға қатысу			

	<p>Дағды 1: Жоғары білікті маманның басшылығымен есептеулерді жүргізу, ортездік бұйымдарды жасау үшін күрделі емес жобаларды әзірлеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жоғары білікті маманның басшылығымен қажетті техникалық есептеулерді жүргізу, күрделі емес жобалар мен қарапайым диаграммаларды әзірлеу жұмыстарын жүргізеді. 2. Ортездік бұйымдарды өндіру бойынша өндірістік процестерді орындауды техникалық қамтамасыз етуге қатысу. 3. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдарды қолдану. 4. Ортездік бұйымдарды персоналды модельдеу жүргізуге қатысу. 5. Ортездердің өлшемдерін алу. 6. Үлгілерді алу. 7. Гипсті позитивті өңдеу. 8. Сополимерлі материалмен гипсті позитивті қалыптау. 9. Дайын ортезді тегістеу. 10. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарға техникалық қызмет көрсету процедураларына қатысу. 11. Технологиялық жабдықты сынақтан өткізуге, жобаланған технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін сынау және меңгеру бойынша тәжірибелік-сараптамалық жұмыстарды жүргізуге қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адам анатомиясының негіздері. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың, модульдердің және жартылай фабрикаттардың номенклатурасы. 3. Тапсырыс бланкілерін толтыру тәртібі. 4. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиясының жалпы теориясы. 6. Ортопедиялық аяқкіімді өндіру технологиясының жалпы теориясы. 7. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасауға арналған материалдар мен бөлшектер. 8. Буын биомеханикасының негіздері, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері. 9. Адамның аяқ-қолы мен денесінен негативтер алу және позитивті жасау тәртібі. 10. Еңбек заңнамасының негіздері. 11. Тіл туралы заңнама. 12. Ішкі еңбек тәртібі. 13. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 14. Өндірістік санитария талаптары. 15. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:

	4	Ортопед-техник	
	4	протезші техник	
	4	протезші-техник-технолог	
	4	ортопедиялық аяқкиім инженер-технологы	
	5	Орtezші техник-технолог	
30. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиім техник-технологы»:			
Топтың коды:	3112-1		
Қызмет атауының коды:	3112-1-005		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиім техник-технологы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0 , 4.1. ; 4.2.)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 109-параграф, 638-тармақ, техник-технолог		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, кәсіптік орта) білімнің болуы: санаты жоқ техник: жұмыс өтіліне талап қойылмайды ; II санаттағы техник: санаты жоқ техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; I санаттағы техник: II санаттағы техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл		
Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3112-1-005 - Техник-технолог (жалпы бейін)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездік-ортопедиялық аяқкиімді өндіру технологияларын бейімдеу және енгізу. Технологиялық процестердің орындалуын бақылау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Протездік-ортопедиялық аяқкиім өндірісін ұйымдастыруға қатысу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Протездік-ортопедиялық аяқкиім өндірісін ұйымдастыруға қатысу			

	<p>Дағды 1: Біліктілігі жоғары маманның басшылығымен есептеулерді орындау, ортопедиялық аяқкиім жасаудың қарапайым жобаларын әзірлеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біліктілігі жоғары маманның басшылығымен қажетті техникалық есептеулерді жүргізу, күрделі емес жобалар мен қарапайым схемаларды әзірлеу бойынша жұмыстарды орындау. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша өндірістік процестерді орындауды техникалық қолдауға қатысу. 3. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдарды қолдану. 4. Ортопедиялық аяқкиімді жеке модельдеуге қатысу. 5. Ортопедиялық аяқкиімнің өлшемдерін алу. 6. Үлгілерді өлшеп алу. 7. Позитивті гипсті өңдеу. 8. Сополимерлі материалмен оң гипсті қалыптау. 9. Протездік-ортопедиялық бұйымдарға техникалық қызмет көрсету рәсімдеріне қатысу. 10. Технологиялық жабдықты сынақтан өткізуге, жобаланған технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін сынау және меңгеру бойынша тәжірибелік жұмыстарды жүргізуге қатысу. 11. Дайын өнімді, оның жұмыс істеуін және косметикалық сыртқы түрін бақылауға және бағалауға қатысу. 12. Ортопедиялық аяқкиімді өндіру бойынша өндірістік процестерді орындауды техникалық қамтамасыз етуге қатысу.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адам табанының негізгі анатомиясы. 2. Ортопедиялық аяқкиім және ұлтрақтар номенклатурасы. 3. Аяқкиім мен ұлтрақтар дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 4. Ортопедиялық аяқкиімді өндірудің негізгі технологиясы. 5. Ортопедиялық аяқкиімді дайындауға арналған материалдар мен бөлшектер. 6. Буын биомеханикасының негіздері, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері. 7. Ортопедиялық аяқкиімге қойылатын техникалық талаптар және өндіру технологиясы. 8. Еңбек заңнамасы. 9. Тіл туралы заңнама. <p>Ішкі еңбек тәртібінің ержелері.</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 11. Өндірістік санитария талаптары. 12. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар». ҚР СТ 68 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p>
	<p>4</p>	<p>ортопед техник</p>
	<p>4</p>	<p>протезші техник</p>
	<p>4</p>	<p>ортезші техник-технолог</p>
	<p>4</p>	<p>протезші техник-технолог</p>

	5	ортопедиялық аяқкиімнің техник-технологы	
31. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиім техник-технологы»:			
Топтың коды:	3215-1		
Қызмет атауының коды:	3215-1-001		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиім техник-технологы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5.0.; 5.1.		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 105-параграф, 626-тармақ, техник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Аяқ-киім ісі	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Біліктілігі орта деңгейдегі маман: техникалық және кәсіптік білімі болған кезде: жоғары санатты техник: мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде бес жыл; ортадан кейінгі білімі болған кезде: жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3112-1-005 - Техник-технолог (жалпы бейін)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездік-ортопедиялық аяқкиімді өндіру технологияларын бейімдеу және енгізу. Технологиялық процестердің орындалуын бақылау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Протездік-ортопедиялық аяқкиім өндірісін ұйымдастыруға қатысу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Протездік-ортопедиялық аяқкиім өндірісін ұйымдастыруға қатысу			

	<p>Дағды 1: Ортопедиялық аяқкиім жасау үшін есептеулерді орындау, қарапайым жобалар әзірлеу. Ортопедиялық аяқкиім өндірісінің технологиялық процестерін жүзеге асыруға қатысу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қажетті техникалық есептеулерді жүргізу, күрделілігі орташа жобалар мен схемаларды әзірлеу. 2. Ортопедиялық аяқкиімді өндіру бойынша өндірістік процестерді орындауды техникалық қамтамасыз етуге қатысу. 3. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдарды қолдану. 4. Ортопедиялық аяқкиімді дербес модельдеу. 5. Ортопедиялық аяқкиімдердің өлшемін алу. 6. Үлгілерді өлшеп алу. 7. Гипсті позитивті өңдеу. 8. Сополимерлі материалмен оң гипсті қалыптау. 9. Протездік-ортопедиялық бұйымдарға техникалық қызмет көрсету рәсімдерін жүргізу. 10. Технологиялық жабдықты сынақтан өткізуге, жобаланған технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін сынау және меңгеру бойынша тәжірибелік жұмыстарды жүргізуге қатысу. 11. Дайын өнімді, оның жұмыс істеуін және косметикалық сыртқы түрін бақылауға және бағалауға қатысу. 12. Ортопедиялық аяқкиімді өндіру бойынша өндірістік процестерді орындауды техникалық қамтамасыз етуге қатысу. 13. Ортопедиялық аяқ киім өндірісімен айналысатын мамандармен, протездеу және ортопедия саласындағы мемлекеттік және мемлекеттік емес мекемелермен және ұйымдармен өзара іс-қимыл.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіруді реттейтін Қазақстан Республикасының құқықтық актілері және әдістемелік материалдар. 2. Адам табанының анатомиясы. 3. Ортопедиялық аяқкиім мен ұлтрақтар, модульдер мен жартылай фабрикаттар номенклатурасы. 4. Аяқкиімді және ішкі табанын дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 5. Ортопедиялық аяқкиімді өндіру технологиясы. 6. Ортопедиялық аяқкиім дайындауға арналған материалдар мен құраушы бұйымдар 7. Буындардың биомеханикасы, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері. 8. Ортопедиялық аяқкиімге қойылатын техникалық талаптар және өндіру технологиясы. 9. Еңбек заңнамасы. 10. Тіл туралы заңнама. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 11. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 12. Өндірістік санитария талаптары. 13. Өрт қауіпсіздігі талаптары. 	
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану</p>	
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; ҚР СТ 68 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».</p>	
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі: 5</p>	<p>Кәсіптің атауы: протезші техник</p>

	5	ортопед техник	
	5	протезші техник-технолог	
	5	ортопедиялық аяқкиімнің техник-технологы	
	5	ортопед техник	
	6	ортезші инженер-технолог	
32. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиім инженер-технологы»:			
Топтың коды:	2144-1		
Қызмет атауының коды:	2144-1-006		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиім инженер-технологы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	6 (6.0; 6.1.; 6.2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 49-параграф. 458-тармақ, Инженер-технолог (Технолог)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Біліктілігі жоғары деңгейдегі маман: санаты жоқ инженер-технолог: жұмыс өтіліне талаптарды ұсынбай немесе I санаттағы техник лауазымында кемінде 3 жыл жұмыс өтілі; II санаттағы инженер-технолог: санатсыз инженер-технолог лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 3 жыл; I санаттағы инженер-технолог: II санаттағы инженер-технолог лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-1-006 - Инженерлер-технолог-протезші 7536-1-008 - Етік қалып үлгілеуші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездеу және ортездеу саласындағы технологияларды бейімдеу және енгізу. Технологиялық процестердің орындалуын бақылау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындаудың өндірістік процесін ұйымдастыру және олардың қолданылуын бақылау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындаудың өндірістік процесін ұйымдастыру және олардың қолданылуын бақылау			

<p>Дағды 1: Ортопедиялық аяқкиімді өндірудің технологиялық процестерін енгізу, дайын өнімді қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық процесті басқару және ортопедиялық аяқкиім модельер-дизайнерінің, ортопедиялық аяқкиімнің үстіңгі бөлігінің модельерінің, қалыптар модельерінің жұмысын бақылау. 2. Басқа мамандармен: ортопедиялық аяқкиімді немесе табан ортездерін өндірумен айналысатын ортопедиялық аяқкиімді құрастырушымен (қолмен), ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеушімен (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші), ортопедиялық аяқкиімді тігушімен өзара іс-қимыл. 3. Бұйымдарға модификациялар жүргізу, оңтайлы шақтауды қамтамасыз ету үшін бұйымдарға конструктивтік өзгеріс енгізу. 4. Өз өкілеттігі шегінде ортопедиялық аяқкиімді өндіруді жүзеге асыру немесе бақылау. 5. Дайын өнімді, оның жұмыс істеуін және косметикалық сыртқы түрін бақылауға және бағалауға қатысу. 6. Протездік-ортопедиялық бұйымның жарамдылығы мен жұмыс істеуін оңтайландыру үшін дайындаудың технологиялық процесін қайта өңдеу қажеттілігін айқындау. 7. Ортопедиялық аяқкиімді немесе табан ортездерін жасаумен айналысатын мамандарды даярлау. 8. Кәсіби деңгейді арттыру; 9. Дайын бұйымның сапасын операцияаралық бақылау. 10. Ортопедиялық аяқкиімді өндіру бойынша өндірістік процестерді орындауды техникалық қамтамасыз ету. 11. Ортопедиялық аяқкиімнің технологиялық өндірісін бақылау. 12. Сапаны бақылау, дайын өнімнің функционалдығын және эстетикалық көрінісін бағалау. 13. Жаңа технологияларды, оның ішінде цифрлық технологияларды және протездік-ортопедиялық бұйымдардың конструкцияларын енгізуді ұйымдастыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдар өндірісін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері және басқа да әдістемелік материалдар. 2. Адам табанының анатомиясы. 3. Ортопедиялық аяқкиім және ұлтрақтар номенклатурасы. 4. Аяқкиімді және ұлтрақтарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 5. Ортопедиялық аяқкиімді өндіру технологиясы. 6. Ортопедиялық аяқкиімді дайындауға арналған материалдар мен бөлшектер. 7. Буындардың биомеханикасы, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері. 8. Ортопедиялық аяқкиімді дайындауға қойылатын техникалық талаптар. 9. Еңбек заңнамасы. 10. Тіл туралы заңнама. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 11. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 12. Өндірістік санитария талаптары. 13. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>нет</p>

	<p>Дағды 2: Ортопедиялық бұйымдарды, аяқкиімді таңдауға және тағайындауға қатысу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пациенттерді мультидисциплинарлық команды мүшелерімен бірлесіп тексеру, олардың физикалық және функционалдық мүмкіндіктерін айқындау. 2. Оңалту мақсаттары мен тактикасын белгілеу үшін мүгедектігі бар адамдарды мультидисциплинарлық команданың мүшелерімен бірлесіп тексеру. 3. Пациентті динамикада дәрігермен бірлесіп тексеру. 4. Ортопед дәрігермен бірлесіп ортопедиялық бұйымдарды тексеру, тағайындау және таңдау. 5. Пациентке немесе оның отбасына өнімді дұрыс пайдалану және күту туралы нұсқау беру. 6. Пайдаланушыларды қосымша оңалтудың техникалық құралдарын пайдалану кезінде ортопедиялық аяқкиімде пайдалану процедуралары мен қауіпсіздік шараларын сақтауға үйрету. 7. Сапасыз және төмен сұрыпты өнімдерді шығару және ақаулардың себептерін талдау. 8. Олардың алдын алу және жою шараларын әзірлеуге, сондай-ақ ұйым шығаратын өнімге келіп түсетін шағымдарды қарауға қатысу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдар өндірісін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері және басқа да әдістемелік материалдар. 2. Адам табанының анатомиясы. 3. Буындардың биомеханикасы, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері. 4. Протездік-ортездік құрылыстың жалпы теориясы. 5. Ортопедиялық аяқкиімді дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 6. Ортопедиялық аяқкиімді дайындау алгоритмі; 7. Оңалту жабдықтары және оны пациенттердің әртүрлі категориялары үшін ортопедиялық аяқкиімде қолдану ерекшеліктері. 8. Ортопедиялық аяқкиімнің номенклатурасы, протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындауға арналған материалдар мен бөлшектер. 9. Ортопедиялық аяқкиімді дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 10. Ортопедиялық аяқкиімге қойылатын техникалық талаптар және өндіру технологиясы. 11. Автоматтандырылған жобалау жүйелерінің негіздері. 12. Еңбек заңнамасы. 13. Тіл туралы заңнама. 14. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 15. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 16. Өндірістік санитария талаптары. 17. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп нәтиже мен тиімділікке бағдарлану тұлғааралық құзыреттілік ориентация на результат и эффективность	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Протезші инженер-технолог	
	6	ортопедиялық аяқкиім инженер-технологы	
	6	ортопедиялық аяқкиім модельер-конструкторы	
	6	ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер	
6	қалыптар модельері		
41. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)»:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-030		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.0; 3.1; 3.2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 9-11-параграф, 20-25-тармақтар, аяқкиімді фрезерлеуші, 3-5 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.0. деңгейі: 2-разрядты керуші ретінде жұмыс өтілі кемінде бір жыл; 3.1. деңгейі: 3-разрядты керуші ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; 3.2. деңгейі: 4-разрядты керуші ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-2-002 - Ортопедиялық аяқ киім тігу бойынша тігінші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аяқкиімді табан мен өкше жиегін қатайтып, фрезерлеуден кейін әрлеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Фрезерлеу бойынша стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Фрезерлеу бойынша стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.	Дағды 1: Қойылған міндетті негізге ала отырып, белгілі бір дербестік үлесімен қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен қарапайым фрезерлік жұмыстарды орындау	Машықтар:	
		3.0. деңгей: Қызмет көрсетілетін машинада өкшелерді, ішкі табаларды, аяқкиімге бекітілмеген табандарды, кәдімгі аяқкиімнің табанының жіліншік және өкше жиектерін фрезерлеу. 3.1. деңгей: 1. Қызмет көрсетілетін станокта аласа және орташа өкшелерді, өкшесі бар қалыпталған табанның өкше бөлігінің жиегін, биік түкті етіктердің жібін, қыры түзілген табанды фрезерлеу. 2. Фрезерлеу – аяқкиіміндегі табан мен саға бөліктерін реттеу. 3.2. деңгей: 1. Фрезерлеу – бүкіл периметр бойынша табандарды реттеу. 2. Жеңіл аяқкиім мен аяқкиімнің табанының шетін қызмет көрсетілетін станокта фрезерлеу. 3. Қызмет көрсетілетін машинаның жұмысын реттеу	

		<p>Білімдер:</p> <p>3.0. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиім бөлшектерін фрезерлеу әдістері. 2. Қолданылатын кескіштердің түрлері мен нөмірлері. 3. Фрезерлік аяқкиімдерге қойылатын талаптар. 4. Қызмет көрсетілетін машинаның құрылымы және жұмыс принципі. 5. Ішкі еңбек тәртібі. 6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері. 7. Өндірістік санитария талаптары 8. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімнің бөлшектерін фрезерлеу тәртібі. 2. Қолданылған кескіштерді ауыстыру әдістері. 3. Фрезерлік аяқкиімдерге қойылатын талаптар. 4. Қызмет көрсетілетін машинаны пайдалану тәртібі. 5. Ішкі еңбек тәртібі. 6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 7. Өндірістік санитария талаптары. 8. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.2. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімді фрезерлеу тәртібі. 2. Қызмет көрсетілетін машинаны реттеу әдістері. 3. Ішкі еңбек тәртібі. 4. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері. 5. Өндірістік санитария талаптары. 6. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық, байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	ортопедиялық бұйымдарды тігуші
	3	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)
	3	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы
	3	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі
	3	ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)
	4	ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)
44. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер»:		
Топтың коды:	7532-2	
Қызмет атауының коды:	7532-2-003	
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.0, 3.1, 3.2.)	
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 105-107-параграфтар, 499-507-тармақтар, материал пішуші, 3-разряд	

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.0. деңгейі: 2-санаттағы пішуші-модельер ретінде жұмыс өтілі кемінде бір жыл 3.1. деңгейі: кемінде 2 жыл 3-санаттағы пішуші-модельер ретінде жұмыс өтілі; 3.2. деңгейі: 4-санаттағы пішуші-модельер ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-008 - Етік қалып үлгілеуші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ортопедиялық аяқкиімнің үстіңгі жағының үлгісін жасау және пішу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Белгілі және тұрақты жағдайларда ортопедиялық аяқкиімнің үстіңгі бөлігін модельдеу және пішу бойынша стандартты тапсырмаларын ішінара дербес орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Белгілі және тұрақты жағдайларда ортопедиялық аяқкиімнің үстіңгі бөлігін модельдеу және пішу бойынша стандартты тапсырмаларын ішінара дербес орындау	Дағды 1:	<p>Машықтар:</p> <p>3.0. деңгейі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет ету нығыздауыштарында, станоктарында, машиналарында немесе қолмен алдын ала белгілеу бойынша аяқкиімдік, былғары галантереялық, қайыс-ер бұйымдарын, музыкалық аспаптардың бөлшектерін, схемалар және берілген өлшемдер бойынша станоктарда музыкалық аспаптардың күрделі бөлшектері үшін ағаштың бағалы түрінің шпонуна орташа күрделіліктегі бөлшектерге материалдарды қиып пішу. 2. Қалыңдығы, сапасы, топографиялық учаскелер бойынша пішім элементтерін сұрыптау. 3. Музыкалық аспаптардың саңылаулы клапандарына қажетті серпімділік беру үшін лайка жолақтарын домалату, үтіктеу, альбомдарға салу. 4. Профилактикалық ортопедиялық аяқкиімнің үстіңгі бөлігінің үлгілерін жасау. 5. Бұйрықта дәрігер көрсеткен өлшемдерге сәйкес жасалған ортопедиялық блоктан өзірлемелерді (эскиздерді) алып тастау. 6. Профилактикалық ортопедиялық аяқкиімге дәрігердің нұсқауы мен көрсеткіштері бойынша модельденетін жеке тұлғаның бөлшектерінің үлгілерін соңғы етіп жасау. 7. Үстіңгі кесу және астар бөлшектері үшін қағаздан жасалған үлгілердің үлгісі. 8. Күрделілігі төмен ортопедиялық аяқкиімнің үстіңгі бөлігінің үлгілерін жасау. 9. Жұмыс үлгілері: <ol style="list-style-type: none"> 1) киіз – ер, қамыт, жегу, адам керек-жарағының бөлшектеріне, польстерге, клавишті музыкалық аспаптардың фенгер және фигуралы фильцтарына пішу; 2) былғарыдан делюжжалар – былғарыдан жасалған техникалық бұйымдар үшін белдіктер мен жолақтарға пішу; 3) қатырма қағаз, коленкор, ледерин, қағаз – жөнделген станоктарда, қатырма қағаз бен қағазды қиятын машиналарды немесе шаблондар, лекалолар мен аспаптар бойынша қолмен футляр бөлшектеріне қиып пішу; 4) табиғи былғары – пианино контрфенгерлеріне қиып пішу; 5) былғары – жұмысшы қолғаптары мен биялайлардың үстіңгі бөлігінің бөлшектеріне, әртүрлі белдіктерге, балалар сөмкесіне тұтқалардың қаптамасына, қолғап 	

орамалына, белдіктер мен орап тоқудың делюжкаларына қиып пішу;
6) былғары және былғары алмастырғыштардың кесіндісі –нығыздауыштарда аяққимнің үстіңгі бөлігінің бөлшектеріне қиып пішу;
7) поролон – қиып пішу;
8) қайыс отырғызылған белдіктер – оларды жинақтаумен бірге бұйымдардың бөлшектеріне қолмен пішу;
9) былғары – сыздықтар мен былғары цилиндрлер үшін цилиндр мен шеңберге қиып пішу;
10) тоқыма материалдары мен былғары алмастырғыштар – аяққимнің үстіңгі бөлігінің бөлшектері мен ұлтаншасына, былғары галантереялық және қайыс-ер бұйымдарының бөлшектеріне қиып пішу;
11) капсюльдік шұға – капсюльдер мен музыкалық аспаптардың клавиштерінің дайындамасына қиып пішу;
12) фанера – шертпелі музыкалық аспаптардың талшықтарына, былғары галантереялық бұйымдардың бөлшектеріне қиып пішу.

3.1. деңгей:

1. Нығыздауыштармен, электрлік пішу пышағымен, арамен немесе қолмен алдын ала белгілеусіз орташа күрделіліктегі бөлшектерге материалдарды пішу.
2. Тоқыма материалдарының негізі және бекіту тетігі бойынша модельдердің дұрыс бөлінуін сақтау.
3. Пішу схемасын таңдау.
4. Бөлшектердің шығуын есептеу.
5. Артикулды, фасонды, өлшемді, өзге деректемелерді қойып шығу.
6. Кескіштердің ауданы мен сұлбасы, пішімнің жинақтылығы мен жұптылығы бойынша бөлшектердің дәл сәйкес келуін қамтамасыз ету.
7. Футлярдың сыртқы және ішкі әрлемесімен үйлескен түрде асхана күмісінің, хрусталь мен зергерлік бұйымдардың пішіні мен әрлемесіне сәйкес әрleme материалын түсі және реңкі бойынша іріктеу.
8. Қолданылатын жабдықты жөндеу.
9. Күрделі ортопедиялық аяққимнің үстіңгі бөлігінің үлгілерін жасау.
10. Жұмыс үлгілері:
 - 1) киіз – ер, қамыт, жегу әбзелі бөлшектеріне, адам керек-жарағының бөлшектерін лекалолар бойынша пішу;
 - 2) былғары – балет қорапшаларының, несессерлердің, папкілердің, портфельдердің, қолғаптардың, барлық түрдегі сөмкелердің (балалардікінен өзге), әмиянның, портмоненің, шиланның, құжаттар мен кітап мұқабаларының, шылым сауыттарының, әртүрлі футлярлардың (дүрбі, кино және фотоаппараттар мен музыкалық аспаптардың футлярларынан өзге) бөлшектеріне қиып пішу;
 - 3) былғарылар – астарлар, тілімшөлер, ұшсыз белдікшелер бөлшектері мен хром муфталарының дайындамасына, бөлгіш және айдау қайыстарына, гантиндерге қайып пішу;
 - 4) тоқыма материалдары мен былғары алмастырғыштар – үстіңгі бөліктің бөлшектеріне, астарына, аяққимнің аралық бөлшектеріне (простилкалар, түйіндер, бүйір жақтар, аяқ ұш асты, өкше асты және өзгелер) және былғары галантерея мен қайыс-ер бұйымдарының бөлшектеріне қиып пішу;
 - 5) үлбір – астарлар мен әрлеменің бөлшектеріне қиып пішу;
 - 6) жібек, жартылай барқыт, барқыт, түптеу, күдері маталар – футлярлардың сыртқы және ішкі әрлемесінің, бөлшектеріне, көрме зат асты мен кез

келген күрделіліктегі футлярлардың тіреуіштеріне қиып пішу.

3.2. деңгей:

1. Былғарыны анағұрлым ұтымды пайдалануды қамтамасыз етумен бірге күрделі аяқкиім, былғары галантереялық, қайыс-ер және өзге бұйымдардың бөлшектеріне нығыздауыштарда немесе қолмен топографиялық учаскелер бойынша былғарыны қиып пішу.

2. Қалыңдығы, сапасы және топографиялық учаскелер бойынша былғары пішімінің элементтерін сұрыптау, олардың мақсатын анықтау.

3. Былғарының созылымдылық бағытына қатысты модельдердің дұрыс орналасуын сақтау.

4. Пішімнің жинақтылығы мен жұптылығын, таза және тегіс қиықты, кескіштердің ауданы мен сұлбасы бойынша бөлшектердің дәл сәйкес келуін қамтамасыз ету.

5. Футлярды пішу және әрлеу үшін шаблондар мен аспаптарды жасау.

6. Қолданылатын жабдықты жөндеу.

7. Күрделі ортопедиялық аяқкиімге дәрігердің нұсқауы мен көрсеткіштері бойынша модельденетін жеке тұлғаның бөлшектерінің үлгілерін жасау.

8. Жұмыс үлгілері:

1) былғары – аяқкиім ұлтаншасының бөліктеріне, супинаторлық жартылай ұлтарақтарға, былғары галантереялық бұйымдарға қиып пішу;

2) былғары – орамалға, қолғаптарға, дүрбі, музыкалық аспаптар, кино және фотоаппараттар футлярына және спорт бұйымдарының бөлшектеріне қиып пішу;

3) хром, күдері, жартылай қақталған былғары – қайыс-ер бұйымдары мен адам керек-жарағы бұйымдарының бөлшектеріне қиып пішу;

4) қайыс былғары – қайыстар мен құлақбауларға қолмен пішу;

5) былғары – былғары пішімін дәл шақтау және әрлеумен бірге күрделі пішіндегі және әртүрлі конфигурациядағы футлярлардың бөлшектеріне қиып пішу;

6) жонарқалар, жағалар, етектер – есу жеңдерінің дайындамасына, техникалық бұйымдар үшін шеңбер мен секторларына қиып пішу;

7) иленген материалдар мен былғары алмастырғыштар – аяқкиімнің үстіңгі бөлігінің бөлшектеріне, ұлтаншасына, аралық бөлшектеріне қиып пішу;

8) тоқыма қосарланған материалдар – аяқкиімнің үстіңгі бөлігінің бөлшектері мен ұлтаншасына, былғары галантерея және қайыс-ер бұйымдарының бөлшектеріне қиып пішу.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Материалдарды кесу тәртібі. 2. Қызмет көрсетілетін жабдықтың және қолданылатын бақылау-өлшеу құралдарының құрылымы, жұмыс тәртібі. 3. Кесілген материалдардың қасиеттері мен мақсаты. 4. Кесілген материалдар мен кесілген бөлшектердің стандарттары мен техникалық шарттары. 5. Кесетін бөлшектердің түрлері, мақсаты, стильдері мен өлшемдері. 6. Қосылған кесілген бөліктердің саны. 7. Табанның анатомиясы. 8. Аяқтың деформациясы мен ампутациясының түрлері. 9. Ішкі еңбек тәртібі. 10. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері. 11. Өндірістік санитария процедуралары. 12. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін жабдықтың құрылымы, жұмыс істеу тәртібі және баптауы. 2. Кескіштер мен үлгілерді материалға ұтымды орналастыру жүйелері. 3. Күрделі корпустарды дайындау технологиясы. 4. Ортопедиялық аяқкиім дайындамаларының үлгілерін құрастыру технологиясы. 5. Аяқкиімнің үстіңгі және астары үшін бөлшектерді кесу кезіндегі үстемеақы нормалары. 6. Дәстүрлі және 3D технологияларды пайдалана отырып, протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 7. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиясы. 8. Протездік-ортездік құрылыстың жалпы теориясы. 9. Ішкі еңбек тәртібі. 10. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері. 11. Өндірістік санитария процедуралары. 12. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.2. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кесілген материалдардың қасиеттері, тағайындалуы және жіктелуі; 2. Кесілген материалдар мен кесілген бөлшектердің стандарттары мен техникалық шарттары; 3. Бөлшектер мен бұйымдардың түрлері, мақсаты, стильдері, өлшемдері, енгізілген бөлшектер саны. 4. Кесетін материалға кескіштер мен үлгілерді ұтымды орналастыру әдістері. 5. Материалдарды пайдалану нормалары 6. Корпустарға бөлшектерді орналастыру тәртібі, корпустарға әрлеу материалдарын таңдау, құрылғы. 7. Қолданылатын жабдықты пайдалану және баптау тәртібі. 8. Ішкі еңбек тәртібі. 9. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 10. Өндірістік санитария процедуралары. 11. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
	3	ортопедиялық аяқкиімді керуші	
	4	ортопедиялық аяқкиімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер	
48. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші»:			
Топтың коды:	7531-1		
Қызмет атауының коды:	7531-1-001		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	2 (2.0.-1, 2.1.-2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 31-параграф, 321-323-тармақтар, бұйымдар тігуші, 2-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ортопедиялық бұйымдардың тігіншісі (таңту бойынша маман) 1-разрядты жұмыс өтілі бір жылдан кем емес		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7531-1-001 - Корсет дайындаушы 7533-1-016 - Тігінші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.			

<p>Дағды 1: Дербестіктің белгілі бір үлесі бар басшылықпен ортопедиялық және басқа бұйымдарды қызмет көрсететін машинада немесе қолмен тігу бойынша күрделілігі орташа жұмыстарды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тігін машинасында қарапайым бұйымдарды немесе бұйым элементтерін: белдіктерді, өрілген бөлшектерді, ілмектерді, белдік ілмектерді, былғары бұрыштарды, кедерлерді, бұйымдардың барлық түрлеріне арналған тұтқаларды тігу бойынша операцияларды орындау. 2. Сыдырмаларға ұштарды бекіту, бұйымдардың барлық түрлеріне, қалталарға, түбіне және басқа бөлшектер мен элементтерге төсем тігу. 3. Үстіңгі жиек бойымен ішкі бөлшектерді және бұйым элементтерін қоса тігу, жиектерді жиектеу. 4. Ілмектер тігу, түймелерді тігу, бұйымдарды машинада бекіту. 5. Ортопедиялық бұйымдарға серпімді белдеулерді бекіту. 6. Ойыншының қалқанына қолмен киізді тігіп, бұйымдарды бір инеге тігіспен алдын ала шаншу арқылы тігу. 7. Әртүрлі үлгідегі және сыныптағы тігін жабдықтарында жіп тігістері бар бөлшектер мен бұйымдарды жалғау арқылы немесе қолмен орташа күрделі ортопедиялық бұйымдарды тігу бойынша операцияларды орындау. 8. Жалпақ былғарыдан, резеңкеден, көндірден, жүннен, мақтадан жасалған жетек белдіктерді, сондай-ақ желімдеуді қажет етпейтін дөңгелек, былғары белдіктерді тігу, тігу, желімдеу және бекіту. 9. Технология талаптарына сәйкес үзіліссіз немесе өткізіп алынған тігістерсіз тартылған жіппен тегіс тігуді, тігіс жиілігін және бөлшектердің шетінен арақашықтықтарын қамтамасыз ету. 10. Машинаны реттеу. 11. Белдіктің қажетті енін, тығыздығын және қалыңдығын алу үшін шикі белдіктерді қолмен отырғызу және техникалық шарттарға сәйкес тігу. 12. Жұмыс үлгілері: қолмен тігу: 1) көлбеу белдіктерге арналған жартылай сақиналар, белдіктерге арналған ілмектер, жастықтар, щекке арналған белдіктер мен сақиналар, ер-тұрман жастықтары, ағаш сөрелеріне арналған астарлар, қысқа иық белдіктеріне арналған тоғалар, муфталарға арналған жартылай сақиналар, белдіктерге арналған клапандар мен бекітілген белдік ілмектер, сызықтар, арқалықтарға арналған байлаулар, жиектер, шумбурлар, бөлшектер мен бұйымдарға арналған белдік ілмектер, белдіктер; 2) тер жабындары (алдыңғы және артқы бөліктері) – жиектеу; 3) жастықтарды алдыңғы және артқы роликтер бойымен қысу – сыпыру; 4) қақпақтардың бұрыштары мен шанақтың түбі тігіледі; машинамен тігу: 1) бөлшектерге арналған бекіткіштер, корпусқа арналған топсалар, корпусқа арналған арқа жастықтары ; 2) рамаларға, әбзелдерге, тұтқаларға жағалар – бекіту; 3) бөлшектердің үстіңгі жағының жиектері, алдыңғы жиектерінің қақпақтары – тігу; 4) арқа жастықтары, жамылғылар – тігу; 5) жастықтар мен тұтқалардың жабындары – тігу.
---	---

		Білімдер:	
		1. Тігін машиналарының жұмыс істеу қағидаттары, жұмыс істеу тәртібі және реттеуі. 2. Тігін бұйымдары бойынша жұмыстарды орындау әдістері және оларға қойылатын талаптар. 3. Тігу, желімдеу, бекіту үшін қолданылатын материалдарға, сорттарға, материалдардың қасиеттеріне техникалық шарттар. 4. Өнім сапасына қойылатын талаптар. 5. Қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптары мен құралдарды пайдаланудың мақсаты мен тәртібі. 6. Әртүрлі бұйымдарды тігу стандарттары. 7. Белдіктер мен тігістерге арналған техникалық шарттар. 8. Дәстүрлі және заманауи әдістерді қолдану арқылы өлшемдерді алу тәртібі. 9. Тігін операцияларын орындау әдістері мен тәсілдері. 10. Қызмет көрсетілетін жабдықтың конструкциясы, тігін инелер мен жіптердің нөмірлері. 11. Ішкі еңбек тәртібі. 12. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері. 13. Өндірістік санитария процедуралары. 14. Өрт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Дербестіліктің белгілі бір үлесімен басшылықта қызмет адалдық, байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	ортопедиялық бұйымдарды тігуші (бандажшы)	
49. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші»:			
Топтың коды:	7531-1		
Қызмет атауының коды:	7531-1-001		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0-1,4.0-2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 35-параграф, 332-333 тармақтар, бұйымдар тігуші, 6-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Тігін өндірісі және киімдерді үлгілеу	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.0. деңгейі: 5-разрядты ортопедиялық аяқкиімді керуші ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.embek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7531-1-001 - Корсет дайындаушы 7533-1-016 - Тігінші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ортопедиялық бұйымдарды тігу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Күрделі, асқынбаған бұйымдардың барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс істеу.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Күрделі, асқынбаған бұйымдардың барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс істеу.	Дағды 1: Қызмет көрсетілетін станоктың көмегімен немесе қолмен ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігу бойынша күрделі жұмыстарды орындау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Лекалоларды әзірлеу және жасау. 2. Жеке стандарттар бойынша ортездер мен бандаждарды, оның ішінде жеке лифтерді дайындау. 3. Барлық түрдегі тоқыма ортездерін жасау. 4. Жеке корсеттер мен бандаждар жасау-кесу, өлшеу, тігу. 5. Тоқыма корсеттерін өлшеу және сәйкестендіру; 6. Кеуде протездеріне арналған көкірекшелер жасау.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы мақсаттағы тігін бұйымдары бойынша жұмыстарды орындау әдістері. 2. Арнаулы тігін машиналарының конструкциясы, техникалық пайдалану тәртібі және реттеу әдістері. 3. Тоқыма корсеттерінің, бандаждардың, қол-аяқтардың ортездерінің барлық түрлерін әрлеуге қойылатын технологиялық талаптар. 4. Тоқыма корсеттерін, ортездерін және бандаждарын жобалау және дайындау технологиясы. 5. Тоқыма корсеттерін, ортездер мен бандаждарын, кеуде протезіне арналған көкірекшелерді баптау және киіп көру техникасы. 6. Тоқыма корсеттерінің, бандаждардың, аяқ-қолдарға арналған ортездердің барлық түрлерін әрлеуге қойылатын технологиялық талаптар. 7. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдар мен технологияларды қолдану. 8. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 9. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері. 10. Өндірістік санитария ережелері. 11. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық, байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп,	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	ортопедиялық аяқкиім техник-технологы
	5	ортопедиялық аяқкиім техник-технологы
	6	ортопедиялық аяқкиім инженер-технологы
50. Кәсіптің карточкасы «протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі »:		
Топтың коды:	7320-3	
Қызмет атауының коды:	7320-3-006	
Кәсіптің атауы:	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.1, 3.2)	

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 53-54-параграф, 56-64, протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі 4-5-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.1. деңгейі: керуші ретінде жұмыс өтілі 3-разряд бойынша кемінде 2 жыл; 3.2. деңгейі: 4-разряд керуші ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3215-2-001 - Механик-протезші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мүгедектерге протездік қызмет көрсету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Белгілі және тұрақты жағдайларда мүгедектігі бар адамдарды стандартты тапсырмаларды және протездеу жұмыстарын ішінара дербес орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Белгілі және тұрақты жағдайларда мүгедектігі бар адамдарды стандартты тапсырмаларды және протездеу жұмыстарын ішінара дербес орындау	Дағды 1: Қойылған міндетті негізге ала отырып, белгілі бір дербестік үлесімен мүгедектігі бар адамдарды протездеу жұмыстарын жүргізу	Машықтар: 3.1. деңгейі: 1. Тәжірибелі мамандардың жетекшілігімен арнайы машиналар мен құрылғыларды пайдалана отырып, протездеуде қолданылатын барлық материалдардан (ағаштан басқа) біржақты ампутацияларға арналған протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау, шақтау, өңдеу және жөндеу. 2. Стандартты бөлшектер мен түйіндерді белгілеу. 3. Өлшегеннен кейін протездік-ортопедиялық бұйымдарды бөлшектеу және құрастыру. 4. Құралдарды, аспаптарды және әмбебап металл өңдейтін станоктарды пайдалана отырып, қолмен металл бұйымдарының пішінді сұлбаларын үстіртің өңдеу және тазалау. 5. Жұмыс үлгілері: жасау, шақтау, өңдеу және жөндеу: 1) қабатты пластиктен жасалған ортездер-металл шиналармен бекіту; 2) былғары, полиамидті қабылдағыш гильзасы бар сан протезі - бір жақты кәдімгі ампутация кезінде өлшегеннен кейін құрастыру; 3) протездердің барлық түрі, аяқ-қол ортездері - өлшегеннен кейін бөлшектеу; 4) былғары қабылдағыш гильзасы бар сирақ протездері - бір жақты кәдімгі ампутация кезінде өлшегеннен кейін құрастыру; 5) косметикалық білезік протездері; 6) былғары және қабатты пластикадан жасалған қабылдағыш гильзалары бар білек протездері ; 7) жұмыс істейтін білек протездері. 3.2. деңгейі: 1. Кәдімгі біржақты ампутация кезінде арнайы станоктар мен аспаптарды пайдалана отырып, протездеуде қолданылатын барлық материалдардан (ағаштан жасалғаннан басқасы) протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау, шақтау, өлшеу, өңдеу және жөндеу. 2. Қабылдағыш гильзаларды шақтау.	

3. Қабылдау жеңдері бар жамбас протездері үшін гипс негативтері мен позитивтерін жасау.
4. Бір жақты ампутация кезінде механикалық тізе модульдері бар модульдік жамбас протездерін жинау.
5. Бір жақты ампутация кезінде модульдік жіліншік протездерін жинау.
6. Әдеттегі бір жақты ампутациямен жіліншік пен жамбас негативтерін жасау.
7. Вакуумды қалыптау әдісімен қабатты пластмассадан қабылдау жеңдерін жасау.
8. Жұмыс үлгілері: дайындау, шақтау, әрлеу және жөндеу:
 - 1) бір жақты ампутация кезінде былғардан, полиэтиленнен және қабатты пластикадан жасалған қабылдағыш гильзалары бар қол ортездері;
 - 2) былғары, қабатты пластикадан, полиэтилен және басқа да материалдардан жасалған қабылдағыш гильзаларды пайдалана отырып, тізе-табан буындарына, сираққа, тізе буынына арналған ортездер;
 - 3) бір жақты деформация кезінде білектартқыш басқару жүйесімен, былғарыдан, полиэтиленнен, қабатты пластикадан жасалған қабылдағыш гильзалармен иық және иықты мүшелеудің косметикалық, жұмыс протездері;
 - 4) бір жақты ампутация кезінде тартқыш басқару жүйесі бар білек протездері;
 - 5) табан протездері;өлшегенге дейін құрастыру:
- 6) бір жақты ампутация кезінде былғары, металл, полиамидті, полиэтиленді, ағаш қабылдағыш гильзалары бар сан протездері;
- 7) былғары, полиамидті, былғары-полиамидті қабылдағыш гильзасы бар сирақ протездері;
- 8) қолдардың протезіне арналған гипстік негативтер мен позитивтер, бір жақты ампутация кезінде табан мен сирақ протездері – дайындау;
- 9) протездік-ортопедиялық бұйымдардың барлық түріне арналған былғары бөлшектер – пішу және блоктау;
- 10) ағаш қабылдағыш гильзасы бар сан протездері.

		<p>Білімдер:</p> <p>3.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адам анатомиясының негіздері. 2. Жартылай өнімдер мен протездік-ортопедиялық бұйымдарының номенклатурасы. 3. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін пайдаланылатын материалдардың атаулары мен қасиеттері. 4. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың құрылымы мен конструктивті ерекшеліктері. 5. Дәстүрлі әдістер мен 3D технологияларды пайдалана отырып, протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 6. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды бөлшектеуді, жөндеуді орындау тәсілдері. 7. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау тәсілдері. 8. Жұмыс бақылау - өлшеу құралының құрылысы, мақсаты, қолдану тәртібі. 9. Өнімдерге қойылатын технологиялық талаптар. 10. Өндірістік жабдықты қолдану тәртібі. 11. Жабдықты техникалық пайдалану тәртібі. 12. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 13. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 14. Өндірістік санитария ережелері. 15. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.2. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адам анатомиясының негіздері. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдар мен жартылай өнімдердің номенклатурасы. 3. Әдеттегі бір жақты ампутациямен қол- аяқтардың протездерін жасау кезінде негатив пен позитив жасау. 4. Құрастыру схемасын қолдана отырып, протездік-ортопедиялық бұйымдардың барлық түрлерінің құрылымы мен конструктивтік ерекшеліктері. 5. Бұйымдарды дайындауға қойылатын технологиялық талаптар. 6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 8. Өндірістік санитария ережелері. 9. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар»	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі
51. Кәсіптің карточкасы «Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы»:		
Топтың коды:	7320-3	
Қызмет атауының коды:	7320-3-018	
Кәсіптің атауы:	Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0.-1, 4.0.-2)	

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	16-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (16-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 22 қазандағы № 563 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 24 қазанда № 19510 болып тіркелді. 52-параграф, 144-146-тармақтар, протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және өрлеу жөніндегі қайысшы 6-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.0. деңгейі: 5-разрядты ортопедиялық аяқкиімді керуші ретінде жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3215-2-001 - Механик-протездіші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру және жөндеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды күрделі, ерекше күрделі жөндеудің барлық түрлері бойынша және типтік емес жағдайларда жұмыс.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Протездік-ортопедиялық бұйымдарды күрделі, ерекше күрделі жөндеудің барлық түрлері бойынша және типтік емес жағдайларда жұмыс.	Дағды 1: Аяқкиімнің өкшесін және сағасын бір уақытта керу	Машықтар:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Қиыстырып келтіруді қосқанда протездік-ортопедиялық бұйымдардың барлық түрлерін қайыстық өңдеу, қолдардың белсенді активтеріне бекіткіштерді жасау және жөндеу. 2. Қатырмаланған маталар мен полимерлі материалдардан жасалған ортездердің барлық түрін жасау. 3. Күрделі және қалыптан тыс жағдайларда тоқыма корсеттерді дайындау, өлшеу және шақтау. 4. «Адам-ортез» биотехникалық жүйені жасау тұрғысынан ортопедиялық көмек көрсету кезінде жүйелілік ыңғайды пайдалану. 5. Аса күрделі және типтік емес бұйымдарды мақсаты мен сәйкестік нәтижелері бойынша өрлеу және монтаждау. 6. Полимерлі материалдардан және ламинатталған пластмассалардан жасалған ортездердің барлық түрлерін өрлеу. 7. Материалдың барлық түрінен типтік емес протездер мен ортездерді өрлеу. 8. Жұмыс үлгілері: <ol style="list-style-type: none"> 1) қолдардың активті протездері - бекіткіштерді жасау және шақтау; 2) тұтас аяққа арналған былғары қабылдағыш гильзасы бар екі ізді аппараттар, "Петерс" ауруы кезіндегі аппараттар – қайыстық өңдеу; 3) ішкі және сыртқы былғары бөлшектер-пішу; 4) ортездердің барлық түрі – лекалолар әзірлеу және жасау; 5) жеке корсеттер мен бандаждар-пішу, өлшеу, тігу; 6) санды мүшелегеннен кейінгі протездер – қайыстық өңдеу; 7) «Шопар» бойынша отау кезіндегі табан протездері – қайыстық өңдеу. 	

		Білімдер:	
		1. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың барлық түрлерін өңдеуге қойылатын технологиялық талаптар. 2. Науқастың анатомиялық ерекшеліктеріне сәйкес аяқ-қолдардың белсенді протездеріне қондырмаларды реттеу техникасы. 3. Ішкі және сыртқы былғары бөлшектерін кесуге қойылатын негізгі талаптар. 4. Тоқыма корсеттерін жобалау және дайындау технологиясы. 5. Ағаш машиналарын, қолданылатын құрылғылар мен құралдарды пайдалану тәртібі. 6. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдар мен технологияларды қолдану. 7. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 9. Өндірістік санитария ережелері. 10. Өрт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық, байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі;	
	4	протез құрастырушы	
52. Кәсіптің карточкасы «Протез құрастырушы слесарь»:			
Топтың коды:	7320-3		
Қызмет атауының коды:	7320-3-006		
Кәсіптің атауы:	Протез құрастырушы слесарь		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.0; 3.1; 3.2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	16-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (16-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 22 қазандағы № 563 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 24 қазанда № 19510 болып тіркелді. 53-54-параграф, протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі 4-5-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.0. деңгейі: 2-разрядты керуші ретінде жұмыс өтілі кемінде бір жыл 3.1. деңгейі: 3-разрядты керуші ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; 3.2. деңгейі: 4-разрядты керуші ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8219-9-003 - Жинаушы (жалпы бейін) 7320-3-006 - Протездік – ортопедиялық бұйымдардың механигі 7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім)		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Барлық түрдегі ортездер мен протездерді жасау және жөндеу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Барлық үлгідегі ортездер мен протездерді жасау және жөндеу бойынша стандартты тапсырмаларды ішінара өз бетінше таныс және тұрақты жағдайларда орындау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Барлық үлгідегі ортездер мен протездерді жасау және жөндеу бойынша стандартты тапсырмаларды ішінара өз бетінше таныс және тұрақты жағдайларда орындау		

Дағды 1:

Барлық түрдегі ортездер мен протездерді дайындау және жөндеу бойынша берілген тапсырманы белгілі бір үлесте өз бетінше жұмыстар жүргізу

Машықтар:

3.0. деңгей:

1. Қолдар зақымданданғанда былғары гильзалары бар аяқ-қолдың ортездерін дайындау, орнату, әрлеу және жөндеу.
2. Қабылдау былғары гилтзалары бар тобық, тізе буынына арналған ортездерді дайындау, орнату, әрлеу және жөндеу.
3. Иық протездерін және иық артикуляцияларын, косметикалық, жұмыстық, қабылдау былғары гильзалары бар біржақты ампутацияға арналған дайындау, монтаждау, әрлеу және жөндеу.
4. Былғары гильзалары бар біржақты ампутацияға арналған тартқышты басқару жүйесі бар білек протездерін дайындау, орнату, әрлеу және жөндеу.
5. Табан протездерін дайындау, орнату, әрлеу және жөндеу.
6. Бір жақты ампутация үшін жамбас протездерін былғары гильзалар орнату алдында құрастыру.
7. Сирақ протездерін өлшемес бұрын былғары гильзалармен құрастыру.
8. Барлық үлгідегі протездік-ортопедиялық бұйымдарға арналған былғары бөлшектерді монтаждау және өндіруден кейін құрастыру – кесу және блоктау.

3.1. деңгей:

1. Бір жақты ампутацияға арналған гильзалары бар полиамидті байланыстырғыш негізіндегі былғары және ламинатталған пластмассада аяқ-қол протездерін дайындау, орнату, әрлеу және жөндеу.
2. Полиамидті байланыстырғыш негізіндегі былғарыдан және ламинатталған пластмассада жасалған қабылдағыш гильзалары бар тобық буынының, төменгі аяқтың, тізе буынының протездерін дайындау, бекіту, әрлеу және жөндеу.
3. Полиамидті байланыстырғыш негізіндегі ламинатталған пластмассада жасалған, былғары қабылдағыш гильзалары бар біржақты деформацияға арналған тартымды басқару жүйесі бар иық протездерін, косметикалық, жұмыстық протездерді дайындау, орнату, әрлеу және жөндеу.
4. Біржақты ампутацияға арналған тартқышты басқару жүйесі бар білек протездерін дайындау, орнату, әрлеу және жөндеу.
5. Бір жақты ампутация үшін жамбас протездерін былғарымен, полиамидпен орнату алдында құрастыру.
6. Аяқ протезін былғарыдан, полиамидпен және қабылдау гильзасымен қондырмас бұрын құрастыру.
7. Барлық түрдегі протездік-ортопедиялық бұйымдарға арналған былғары бөлшектерін дайындау – кесу және блоктау.

3.2. деңгей:

1. Стандартты жартылай өнімді пайдалана отырып, қолданылатын барлық материалдардан аяқтардың бір жақты және екі жақты ампутациялары мен деформацияларына арналған протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау, орнату, әрлеу және жөндеу.
2. Былғары, термопластикалық және ламинатталған пластик гильзалары бар толық аяқ және жамбас құрылғыларын жасау, орнату, әрлеу және жөндеу.
3. Ламинатталған пластмассада жасалған былғары корсеттерді дайындау, орнату, өңдеу және жөндеу.
4. Былғары немесе полиамидті себетпен санды мүшелегеннен кейін протездерді жасау және жөндеу.

		<p>Білімдер:</p> <p>3.0. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың номенклатурасы. 2. Металл шиналарды, жартылай сақиналарды, агрегаттарды және жартылай өнімдерді таңбалау тәртібі. 3. Аяқ-қолдардың өлшемдерін алу тәртібі. 4. Компоненттер, жартылай өнімдер номенклатурасы. 5. Өндірістік жабдық, жабдықты техникалық пайдалану тәртібі. 6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 8. Өндірістік санитария ережелері. 9. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адам анатомиясы. 2. Өлшемдерді алу тәртібі. 3. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындауға арналған материалдардың қасиеттері. 4. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 6. Өндірістік санитария ережелері. 7. Өрт қауіпсіздігі талаптары <p>3.2. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гипс технологиясының негіздері. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды құрастыру схемалары. 3. Қол және аяқтардың модульдік протездерінің конструкциясы мен конструкциялық ерекшеліктері. 4. Ішкі еңбек тәртібі. 5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары 6. Өндірістік санитария ережелері. 7. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі;
	3	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы;
	4	Протез құрастырушы слесарь
56. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)»:		
Топтың коды:	7536-1	
Қызмет атауының коды:	7536-1-004	
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	2 (2.0., 2.1., 2.2.)	

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 14-параграф, 32-33-тармақтар, аяқкиімді керуші, 2-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	1-разрядты ортопедиялық аяқкиімді керуші болып жұмыс өтілі кемінде бір жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім) 7536-1-024 - Аяқ киім жинаушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аяқкиімнің үстіңгі бөлігін қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен қалыпқа керу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Стандартты тапсырмаларды, ішінара өз бетінше, таныс және тұрақты жағдайларда орындау.	Дағды 1: Белгілі бір дербестік үлесімен басшылық ете отырып, қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен аяқкиімнің үстін керу бойынша қарапайым жұмыстарды орындау	Машықтар:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Дайындаманың өкше бөлігін қалыпқа орнату арқылы қызмет көрсететін машинада немесе қолмен аяқкиімді керу: дайындаманың шетін қалыптың өкше бөлігіне астармен бірге қысқышпен тарту. 2. Аяқкиім дайындамасының артқы сыртқы белдігінің (тігісінің) тағанның өкше бөлігінің дөңгелектену ортасында орналасуы. 3. Дайындаманы ұлтараққа бекіту. 4. Астарды керу. 5. Қосалқы зарядты отырғызу, оны ылғалдандыру, машинаға салу. 6. Сызбаулігі қолдану. 7. Сызбаулігіге қосалқы тапсырысты бекіту, отырғызу және оны станоктан алу. 8. Дайындама тіректерінің қажетті созылуын қамтамасыз ету. 9. Аяқкиім дайындамалары бөлшектерінің қалыпта, созылмалы жиектің енінде, текс, қапсырмалар, шегелер арасында белгіленген арақашықтықта орналасуы. 	
		Білімдер:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімді керу тәртібі; 2. Дайындамалар мен қалыптар түрлері, фасоны және өлшемдері. 3. Аяқкиім дайындамасы жасалатын материалдардың түрлері мен қасиеттері. 4. Қызмет көрсетілетін машинаның мақсаты мен жұмыс пқағидаттары. 5. Ішкі еңбек тәртібінің ержелері. 6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 7. Өндірістік санитария процедуралары. 8. Өрт қауіпсіздігі талаптары 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Дербестіліктің белгілі бір үлесімен басшылықта қызмет адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп Дербестіліктің белгілі бір үлесімен басшылықта қызмет		

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	2	ортопедиялық бұйымдарды тігуші	
	2	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
	2	ортопедиялық аяқ киімді тігу бойынша етікші;	
	3	ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)	
58. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)»:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-004		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4. (4.0.-1, 4.0.-2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 19-параграф, 41-42-тармақтар, Аяқкиімді керуші, 6 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.0. санат: 5-разрядты ортопедиялық аяқ киімді керуші болып жұмыс өтілі кемінде екі жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аяқкиімнің үстіңгі бөлігін табанына қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен керу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Күрделі, біршама күрделі аяқкиімнің барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс істеу.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Күрделі, біршама күрделі аяқкиімнің барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс істеу.	Дағды 1: Модельді аяқкиімнің өкшесін және сағасын бір уақытта керу	Машықтар:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Кебістерден, гимнастикалық және үй туфлилерінен өзге, аяқкиімдердің барлық түрлерінің дайындамаларын алдын, тұмсық-бума бөлігін қызмет көрсететін машинада немесе қолмен айналдыра керу. 2. Аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамаларын алдын ала орнатпай қалыпқа керу. 3. Дайындамаларды қалыпқа түпкілікті орнату және дайындаманың керілген жиегін ұлтараққа бекіту. 4. Қолданылатын жабдықты баптау және реттеу. 5. Табанды желім және рант-желім әдісімен бекіту. 6. Күрделі, күрделілігі аз аяқ киімнің барлық түрлері бойынша және типтік емес жағдайларда жұмыстар. 	

		Білімдер:	
		1. Аяқкиімді керу тәртібі. 2. Дайындамалар мен қалыптардың түрлері, фасанодары және өлшемдері. 3. Аяқкиім дайындамасы жасалатын материалдардың түрлері мен қасиеттері. 4. Қызмет көрсетілетін машинаның мақсаты мен жұмыс қасиеттері. 5. Аяқкиімнің түбін бекіту тәсілдері. 6. Қызмет көрсетілетін жабдықты пайдалану және реттеу тәртібі. 7. Ішкі еңбек тәртібі. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 9. Өндірістік санитария процедуралары. 10. Өрт қауіпсіздігі талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	ортопедиялық бұйымдарды тігуші	
	4	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
	4	ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)	
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы	
4	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі		
59. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)»:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-004		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	1		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 23-параграф, 50-52-тармақтар, аяқкиімді құрастырушы, 1-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім) 7536-1-024 - Аяқ киім жинаушы		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Аяқкиімнің үстіңгі бөлігін қалыпқа қолмен керуші		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тікелей бақылау және қадағалау бойынша нұсқауларға сәйкес қарапайым тапсырмаларды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Тікелей бақылау және қадағалау бойынша нұсқауларға сәйкес қарапайым тапсырмаларды орындау	Дағды 1: Тікелей бақылаумен қарапайым аяқкиімді құрастыру жұмыстарын орындау (қолмен)	Машықтар:	
			1. Тікелей бақылау арқылы қалыптағы сандалдарды дайындау жағдайын орнату және түзету жолымен аяқкиімді керу.. 2. Артқы жағының талап етілетін биіктігі мен тұмсық бөлігінің ұзындығын қамтамасыз ете отырып, өкше және тұмсық бөліктерінің созылмалы жиегін төсемге немесе табанға қысу.
		Білімдер:	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:		1. Аяқкиімді керу әдістері. 2. Аяқкиімнің дайындамасын табанына орнату тәртібі. 3. Ішкі еңбек тәртібі. 4. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 5. Өндірістік санитария тәртібі. 6. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұқыптылық адалдық Тікелей бақылаудағы әрекеттер		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	1	ортопедиялық бұйымдарды тігуші	
	1	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
	1	ортопедиялық аяқ киімді тігу бойынша өтікші;	
	2	ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)	
61. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)»»:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-024		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)»		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.0, 3.1, 3.2.)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 25-27-параграф, 56-64-тармақтар, аяқкиімді құрастырушы, 3-5-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.0. деңгейі: ортопедиялық аяқкиім құрастырушы ретінде жұмыс өтілі, 2-разряд бойынша кемінде бір жыл; 3.1. деңгейі: ортопедиялық аяқ киімді құрастырушы ретінде жұмыс өтілі 3-разряд бойынша кемінде 2 жыл; 3.2. деңгейі: 4-разряд ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл		

Формалды емес және информативті біліммен байланыс:	Инструктаж/стажировка на рабочем месте или краткосрочное обучение; краткосрочные курсы подготовки и переподготовки кадров на платформе «skills.enbek.kz»	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім) 7536-1-024 - Аяқ киім жинаушы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Түрлі типтегі және кластағы тігін жабдықтарында аяқкиімнің үстіңгі жағын құрастыру бойынша күрделілігі орташа және күрделі операцияларды және қызмет көрсетілетін станокта немесе қолмен аяқкиімді құрастыру операцияларын орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. аяқ киімнің үстіңгі бөлігін құрастыру стандартты тапсырмаларын таныс және тұрақты жағдайларда ішінара тәуелсіз орындау.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: аяқ киімнің үстіңгі бөлігін құрастыру стандартты тапсырмаларын таныс және тұрақты жағдайларда ішінара тәуелсіз орындау.	Дағды 1: Қойылған міндетті негізге ала отырып, белгілі бір дербестік үлесімен қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен күрделілігі аз аяқкиімнің барлық түрлерін керу бойынша жұмыстарды орындау	Машықтар:
		<p>3.0. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өртүрлі типтегі және кластағы тігін жабдығында жіп тігістерімен дайындау бөлшектерін біріктіру әдісімен аяқкиімнің үстін құрастыру бойынша күрделілігі орташа операцияларды және қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен аяқкиімді құрастыру бойынша операцияларды орындау. 2. Бөлшектерді өлшеп көру, шақтау және бекіту. 3. Аяқкиімнің төменгі бөліктерін құю және ыстық вулканизациялау арқылы өндіру. 4. Құю және вулканизацияның технологиялық режимін сақтау. 5. Қалыптар мен төсемдердің өлшемдерінің бөлшектердің өлшемдеріне сәйкес келуін қамтамасыз ету. 6. Сынақ құюды өткізу. 7. Қалыптардан дайын өнімді түсіру. 8. Көйлек аяқкиімнің ағаш және нейлон өкшесін былғары, былғары, тоқыма және басқа материалдармен қаптау. 9. Металл шыбықтармен және металл пластиналармен сыртқы табандарды құрастыру, аяқкиімнің мақсатына және өлшеміне қарай металл шыбықтарды таңдау, оларды сыртқы табанға салу, металл пластиналарды сыртқы табанға бекіту. 10. Агрегаттарды құрастыру және дайындаманы қалыптау агрегаттарынан аяқ киімге арналған табанмен бекіту. 11. Машинамен немесе қолмен шеге, түйреуіш, жіп, желім арқылы бекіту. 12. Табанның бүкіл периметрі бойынша дәнекерлеу, алдын ала өңделген табандарға арналған сәндік жік. 13. Машинаның жұмысындағы ұсақ ақауларды жою. 14. Бөлшектерді тігу: <ol style="list-style-type: none"> 1) аяқкиімнің үстіңгі бөліктерін былғарыдан, былғары алмастырғыштан өрілген немесе жолақтармен тігу; 2) дайындамалардың тач тігістері мен аяқкиімнің, тоқымадан тоқылғаннан өзге барлық түрлерінің мойындысын пішу; 3) жартылай жұлықтардың құрамдас бөліктерін көлденең тігіспен, бірінші тігіспен алдын ала жапсырмасыз тігу; 4) жігі бар, сәндік жапсырмалары, бизиктері бар аяқкиімнің барлық түрлерінің, жігі, сәндік жапсырмалары, бизиктері жоқ етік қоныштарының дайындамалары бөлшектерінің жиектерін қайып тігу. 15. Тігіс: <ol style="list-style-type: none"> 1) көлемді жұлықтың мокасин жапсырмасы; 2) аяқкиімдердің барлық түрлерінің дайындамаларына алдын ала жапсырылған, сондай-ақ екінші және кейінгі тігістері бар гарнитуралар мен әшекейлер;

- 3) үй туфлиінің бүйір тігістерін бір уақытта сөге отырып, дайындамаға айналдыра салынған күлшіндер;
 - 4) күлшіндерді аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамаларына алдын ала жапсыра отырып бірінші тігіспен, сондай-ақ екінші және кейінгі тігістермен;
 - 5) үлгі аяқкиім қонышының артқы тігісі бойынша біржақты бекіту;
 - 6) етіктің тобығы мен қонышына сыдырма салу;
 - 7) қонышы қысқа етіктерге бітеу клапандарды;
 - 8) тұмсықты аяқкиімдердің барлық түрлерінің дайындамаларына алдын ала жапсыра отырып бірінші тігіспен, сондай-ақ екінші және кейінгі тігістермен;
 - 9) аяқкиімдердің барлық түрлерінің дайындамаларына өңдеу;
 - 10) артқы бау етік астарының ішкі және төменгі бөлігін жасырын тігіспен қонышқа;
 - 11) артқы және алдыңғы сыртқы бауларды барлық түрлі дайындамаларға екінші және кейінгі тігістермен;
 - 12) жұлықтарды аяқкиімдердің барлық түрлерінің дайындамаларына алдын ала жапсыра отырып бірінші тігіспен, сондай-ақ екінші және кейінгі тігістермен;
 - 13) кебістердің жұлықтарын, спорт және үй туфлилерінің жұлықтарын қонышқа жапсырып тігу.
16. Жол:
- 1) күрделі контурлы гарнитуралар;
 - 2) бәтәңкенің, аласа аяқкиімнің, аяқкиімнің, сандалдың, сандалдың және сандалдың жиектері былғары астарын бір мезгілде кесусіз;
 - 3) шұлықтар – бір мезгілде перфорациямен көп қатарлы тігу;
 - 4) күрделі контурларды әрлеу;
 - 5) жасырын тігісі бар ішкі артқы белдіктер;
 - 6) күрделі контурларды безендіру.
17. Вулканизация:
- 1) жиектері, салбырауы;
 - 2) өкшелер.
18. Құйма:
- 1) каблуктар;
 - 2) өкшелер.
19. Қаптау:
- аяқкиімге арналған ағаш және нейлон өкшесі.
20. Қосымша:
- 1) субстратқа арналған дайындама;
 - 2) алдын ала қабаттасуы бар шегелері бар өкшелер;
 - 3) табаннан өкшенің алдыңғы жағына дейін;
 - 4) прессте желімделген аяқ киімнің өкшесіне дейін ;
 - 5) шыбықтары бар сыртқы табандарға арналған металл тақталар;
 - 6) шұңқырдағы сына тәрізді өкшесіне дейін арқалықтар, табандар;
 - 7) табанға дейін астары бар қатты тығын;
 - 8) дайындамаға табанның өкше бөлігі;
 - 9) футбол аяқкиімінің табанына арналған шыбықтар;
 - 10) юфттік аяқкиімнің тұмсық және саға бөліктеріндегі монолитті резеңкеден құйылған табан.
21. Қаптау бөліктері:
- 1) оппель, допель-желім және сандал бекіту әдістерін қолданатын аяқкиімнің астарлары, табаны;
 - 2) табанын өкшесіне реттемей, аяқкиімнің өкшесіне желіммен қапталған өкшесін орнату.
- 3.1. деңгей:
1. Аяқкиімнің үстін дайындама бөлшектерін әртүрлі сыныпты және типті тігін жабдығында жіппен тігу арқылы құрастыру бойынша күрделі операцияларды және аяқкиімді қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен құрастыру бойынша күрделі операцияларды орындау.
 2. Бір бөлшектердің екінші бөлшектерге қатысты

материалдарын бүлдірмей, дұрыс орналасуын қамтамасыз ету.

3. Құю және ыстық вулканизация жабдығын дайындау, қызмет көрсету және реттеу;

4. Нығыздауыш-қалыптар мен қалыптардың өлшемдерінің аяқкиім өлшеміне сәйкес келуін қамтамасыз ету.

5. Машинаны реттеу және баптау.

6. Тігіс:

1) алдын ала жапсырмалары жоқ бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамаларына арналған жиынтықтар;

2) алдын ала жапсырмалары жоқ бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамалары үшін өкшелер;

3) алдын ала жапсырмалары жоқ бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамаларына арналған шұлықтар;

4) тұғырықты және өкшесін тігісті жабысқан аяқ киімнің дайындамасына жабу;

5) реверсивті аяқкиім дайындамаларының табаны;

6) дайындамаға дөнекерлеу;

7) көлемді дайындаманың қатайтатын жиегіне бүкіл периметрі бойынша дөнекерлеу;

8) алдын ала жапсырмалары жоқ бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамалары үшін сыртқы артқы және алдыңғы белдіктер;

9) бірінші және одан кейінгі сызықтары бар белбеуде тігілген сандалдар, қанатты аяқ киімдер, сандалдардың вмпалары;

10) қатайтатын жиектің бүкіл периметрі бойынша немесе дайындамалардың саусақ және өкшелі бөліктеріндегі дайындамаларға арналған ішкі табандар;

11) алдын ала жапсырмаларсыз бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамалары үшін әшекейлер;

7. Жол:

1) аяқкиімнің табан етіктері мен төменгі аяқ киімнің үстіңгі жиегі бойынша күрделі контурлары және инверсия астындағы астары;

2) екінші және одан кейінгі сызықтары бар қатты бөтеңкелер мен бөтеңкелердің арқалары;

3) астарлы былғарыны бір мезгілде қырқумен етіктің, аласа аяқкиімнің, аяқкиімнің, сандалдың, сандалдың және сандалдың жиектері;

4) алдын ала таңбалаусыз қарапайым контуры бар дайындаманың бөліктеріндегі, таңбалау бойынша күрделі контурлары бар дайындаманың бөліктерінде және дөңес рельефтері бар сәндік сызықтар;

5) екінші және одан кейінгі жолдардағы бөтеңкелер, аласа туфлилер, бөтеңкелер, бөтеңкелер және бөтеңкелердің алдыңғы жағы;

6) машинамен және қолмен мокасин тігісі;

7) жиегі өрілген аяқкиімге арналған тоқыма дайындамалар.

8. Құйма:

1) табандар;

2) имитациялық қабаттасқан өкшелер;

3) бір түсті бөлшектерді бедерлеуге арналған силиконды матрицалар;

4) бір аяқкиім (табан мен өкшесін бекітетін).

9. Бекіту:

1) прессте желімделген аяқкиімнің каблугты өкшесіне;

2) бұрандалармен немесе шегелермен алдын ала төсеусіз аяқкиімнің каблугын өкшесіне ;

3) табанын өкшесіне қарай реттейтін аяқ киімнің өкшесіне орнатылатын;

4) дайындамадағы бүйірлік резеңке төсем;

- 5) реверсивті аяқкиім дайындамаларының табаны;
- 6) борттық бекіту әдісімен аяқкиімде былғары бауы бар дайындамаға табан;
- 7) қолмен өңделетін (тарту, кесу, крокулум бөлігін бекіту, крокулумды қырқу) қолдан жасалған аяқ киімнің ізі бойынша (қабаттау);
- 8) табан, өкше және артқы сыртқы белбеу – ыстық вулканизация әдісі;
- 9) юфттік аяқкиімнің тұмсық бөлігіндегі былғары табан.

3.2 деңгей:

1. Аяқкиімнің үстін құрастыру бойынша аса күрделі операцияларды орындау.
2. Дайындамаларды еңбек бөлінісінсіз, дайындамаларды әртүрлі сыныпты және типті тігін жабдықтарында жіппен тігу әдісі арқылы құрастыру.
3. Аяқкиімді құрастыру бойынша күрделі операцияларды қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен орындау.
4. Салынатын және бекітілетін бөлшектердің контурларының үйлесуін немесе олардың арасындағы және табанның жиегінен өкшеге дейінгі қашықтықтың тең болуын қамтамасыз ету.
5. Жеке тапсырыспен жасалатын аяқкиімге арналған ағаш өкшені жасау, өкшеге қажетті қалып пен көлем беру.
6. Машиналар мен жабдықтарды реттеу және баптау.
7. Тігіс:
 - 1) етіктер мен қонышы қысқа етіктердің қатты күлшіндерін бірінші тігіспен тігу;
 - 2) алдын ала көтермесін жабыстырмай, етіктің алдын бірін және екінші тігіспен тігу;
 - 3) алдын ала көтермесін жабыстырып, күдері етіктің алдын бірінші тігіспен тігу;
 - 4) жұлықты қонышқа және қонышты бәтеңкенің, жабық туфли мен қонышы қысқа етіктің, сәнді аяқкиімнің жұлығына, күрделі контурлы жұлық бөлшектерін алдын ала жапсырусыз бірінші тігіспен тігу.
8. Дайындамаларды еңбек бөлінбестен құрастыру:
 - 1) модельді аяқкиім;
 - 2) ортопедиялық аяқкиім;
9. Жол:

үш және төрт инелі станоктардағы дайындама бөлшектеріндегі сәндік сызықтар:
10. Құйма:
 - 1) көп түсті бөлшектерді бедерлеуге арналған силиконды матрицалар;
 - 2) аяқкиімнің үстіңгі дайындамаларында табан және өкше.
11. Бекіту:
 - 1) дайындаманы табанға өріп бекіту;
 - 2) сыналы былғары өкше (тау шаңғысына арналған аяқкиім);
 - 3) табанды аяқкиімнің астына нығыздауышта желіммен бекіту;
 - 4) рантты ұлтраққа қапсырма шегемен бекіту (рантты-тігілген, рантты-қапсырма шегемен бекітілген аяқкиім);
 - 5) қонышты аяқкиімнің байламдық немесе өкшелік бөліктеріне былғары табанды бекіту;
 - 6) табан, өкше-жиегін қыса отырып, тігісті-нығыздауышты вулканизациялау әдісі.

		<p>Білімдер:</p> <p>3.0. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімнің үстін құрастыру бойынша күрделілігі орташа операцияларды орындау әдістері мен тәсілдері. 2. Аяқкиімнің түбін құрастыру тәртібі мен тәсілдері. 3. Құю және вулканизация технологиясы, қалыптардың және төсемдердің өлшемдері. 4. Құрастыруға берілетін бөлшектердің өлшемдері мен тағайындалуы. 5. Өндіріс өнімдерінің стандарттары мен техникалық шарттары. 6. Жабдықтарды пайдалану және реттеу тәртібі. 7. Жабдықтың тетіктері мен механизмдеріндегі ұсақ ақауларды жою әдістері. 8. Ішкі еңбек тәртібі. 9. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 10. Өндірістік санитария процедуралары. 11. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімнің үстін құрастыру бойынша күрделі операцияларды орындау әдістері мен тәсілдері. 2. Қолданылатын жартылай фабрикаттар мен қосалқы материалдардың сапасына қойылатын талаптар. 3. Вулканизация массасының балқу температурасы. 4. Төсектер мен қалыптардың өлшемдері. 5. Аяқкиімнің ассортименти. 6. Қызмет көрсетілетін жабдықтың құрылымы, оны пайдалану және реттеу тәртібі. 7. Ішкі еңбек тәртібі. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 9. Өндірістік санитария процедуралары. 10. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.2 деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек бөлінбестен аяқкиім дайындамаларын құрастырудың технологиялық процесі. 2. Дайын бөлшектерді кейіннен өңдеусіз құрастыру әдістері мен тәсілдері. 3. Тапсырыспен тігілген аяқ киімнің өкшесін жасау әдістері. 4. Аяқкиім дайындамаларын дайындау үшін қолданылатын материалдардың стандарттары мен техникалық шарттары. 5. Өкше пішіндеріне қойылатын талаптар. 6. Ағаш түрлері, олардың қасиеттері мен ақаулары. 7. Құю әдісімен аяқ киімді құрастыру кезіндегі құрамдас бөліктердің мөлшерлемесі бойынша рецепт. 8. Аяқкиімді құрастыру бойынша ерекше күрделі технологиялық операцияларды орындау нормалары. 9. Қызмет көрсетілетін машиналар мен жабдықтардың құрылымы, пайдалану тәртібі, реттеу және жөндеу. 10. Ішкі еңбек тәртібі. 11. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 12. Өндірістік санитария процедуралары. 13. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Ұқыптылық Дәлдік адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	ортопедиялық бұйымдарды тігуші	
	3	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
	3	ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)	
	3	ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)	
	3	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы	
	3	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі	
4			
63. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)»:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-030		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0.; 4.1.)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 12-13-параграф, 26-29-тармақтар, аяқкиімді фрезерлеуші, 3-5 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.0. деңгейі: кемінде 2 жыл 5-разрядты ортопедиялық аяқкиім фрезерінің жұмыс өтілі; 4.1. деңгейі: кемінде 2 жыл 6-разрядты ортопедиялық аяқкиім фрезершісі ретінде жұмыс өтілі.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-2-002 - Ортопедиялық аяқ киім тігу бойынша тігінші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аяқкиімді табан мен өкше жиегін қатайтып, фрезерлеуден кейін әрлеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Күрделі, аса күрделі аяқкиімнің барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс жасау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Күрделі, аса күрделі аяқкиімнің барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс жасау	Дағды 1: Аяқкиімнің өкшесін және сағасын бір уақытта керу	Машықтар:	
		1. Аяқкиімдердің, жеңіл аяқкиімдер мен кебістерден өзге барлық түрлерінің резина табандары мен жасанды былғарыдан жасалған табандар кесіктерін қызмет көрсететін машинада фрезерлеу. 2. Резеңке табанның өкше жиегін өкшемен фрезерлеу. 3. Машинаны реттеу және баптау. 4.1. деңгей: 1. Аяқкиімдердің барлық түрлерінің былғары табандары кесіктерін, бекітудің сыздық жапсыру әдісімен жасалған тері төсемелі табан кесіктерін, өкшелі былғары төсемелер кесіктерін қызмет көрсететін машинада фрезерлеу. 2. Машинаны реттеу және баптау.	

		Білімдер:	
		<p>4.0. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімді фрезерлеу тәртібі. 2. Дайын аяқкиімнің сапасына қойылатын талаптар. 3. Қызмет көрсететін машинаны реттеу және баптау тәртібі. 4. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 6. Өндірістік санитария талаптары. 7. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>4.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімді фрезерлеу тәртібі. 2. Дайын аяқкиімнің сапасына қойылатын талаптар. 3. Қызмет көрсетілетін машинаны реттеу және баптау тәртібі. 4. Ішкі еңбек тәртібі. 5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 6. Өндірістік санитария талаптары. 7. Өрт қауіпсіздігі талаптары. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Дәлдік адалдық, байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	ортопедиялық бұйымдарды тігуші	
	4	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және өрлеу жөніндегі қайысшы	
4	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі		
64. Кәсіптің карточкасы «ортопед-техник»:			
Топтың коды:	3215-1		
Қызмет атауының коды:	3215-1-001		
Кәсіптің атауы:	ортопед-техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4.0 – 0; 4.1. – 2; 4.2. – 1		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 105-параграф, 626-тармақ, техник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Техникалық және кәсіптік (орта арнаулы, орта кәсіптік) білімнің болуы: санаты жоқ техник: жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды II санаттағы техник: санаты жоқ техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; I санаттағы техник: II санаттағы техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		

Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3215-1-001 - Протезші 3215-2-001 - Механик-протезші	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Медициналық бөлімде және көшпелі бригадалар құрамында мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету	Дағды 1: Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Біліктілігі анағұрлым жоғары маманның басшылығымен қажетті техникалық есептеулер жүргізу, күрделі емес жобалар мен қарапайым схемаларды әзірлеу бойынша жұмыстарды орындау. 2. Ортопедиялық аяқкиімге гипсті негативтер жасау. 3. Гипсті бинттер жасау. 4. Ортопедиялық аяқкиімнің өлшемін алу. 5. Үлгілерді алу. 6. Гипсті позитивті өңдеу. 7. Гипсті позитивті сополимерлі материалмен қалыптау. 8. Дайын ортезді тегістеу. 9. Белдіктерді, жұмсақ төсеме материалды бекіту. 10. Ортопедиялық аяқкиімді өлшеу. 11. Бекітуді шақтау. 12. Бұйымдауды шақтауға қатысу. 13. Ортопед дәрігердің бақылауымен дайын бұйымдарды беру. 14. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарға техникалық қызмет көрсету бойынша рәсімдерге қатысу. 15 Арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталығындағы, санаторийлердегі, ауруханалардағы, мектеп-интернаттардағы науқастарға ортопед дәрігермен бірге көшпелі бригада құрамында қызмет көрсетуге қатысу. 16. Мүгедектігі бар адамдарға протездік-ортопедиялық бұйымдарды дұрыс пайдалану жөнінде нұсқама жүргізу.

		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдар өндірісін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері және басқа да әдістемелік материалдар. 2. Адам анатомиясының негіздері. 3. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың, модульдердің және жартылай фабрикалардың номенклатурасы. 4. Тапсырыс бланкілерін толтыру тәртібі. 5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 6. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиясының жалпы теориясы. 7. Ортопедиялық аяқкиім жасау технологиясының жалпы теориясы. 8. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындауға арналған материалдар мен құраушы бұйымдар. 9. Буын биомеханикасының негіздері, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері. 10. Адамның аяқ-қолы мен денесінен негативтерді алу және позитивтер жасау тәртібі. 11. Еңбек заңнамасының негіздері. 12. Тіл туралы заңнама. 13. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 14. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі тәртіп. 15. Өндірістік санитария талаптары. 16. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп,	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; ҚР СТ 68 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	протезші техник
	4	протезші техник-технолог
	4	ортезиші техник-технолог
	4	ортопедиялық аяқкиімнің техник-технологы
	5	ортезші техник
65. Кәсіптің карточкасы «ортопед-техник»:		
Топтың коды:	3215-1	
Қызмет атауының коды:	3215-1-001	
Кәсіптің атауы:	ортопед-техник	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5 (5.0; 5.1).	
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 105-параграф, 626-тармақ, техник	

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім ісі	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	біліктілігі орта деңгейдегі маман: ТжКБ болған кезде; жоғары санаттағы техник: мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде 5 жыл; орта білімнен кейінгі білімі болға кезде: жұмыс өтіліне талап қойылмайды		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3215-1-001 - Протезші 3215-2-001 - Механик-протезші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету	Дағды 1: Медициналық бөлімде мүгедектігі бар адамдарға қызмет көрсету	Машықтар:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Қажетті техникалық есептеулер жүргізу, жобалар мен қарапайым схемаларды әзірлеу. 2. Есептеулердің техникалық тапсырмаларға, қолданыстағы стандарттар мен нормативтік құжаттарға сәйкес келуін қамтамасыз ету. 3. Жұмыста заманауи техникалық құралдарды пайдалану бойынша қажетті шаралар қабылдау. 4. Ортопедиялық аяқкиімге гипсті негативтер жасау. 5. Гипсті бинттер жасау. 6. Ортопедиялық аяқкиімнің өлшемін алу. 7. Неготомия жүргізу (үлгілерді алу). 8. Гипсті позитивті өңдеу. 9. Гипсті позитивті сополимерлі материалмен қалыптау. 10. Дайын ортезді тегістеу. 11. Ортезді бұйымдарды соңғы рет өңдеу (белдіктерді, жұмсақ төсеме материалды бекіту). 12. Ортопедиялық аяқкиімді өлшеу. 13. Бекітуді шақтау. 14. Бұйымдарды шақтау. 15. Ортопед дәрігердің бақылауымен дайын бұйымдарды беру. 16. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарға техникалық қызмет көрсету бойынша рәсімдерін жүргізу. 17. Арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталығындағы, санаторийлердегі, ауруханалардағы, мектеп-интернаттардағы науқастарға ортопед дәрігермен бірге көшпелі бригада құрамында қызмет көрсету. 18. Мүгедектігі бар адамдарға протездік-ортопедиялық бұйымдарды дұрыс пайдалану жөнінде нұсқама жүргізу. 	

		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдар өндірісін регламенттейтін ҚР заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері және басқа да әдістемелік материалдар. 2. Адам анатомиясының негіздері. 3. Протездік-ортопедиялық бұйымдардың, модульдердің және жартылай фабрикаттардың номенклатурасы. 4. Тапсырыс бланкілерін толтыру тәртібі. 5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 6. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиясының теориясы. 7. Ортопедиялық аяқкиім жасау технологиясының теориясы. 8. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындауға арналған материалдар мен құраушы бұйымдар. 9. Буын биомеханикасының негіздері, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері. 10. Адамның аяқ-қолы мен денесінен негативтер алу және позитивтер жасау тәртібі. 11. Еңбек заңнамасының негіздері. 12. Тіл туралы заңнама 13. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 14. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі тәртіп; 15. Өндірістік санитария талаптары. 16. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, межличностная компетентность, ориентация на результат и эффективность	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; ҚР СТ 68 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	протезші техник
	5	протезші техник-технолог
	5	ортезиші техник-технолог
	5	ортопедиялық аяқкиімнің техник-технологы
6	ортезші инженер- техник	
66. Кәсіптің карточкасы «Протезші техник-технолог»:		
Топтың коды:	3215-1	
Қызмет атауының коды:	3215-1-001	
Кәсіптің атауы:	Протезші техник-технолог	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0.; 4.1.; 4.2) .	
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 108-параграф, 635-тармақ, техник-конструктор	

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	техникалық және кәсіптік (арнаулы орта, кәсіптік орта) білімнің болуы: санаты жоқ техник: жұмыс өтіліне талап қойылмайды II санаттағы техник: санаты жоқ техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; I санаттағы техник: II санаттағы техник лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде 2 жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3112-1-005 - Техник-технолог (жалпы бейін)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездік-ортопедиялық бұйымдарды оңтайлы шақтауды қамтамасыз ету үшін әзірлемелерді қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша технологиялық өндірістік процестерді ұйымдастыруға қатысу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша технологиялық өндірістік процестерді ұйымдастыруға қатысу	Дағды 1: Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау үшін еспетеулерді орындау, күрделі емес жобаларды әзірлеу	Машықтар:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Біліктілігі анағұрлым жоғары маманның басшылығымен қажетті техникалық есептеулерді жүргізу, күрделі емес жобалар мен қарапайым схемаларды әзірлеу бойынша жұмыстарды орындау. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау бойынша өндірістік процестерді орындауды техникалық қолдауға қатысу. 3. Мүгедектігі бар адамдардың қажеттіліктеріне сәйкес протездік бұйымдарды дербес модельдеуді жүргізуге қатысу. 4. Пайдаланушыларды бұйымдарды дұрыс қолдануға, пайдалану, қауіпсіздік және еңбекті қорғау қағидаларын сақтауға үйретуге қатысу. 5. Технологиялық жабдықтарды сынауға, жобаланатын технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін тексеру және игеру бойынша сараптамалық жұмыстарды жүргізуге қатысу. 	
		Білімдер:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Адам анатомиясының негіздері. 2. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды тағайындау мен қолданудың медициналық аспектілері. 3. Мүгедектігі бар адамдарды тұрмыстық бейімдеу әдістемелерін білу. 4. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды дайындау үшін өлшемдерді алу тәртібі. 5. Техникалық есептеулерді жүргізу тәртібі, күрделі емес жобалар мен қарапайым схемаларды әзірлеу. 6. 3-D форматында сызбалар, суреттер жасау негіздері. 7. Протездерді жобалау негіздері. 8. Еңбек заңнамасының негіздері. 9. Тіл туралы заңнама. 10. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 11. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі тәртіп. 12. Өндірістік санитария талаптары. 13. Өрт қауіпсіздігі талаптары. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; ҚР СТ 68 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	ортопед- техник	
	4	протезші техник-технолог	
	4	ортезиші техник-технолог	
	4	ортопедиялық аяқкіімнің техник-технологы	
5	протезші техник-технолог		
67. Кәсіптің карточкасы «Ортезші техник-технолог»:			
Топтың коды:	3112-1		
Қызмет атауының коды:	3112-1-005		
Кәсіптің атауы:	Ортезші техник-технолог		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	5 (5.0 ; 5.1).		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 105-параграф, 626-тармақ, техник		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Аяқ-киім ісі	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	біліктілігі орта деңгейдегі маман: ТжКБ болған кезде; жоғары санаттағы техник: мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде 5 жыл; орта білімнен кейінгі білімі болға кезде: жұмыс өтіліне талап қойылмайды		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Білім беру ұйымының базасында біліктілікті арттыру курстары немесе ұйымда (кәсіпорында) оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3112-1-005 - Техник-технолог (жалпы бейін)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Протездеу және ортездеу саласындағы озық технологияларды әзірлеу және енгізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ортездік бұйымдарды жасау бойынша өндірістік процесті жүзеге асыру.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ортездік бұйымдарды жасау бойынша өндірістік процесті жүзеге асыру.			

<p>Дағды 1: Есептеулерді орындау, ортездік бұйымдарды жасаудың күрделі емес жобаларын әзірлеу. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды өндірудің технологиялық процестерін әзірлеуге қатысу, дайын өнімді қабылдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қажетті техникалық есептеулерді жүргізу, күрделілігі орташа жобалар мен схемаларды әзірлеу. 2. Ортездік бұйымдарды өндіру бойынша өндірістік процестерді орындауды техникалық қамтамасыз етуге қатысу. 3. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдарды қолдану. 4. Ортездік бұйымдарды персоналды модельдеуді жүргізу. 5. Ортездердің өлшемдерін алу. 6. Үлгілерді алу. 7. Гипсті позитивті өңдеу. 8. Сополимерлі материалмен гипсті позитивті қалыптау. 9. Дайын ортезді тегістеу. 10. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарға техникалық қызмет көрсету процедураларын жүргізу. 11. Технологиялық жабдықты сынақтан өткізуге, жобаланған технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін сынау және меңгеру бойынша тәжірибелік-сараптамалық жұмыстарды жүргізуге қатысу. 12. Ортездеу саласында айналысатын мамандармен, ортопедия саласындағы мемлекеттік және мемлекеттік емес мекемелермен және ұйымдармен өзара әрекеттесу. 13. Ортезші техниктерді, протездік-ортопедиялық бұйымдардың механиктерін үйрету. 14. Жаңа технологияларды, оның ішінде цифрлық технологияларды және ортездік-ортопедиялық бұйымдардың конструкцияларын енгізуді ұйымдастыруға қатысу. 15. Ортездік-ортопедиялық бұйымдардың әртүрлі түрлерін дайындау алгоритмін құруға қатысу.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіруді реттейтін Қазақстан Республикасының құқықтық актілері және әдістемелік материалдар. 2. Ортездік бұйымдардың, модульдердің және жартылай фабрикаттардың номенклатурасы. 3. Ортездік бұйымдарға қойылатын техникалық талаптар және өндіру технологиясы. 4. Протез жасау, ортез жасау теориясы. 5. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиясының теориясы. 6. Протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасауға арналған материалдар мен құраушы бөлшектер. 7. Буындардың биомеханикасы, тірек-қимыл аппаратының статикалық-динамикалық ерекшеліктері. 8. Адамның аяқ-қолы мен денесінен негативтер алу және позитив жасау тәртібі. 9. Еңбек заңнамасының негіздері. 10. Тіл туралы заңнама. 11. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 12. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі 13. Өндірістік санитария талаптары. 14. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

	Дағды 2: Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды таңдауға және тағайындауға қатысу	Машықтар: 1. Дәрігермен бірге науқастарды тексеруге қатысу және олардың физикалық және функционалдық ерекшеліктерін бағалау. 2. Дәстүрлі құралдар мен 3D құрылғыларын пайдаланып бұйымды жасауға арналған өлшемдер. 3. Неготомия жүргізу (құймалар алу). 4. Науқастың өнімді меңгеру процесін бақылау. 5. Науқасты және оның отбасы мүшелерін өнімді пайдалану және күту бойынша нұсқау беру. 6. Пациентті оңалтудың жаңа техникалық құралдарын жоспарлауға және енгізуге қатысу. 7. Заманауи техниканы пайдалану.
		Білімдер: 1. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіруді реттейтін Қазақстан Республикасының құқықтық актілері және әдістемелік материалдар. 2. Адам анатомиясының негіздері. 3. Ортездік-ортопедиялық бұйымдардың, модульдердің және жартылай фабрикаттардың номенклатурасы. 4. Дәстүрлі әдістер мен құралдарды немесе 3D-технологияларды пайдалана отырып, ортездік-ортопедиялық бұйымдарды (неготомия жүргізу) өндіру үшін өлшемдерді алу тәртібі. 5. Ортездік-ортопедиялық бұйымдарды өндіру технологиялары. 6. Ортез құрылысының теориясы. 7. Ортездік-ортопедиялық бұйымдардың мақсаты мен қолданылуының медициналық аспектілері. 8. Мүгедектігі бар адамдардың қажеттіліктерін бағалау және оңалтудың техникалық құралдар1 таңдау. 9. Бұйымдарды шығару кезінде пайдаланылатын жабдықтардың техникалық деректері. 10. Еңбек заңнамасының негіздері. 11. Тіл туралы заңнама. 12. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 13. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 14. Өндірістік санитария талаптары. 15. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; ҚР СТ 68 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	ортопед-техник
	5	протезші техник
	5	ортезші техник-технолог
	5	ортопедиялық аяқкиімнің техник-технологы
6	ортезші инженер-технолог	
68. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)»:		
Топтың коды:	7536-1	
Қызмет атауының коды:	7536-1-024	
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	

СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	1 (1.0.-1, 1.0.-2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 23-параграф, 50-52-тармақтар, аяқкімді құрастырушы, 1-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар жоқ		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Инструктаж/стажировка на рабочем месте или краткосрочное обучение; краткосрочные курсы подготовки и переподготовки кадров на платформе «skills.enbek.kz»		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аяқкімді қызмет көрсетілетін станокта немесе қолмен құрастыру бойынша дайындық операцияларын орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тікелей бақылау және қадағалау бойынша нұсқауларға сәйкес қарапайым тапсырмаларды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Тікелей бақылау және қадағалау бойынша нұсқауларға сәйкес қарапайым тапсырмаларды орындау	Дағды 1: Тікелей бақылаумен қарапайым аяқкімді құрастыру жұмыстарын орындау (қолмен)	Машықтар:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкімді қызмет көрсететін машинада немесе қолмен құрастыру бойынша дайындау операцияларын жүргізу. 2. Аяқкімнің ішіне ішпекті арнайы құрылғымен немесе ойғыштың көмегімен қолмен орнату, енгізу және алу. 3. Ішпектің шетін ұлтараққа тығыздап қысу. 4. Пластмасса өкшелерді, ішпектен жасалған өкшелерді және вулканизацияланбаған резинадан жасалған қаптаманы құрастыру. 5. Ағаш өкшенің тесіктерін бұрғылау. 6. Бөлшектерді: <ol style="list-style-type: none"> 1) табанның өкше бөлігін, каблук; 2) табанға ұлтанды салу; 7. Бекіту: <ol style="list-style-type: none"> 1) резеңке өкшелер (сыртынан қосымша бекіту); 2) тігістің ұштары ұлтараққа дейін; 3) блокқа көтеру белдіктері арқылы; 4) табанның ерніне дейін тоқыма жабу. 8. Жабысқақ пленканы жылыту: <ol style="list-style-type: none"> 1) шеті ұзын; 2) өкшелер; 3) табан. 	
		Білімдер:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкімді құрастыруға дайындық операцияларын орындау тәртібі. 2. Аяқкімнің түрлері, стильдері мен өлшемдері, бөлшектері мен шығыршықтары. 3. Қызмет көрсетілетін станокта жұмыс істеу техникасы. 4. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 6. Өндірістік санитария процедуралары. 7. Өрт қауіпсіздігі талаптары. 	

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұқыптылық Тікелей бақылаудағы әрекеттер жауаптылық,		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	1	ортопедиялық бұйымдарды тігуші	
	1	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы	
	1	ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)	
	2	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
69. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)»:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-024		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	2 (2.0., 2.1., 2.2.)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 24-параграф, 53-55-тармақтар, аяқкиімді құрастырушы, 2-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	1-разрядты ортопедиялық аяқкиім құрастырушы ретінде жұмыс өтілі кемінде бір жыл		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аяқкиімнің үстіңгі және аяқ киімнің табанын жинау үшін қарапайым операцияларды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Стандартты міндеттерді ішінара өз бетінше таныс және тұрақты жағдайларда орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Стандартты міндеттерді ішінара өз бетінше таныс және тұрақты жағдайларда орындау	Дағды 1: Белгілі бір дербестік үлесімен басшылық ете отырып, қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен аяқкиімнің үстіңгі, астыңғы бөлігін құрастыру бойынша қарапайым жұмыстарды орындау	Машықтар:	
		1. Дайындама бөлшектерін әртүрлі типті және әртүрлі сыныпты тігін жабдығында жіппен тігу арқылы біріктіре отырып немесе шегелерді, винттарды, шпилькаларды, жіпті, желімді қолданып қолмен аяқкиімнің үстіңгі құрастыру бойынша қарапайым операцияларды орындау. 2. Бөлшектің шетінен тартылған жіппен технология талаптарына сәйкес тік сызықты үзілусіз және тартпасыз, бөлшектердің шетінен қаюлары мен араларының жиілігін, салынатын немесе бекітілетін бөлшектердің не олардың шеттері арасында тегіс қашықтықты, олардың симметриялық орналасуын қамтамасыз ету, технологияның талаптарына сәйкес олардың арасында және табан мен ұлтрақ шетінен белгіленген қашықтықты сақтау.	

3. Ұлтарақты қолмен жапсыра тігу, сәндік аяқкиімнің өкшелік бөлігін тігу.
4. Қатардағы аяқкиімнің ағаш және капрон өкшелерін былғарымен, жасанды былғарымен, тоқымамен және өзге материалдармен қаптау.
5. Аяқкиім астыңғы бөлшектерін құрастыру.
6. Табан етегі бар ұлтанды, табаны бар шолақ ұлтан, ұлтарағы бар өкше астылық, күлшіннің қатты және жұмсақ қабаты, ұлтарақ пен жарты ұлтарақтың былғары және картон қабаттары, фликтен жасалған былғары өкшелер, футбол тікенектері, тұғырлар (ішпектер) және аяқкиім астының өзге бөлшектері.
7. Бөлшек контурын немесе олардың шеттері арасындағы белгіленген қашықтықты біріктіруін қамтамасыз ету, қағу, желімдеу немесе жылжитпай және қиғаштамай нығыздау арқылы бөлшектерді жалғау.
8. Машинаны реттеу.
9. Өріммен, былғары жолақтары немесе жасанды былғары жолақтарымен тігу:
 - 1) бөлмеде және үйде киетін аяқкиім дайындамалары;
 - 2) ұлтарақтың жиегі;
 - 3) платформалар (ішпектер);
 - 4) төсемдер;
 - 5) тілдердің шамадан тыс тігілген болуы.
10. Белгілеу:
 - 1) дайындама бөлшектерінің жиектері;
 - 2) дайындамалардағы ілмектер.
11. Тігіс:
 - 1) бүйірлік панельдер;
 - 2) дайындамаларға арналған сандалдардың, аяқкиімнің, спорттық және үй аяқкиімнің қатты арқалары;
 - 3) кәдімгі аяқкиімнің үстіңгі жағының артқы тігісі бойымен бір жақты бекіту;
 - 4) етіктің үстіңгі жағын астарға дейін бағыттаманың астындағы үстіңгі жиегі бойымен;
 - 5) дайындамаларға арналған қатты арқалар мен саусақтарға арналған қалталар;
 - 6) етіктің астарына арналған қалталар;
 - 7) арналған клапандар;
 - 8) табан етікке арналған үлбірден жасалған жиектер;
 - 9) қаптамаға субблоктар;
 - 10) ішкі (төменгі бөлік)мен етікке арналған астар;
 - 11) дайындамаларға арналған ілгектер;
 - 12) табан етікке, арналған серпімді белдеулер;
 - 13) төсемге ішкі баулар;
 - 14) ішкі белдіктер (төменгі бөлік) қалтаға;
 - 15) алдын ала жапсырмасы бар бірінші қатары, сондай-ақ екінші және кейінгі сызықтары бар дайындаманың барлық түрлеріне арналған белдіктер;
 - 16) дайындамаларды көтеру белдіктері;
 - 17) бос қалталарға арналған табандар;
 - 18) етік астарына арналған құлақтар;
 - 19) белдік ілмектері мен етіктің басына құлақтар;
 - 20) ішіне арналған жиектер;
 - 21) бос орындарға арналған қойындылар.
12. Тігіс:
 - 1) өрілген тоқыма бұйымдарының үстіңгі бөліктері;
 - 2) белдіктерге арналған таспа;
 - 3) астардың тігілген тігістері.
13. Бірлескен желі:
 - 1) артқы жағы;
 - 2) төменгі алдыңғы жамбастың жиектері;
 - 3) ілмектері бар ілмектер;
 - 4) гранитті және мофоринді аяққа арналған қалпақшалар;
 - 5) тоқыма төсек-орын жабдықтары;

		<p>6) табандар.</p> <p>14. Жол:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) белгілер бойынша қарапайым контурлардың жолдары; 2) таңбалау бойынша қарапайым контурлардың фондары мен басқа бөлшектері; 3) етіктің бекіткіштері; 4) етіктің жиегі, клапандары бар тобық етік, спорттық және үй аяқкиімдері; 5) имитациялық шұлықтар; 6) қуыршақ аяқкиімі; 7) төсеніш; 8) бүкіл периметрі бойынша бір сызықпен және табанның ортасында таңбалар бойымен фигуралық тігіспен жабылған астарлар (платформалар); 9) оқшауланған астарлар; 10) трафареттер; 11) етік оқшаулауы; 12) қақпақтар; 13) екінші сызықпен көлемді вмпалардың бойлық тігістері. <p>15. Қабаттау және алдын ала бекіту:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) табанның өкше бөлігіндегі сына тәрізді өкшесі; 2) аяқкиімнің ізіне арналған платформалар (салғыштар); 3) допельді, допельді желіммен және сандалмен бекіту әдістерін қоспағанда, аяқ киім іздерінің немесе тіректерінің табаны мен арқауы. <p>16. Қосу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) шандырлар, табан тіреулері, төсемдер, металл пластиналар, табанға арналған қосылыстар; 2) табанға жасанды ерін; 3) дайындаманың қатайтатын шеті дәнекерленген ішкі табанның ерніне немесе ішкі табанға; 4) өкшелі қалпақ; 5) престо және престеуге арналған өкшелер; 6) жабысқақ аяқ киімнің табанының ұшы; 7) төсеніштерге арналған ішкі жабындар. <p>17. Қаптау:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) кәдімгі аяқкиімге арналған ағаш және нейлон өкшесі; 2) төсеніштер <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімнің үстіңгі және аяқ киімнің түбін құрастыру бойынша қарапайым операцияларды орындау тәртібі. 2. Аяқкиімнің түбін бекіту тәсілдері, дайындамаларды дайындауға қолданылатын материалдардың қасиеттері. 3. Бөлшектерді бекітуге арналған материалдар мен керек-жарақтардың түрлері. 4. Аяқкиімнің төменгі бөліктерінің өлшемдері мен стильдері. 5. Қолданылатын инелер мен жіптердің саны. 6. Аяқкиімді құрастыру бойынша технологиялық операцияларды орындау нормалары. 7. Қызмет көрсетілетін жабдықты пайдалану және реттеу тәртібі. 8. Престеудің технологиялық режимдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік жұмыс процестерін өзін-өзі бақылау, орындаушылық, ұқыптылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	2	ортопедиялық бұйымдарды тігуші	
	2	ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)	
	2	ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)	
	3	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
70. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы »:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-024		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	3 (3.0, 3.1, 3.2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 25-27-параграф, 56-64-тармақтар, аяқкиімді құрастырушы, 3-5-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	3.0. деңгейі: ортопедиялық аяқкиім құрастырушы ретінде жұмыс өтілі, 2-разряд бойынша кемінде бір жыл; 3.1. деңгейі: ортопедиялық аяқ киімді құрастырушы ретінде жұмыс өтілі 3-разряд бойынша кемінде 2 жыл; 3.2. деңгейі: 4-разряд ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Инструктаж/стажировка на рабочем месте или краткосрочное обучение; краткосрочные курсы подготовки и переподготовки кадров на платформе «skills.enbek.kz»		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Түрлі типтегі және кластағы тігін жабдықтарында аяқкиімнің үстіңгі жағын құрастыру бойынша күрделілігі орташа және күрделі операцияларды және қызмет көрсетілетін станокта немесе қолмен аяқкиімді құрастыру операцияларын орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. аяқ киімнің үстіңгі бөлігін құрастыру стандартты тапсырмаларын таныс және тұрақты жағдайларда ішінара тәуелсіз орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: аяқ киімнің үстіңгі бөлігін құрастыру стандартты тапсырмаларын таныс және тұрақты жағдайларда ішінара тәуелсіз орындау.	Дағды 1: Қойылған міндетті негізге ала отырып, белгілі бір дербестік үлесімен қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен күрделілігі аз аяқкиімнің барлық түрлерін керу бойынша жұмыстарды орындау	Машықтар: 3.0. деңгейі: 1. Әртүрлі типтегі және кластағы тігін жабдығында жіп тігістерімен дайындау бөлшектерін біріктіру әдісімен аяқкиімнің үстін құрастыру бойынша күрделілігі орташа операцияларды және қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен аяқкиімді құрастыру бойынша операцияларды орындау. 2. Бөлшектерді өлшеп көру, шақтау және бекіту. 3. Аяқкиімнің төменгі бөліктерін құю және ыстық вулканизациялау арқылы өндіру. 4. Құю және вулканизацияның технологиялық режимін сақтау. 5. Қалыптар мен төсемдердің өлшемдерінің бөлшектердің өлшемдеріне сәйкес келуін қамтамасыз ету. 6. Сынақ құюды өткізу. 7. Қалыптардан дайын өнімді түсіру. 8. Көйлек аяқкиімнің ағаш және нейлон өкшесін былғары, былғары, тоқыма және басқа материалдармен қаптау.	

9. Металл шыбықтармен және металл пластиналармен сыртқы табандарды құрастыру, аяқкиімнің мақсатына және өлшеміне қарай металл шыбықтарды таңдау, оларды сыртқы табанға салу, металл пластиналарды сыртқы табанға бекіту.

10. Агрегаттарды құрастыру және дайындаманы қалыптау агрегаттарынан аяқ киімге арналған табанмен бекіту.

11. Машинамен немесе қолмен шеге, түйреуіш, жіп, желім арқылы бекіту.

12. Табанның бүкіл периметрі бойынша дәнекерлеу, алдын ала өңделген табандарға арналған сәндік жік.

13. Машинаның жұмысындағы ұсақ ақауларды жою.

14. Бөлшектерді тігу:

1) аяқкиімнің үстіңгі бөліктерін былғарыдан, былғары алмастырғыштан өрілген немесе жолақтармен тігу;

2) дайындамалардың тач тігістері мен аяқкиімнің, тоқымадан тоқылғаннан өзге барлық түрлерінің мойындысын пішу;

3) жартылай жұлықтардың құрамдас бөліктерін көлденең тігіспен, бірінші тігіспен алдын ала жапсырмасыз тігу;

4) жігі бар, сәндік жапсырмалары, бизиктері бар аяқкиімнің барлық түрлерінің, жігі, сәндік жапсырмалары, бизиктері жоқ етік қоныштарының дайындамалары бөлшектерінің жиектерін қайып тігу.

15. Тігіс:

1) көлемді жұлықтың мокасин жапсырмасы;

2) аяқкиімдердің барлық түрлерінің дайындамаларына алдын ала жапсырылған, сондай-ақ екінші және кейінгі тігістері бар гарнитуралар мен әшекейлер;

3) үй туфлиінің бүйір тігістерін бір уақытта сөге отырып, дайындамаға айналдыра салынған күлшіндер;

4) күлшіндерді аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамаларына алдын ала жапсыра отырып бірінші тігіспен, сондай-ақ екінші және кейінгі тігістермен;

5) үлгі аяқкиім қонышының артқы тігісі бойынша біржақты бекіту;

6) етіктің тобығы мен қонышына сыдырма салу;

7) қонышы қысқа етіктерге бітеу клапандарды;

8) тұмсықты аяқкиімдердің барлық түрлерінің дайындамаларына алдын ала жапсыра отырып бірінші тігіспен, сондай-ақ екінші және кейінгі тігістермен;

9) аяқкиімдердің барлық түрлерінің дайындамаларына өңдеу;

10) артқы бау етік астарының ішкі және төменгі бөлігін жасырын тігіспен қонышқа;

11) артқы және алдыңғы сыртқы бауларды барлық түрлі дайындамаларға екінші және кейінгі тігістермен;

12) жұлықтарды аяқкиімдердің барлық түрлерінің дайындамаларына алдын ала жапсыра отырып бірінші тігіспен, сондай-ақ екінші және кейінгі тігістермен;

13) кебістердің жұлықтарын, спорт және үй туфлилерінің жұлықтарын қонышқа жапсырып тігу.

16. Жол:

1) күрделі контурлы гарнитуралар;

2) бөтенкөнің, аласа аяқкиімнің, аяқкиімнің, сандалдың, сандалдың және сандалдың жиектері былғары астарын бір мезгілде кесусіз;

3) шұлықтар – бір мезгілде перфорациямен көп қатарлы тігу;

4) күрделі контурларды әрлеу;

5) жасырын тігісі бар ішкі артқы белдіктер;

6) күрделі контурларды безендіру.

17. Вулканизация:

1) жиектері, салбырауы;

2) өкшелер.

18. Құйма:

1) каблуктар;

2) өкшелер.

19. Қаптау:

аяқкиімге арналған ағаш және нейлон өкшесі.

20. Қосымша:

1) субстратқа арналған дайындама;

2) алдын ала қабаттасуы бар шегелері бар өкшелер;

3) табаннан өкшенің алдыңғы жағына дейін;

4) прессте желімделген аяқ киімнің өкшесіне дейін ;

5) тікендері бар сыртқы табандарға арналған металл тақталар;

6) сына тәрізді өкшесіне дейін тіректер, табандар;

7) табанға дейін астары бар қатты тығын;

8) дайындамаға табанның өкше бөлігі;

9) футбол аяқкиімінің табанына арналған шыбықтар;

10) юфттік аяқкиімнің тұмсық және саға бөліктеріндегі монолитті резеңкеден құйылған табан.

21. Қаптау бөліктері:

1) оппель, допель-желім және сандал бөкіту әдістерін қолданатын аяқкиімнің астарлары, табаны;

2) табанын өкшесіне реттемей, аяқкиімнің өкшесіне желіммен қапталған өкшесін орнату.

3.1. деңгей:

1. Аяқкиімнің үстін дайындама бөлшектерін әртүрлі сыныпты және типті тігін жабдығында жіппен тігу арқылы құрастыру бойынша күрделі операцияларды және аяқкиімді қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен құрастыру бойынша күрделі операцияларды орындау.

2. Бір бөлшектердің екінші бөлшектерге қатысты материалдарын бүлдірмей, дұрыс орналасуын қамтамасыз ету.

3. Құю және ыстық вулканизация жабдығын дайындау, қызмет көрсету және реттеу;

4. Нығыздауыш-қалыптар мен қалыптардың өлшемдерінің аяқкиім өлшеміне сәйкес келуін қамтамасыз ету.

5. Машинаны реттеу және баптау.

6. Тігіс:

1) алдын ала жапсырмалары жоқ бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамаларына арналған жиынтықтар;

2) алдын ала жапсырмалары жоқ бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамалары үшін өкшелер;

3) алдын ала жапсырмалары жоқ бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамаларына арналған шұлықтар;

4) тұғырықты және өкшесін тігісті жабысқан аяқ киімнің дайындамасына жабу;

5) аяқкиім дайындамаларының табаны;

6) дайындамаға дөнекерлеу;

7) көлемді дайындаманың қатайтатын жиегіне бүкіл периметрі бойынша дөнекерлеу;

8) алдын ала жапсырмалары жоқ бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамалары үшін сыртқы артқы және алдыңғы белдіктер;

9) бірінші және одан кейінгі сызықтары бар белбеуде тігілген сандалдар, аяқ киімдер, туфлилер;

10) қатайтатын жиектің бүкіл периметрі бойынша

немесе дайындамалардың саусақ және өкшелі бөліктеріндегі дайындамаларға арналған ішкі табандар;

11) алдын ала жапсырмаларсыз бірінші қатардағы аяқкиімнің барлық түрлерінің дайындамалары үшін әшекейлер;

7. Жол:

1) етіктер мен қонышы қысқа аяқ киімнің үстіңгі жиегі бойынша күрделі контурлары және астындағы астары;

- 2) екінші және одан кейінгі сызықтары бар қатты бөтеңкелер мен қонышы қысқа бөтеңкелердің арқалары;
 - 3) астарлы былғарыны бір мезгілде қырқумен етіктің, қысқа аяқкиімнің, сандалдың жиектері;
 - 4) алдын ала таңбалаусыз қарапайым контуры бар дайындаманың бөліктеріндегі, таңбалау бойынша күрделі контурлары бар дайындаманың бөліктерінде және дөңес рельефтері бар сәндік сызықтар;
 - 5) екінші және одан кейінгі жолдардағы бөтеңкелер, қонышы қысқа аяқкиімдер, туфлилердің алдыңғы жағы;
 - 6) машинамен және қолмен мокасин тігісі;
 - 7) жиегі өрілген аяқкиімге арналған тоқыма дайындамалар.
8. Құйма:
- 1) табандар;
 - 2) имитациялық қабаттасқан өкшелер;
 - 3) бір түсті бөлшектерді бедерлеуге арналған силиконды матрицалар;
 - 4) бір аяқкиім (табан мен өкшесін бекітетін).
9. Бекіту:
- 1) прессте желімделген аяқкиімнің каблугты өкшесіне;
 - 2) бұрандалармен немесе шегелермен алдын ала төсеусіз аяқкиімнің каблугын өкшесіне ;
 - 3) табанын өкшесіне қарай реттейтін аяқ киімнің өкшесіне орнатылатын;
 - 4) дайындамадағы бүйірлік резеңке төсем;
 - 5) аяқкиім дайындамаларының табаны;
 - 6) борттық бекіту әдісімен аяқкиімде былғары бауы бар дайындаманы табанға;
 - 7) қолмен өңделетін (тарту, кесу, крокулум бөлігін бекіту) қолдан жасалған аяқ киімнің ізі бойынша (қабаттау);
 - 8) табан, өкше және артқы сыртқы белбеу – ыстық вулканизация әдісі;
 - 9) юфттік аяқкиімнің тұмсық бөлігіндегі былғары табан.
- 3.2 деңгей:
1. Аяқкиімнің үстін құрастыру бойынша аса күрделі операцияларды орындау.
 2. Дайындамаларды еңбек бөлінісінсіз, дайындамаларды әртүрлі сыныпты және типті тігін жабдықтарында жіппен тігу әдісі арқылы құрастыру.
 3. Аяқкиімді құрастыру бойынша күрделі операцияларды қызмет көрсетілетін машинада немесе қолмен орындау.
 4. Салынатын және бекітілетін бөлшектердің контурларының үйлесуін немесе олардың арасындағы және табанның жиегінен өкшеге дейінгі қашықтықтың тең болуын қамтамасыз ету.
 5. Жеке тапсырыспен жасалатын аяқкиімге арналған ағаш өкшені жасау, өкшеге қажетті қалып пен көлем беру.
 6. Машиналар мен жабдықтарды реттеу және баптау.
7. Тігіс:
- 1) етіктер мен қонышы қысқа етіктердің қатты күлшіндерін бірінші тігіспен тігу;
 - 2) алдын ала көтермесін жабыстырмай, етіктің алдын бірін және екінші тігіспен тігу;
 - 3) алдын ала көтермесін жабыстырып, күдері етіктің алдын бірінші тігіспен тігу;
 - 4) жұлықты қонышқа және қонышты бөтеңкенің, жабық туфли мен қонышы қысқа етіктің, сәнді аяқкиімнің жұлығына, күрделі контурлы жұлық бөлшектерін алдын ала жапсырусыз бірінші тігіспен тігу.
8. Дайындамаларды еңбек бөлінбестен құрастыру:
- 1) модельді аяқкиім;
 - 2) ортопедиялық аяқкиім;

9. Жол:

үш және төрт инелі станоктардағы дайындама бөлшектеріндегі сәндік сызықтар:

10. Құйма:

- 1) көп түсті бөлшектерді бедерлеуге арналған силиконды матрицалар;
- 2) аяқкиімнің үстіңгі дайындамаларында табан және өкше.

11. Бекіту:

- 1) дайындаманы табанға өріп бекіту;
- 2) сыналы былғары өкше (тау шаңғысына арналған аяқкиім);
- 3) табанды аяқкиімнің астына нығыздауышта желіммен бекіту;
- 4) рантты ұлтараққа қапсырма шегемен бекіту (рантты-тігілген, рантты-қапсырма шегемен бекітілген аяқкиім);
- 5) қонышты аяқкиімнің байламдық немесе өкшелік бөліктеріне былғары табанды бекіту;
- 6) табан, өкше-жиегін қыса отырып, тігісті-нығыздауышты вулканизациялау әдісі.

		<p>Білімдер:</p> <p>3.0. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімнің үстін құрастыру бойынша күрделілігі орташа операцияларды орындау әдістері мен тәсілдері. 2. Аяқкиімнің түбін құрастыру тәртібі мен тәсілдері. 3. Құю және вулканизация технологиясы, қалыптардың және төсемдердің өлшемдері. 4. Құрастыруға берілетін бөлшектердің өлшемдері мен тағайындалуы. 5. Өндіріс өнімдерінің стандарттары мен техникалық шарттары. 6. Жабдықтарды пайдалану және реттеу тәртібі. 7. Жабдықтың тетіктері мен механизмдеріндегі ұсақ ақауларды жою әдістері. 8. Ішкі еңбек тәртібі. 9. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 10. Өндірістік санитария процедуралары. 11. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкиімнің үстін құрастыру бойынша күрделі операцияларды орындау әдістері мен тәсілдері. 2. Қолданылатын жартылай фабрикаттар мен қосалқы материалдардың сапасына қойылатын талаптар. 3. Вулканизация массасының балқу температурасы. 4. Төсектер мен қалыптардың өлшемдері. 5. Аяқкиімнің ассортименти. 6. Қызмет көрсетілетін жабдықтың құрылымы, оны пайдалану және реттеу тәртібі. 7. Ішкі еңбек тәртібі. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 9. Өндірістік санитария процедуралары. 10. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>3.2 деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еңбек бөлінбестен аяқкиім дайындамаларын құрастырудың технологиялық процесі. 2. Дайын бөлшектерді кейіннен өңдеусіз құрастыру әдістері мен тәсілдері. 3. Тапсырыспен тігілген аяқ киімнің өкшесін жасау әдістері. 4. Аяқкиім дайындамаларын дайындау үшін қолданылатын материалдардың стандарттары мен техникалық шарттары. 5. Өкше пішіндеріне қойылатын талаптар. 6. Ағаш түрлері, олардың қасиеттері мен ақаулары. 7. Құю әдісімен аяқ киімді құрастыру кезіндегі құрамдас бөліктердің мөлшерлемесі бойынша рецепт. 8. Аяқкиімді құрастыру бойынша ерекше күрделі технологиялық операцияларды орындау нормалары. 9. Қызмет көрсетілетін машиналар мен жабдықтардың құрылымы, пайдалану тәртібі, реттеу және жөндеу. 10. Ішкі еңбек тәртібі. 11. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 12. Өндірістік санитария процедуралары. 13. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	ортопедиялық бұйымдарды тігуші	
	3	ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді әрлеуші)	
	3	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы	
	3	ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)	
	4	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)	
71. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы »:			
Топтың коды:	7536-1		
Қызмет атауының коды:	7536-1-024		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0, 4.1)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 28-29-параграф, 65-68 тармақтар, аяқкиімді құрастырушы, 6-7 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.0. деңгейі: 5-разрядты ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; 4.1. деңгейі: 6-разрядты ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалды біліммен байланыс:	Инструктаж/стажировка на рабочем месте или краткосрочное обучение; краткосрочные курсы подготовки и переподготовки кадров на платформе «skills.enbek.kz»		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Күрделі және ерекше күрделі аяқкиімді құрастыру операцияларын қызмет көрсетілетін машинаның көмегімен немесе қолмен орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Күрделі, ерекше күрделі аяқкиімнің барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс жасау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Күрделі, ерекше күрделі аяқкиімнің барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс жасау			

	<p>Дағды 1: Модельді аяқкиімінің өкше және өкшелік бөлігін бір мезгілде керу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>4.0. деңгей: 1. Аяқкиімді қызмет көрсететін машинамен немесе қолмен құрастыру бойынша күрделі операцияларды орындау. 2. Бекіту: табанды дайындамаларға және ұлтраққа, шолақ ұлтанды табанға бізөкше, бұранда және шегелі бекіту әдісі. 3. Табанға сәндік шегелермен бекіту. 4. Машиналар мен жабдықтарды реттеу.</p> <p>4.1. деңгей: 1. Тартылған аяқкиімнің табаны, астары және табанының бірінші қабатын жіппен, доппельмен, тігіспен және сандалмен бекіту әдістерімен бекіту арқылы аяқкиімді құрастыру бойынша ерекше күрделі операцияларды орындау. 2. Қызмет көрсетілетін машинада дәнекерленген ішкі табанның ерніне жіпті тігу. 3. Тегіс тігіс пен белгіленген тігіс жиілігін қамтамасыз ету. 4. Машиналарды реттеу және қадағалау.</p> <p>Білімдер:</p> <p>4.0. деңгей: 1. Аяқкиімді құрастыру әдістері мен әдістері, оның технологиялық нормалары. 2. Қызмет көрсетілетін машиналар мен жабдықтардың құрылымы, пайдалану тәртібі, реттеу және реттеу. 3. Ішкі еңбек тәртібі. 4. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 5. Өндірістік санитария процедуралары. 6. Өрт қауіпсіздігі талаптары.</p> <p>4.1. деңгей: 1. Аяқкиімді құрастыру жолдары мен әдістері. 2. Аяқкиімді құрастыру операцияларын орындаудың стандарттары мен технологиялық режимдері. 3. Қызмет көрсетілетін машинаның құрылымы, реттеу, реттеу және ұсақ ақауларын жою тәртібі. 4. Ішкі еңбек тәртібі. 5. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау процедуралары. 6. Өндірістік санитария процедуралары. 7. Өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік нәтиже мен тиімділікке бағдарлану	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	ортопедиялық бұйымдарды тігуші
	4	ортопедиялық аяқкиімді фрезерлеуші (ортопедиялық аяқкиімді өрлеуші)
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және өрлеу жөніндегі қайысшы
	4	ортопедиялық аяқкиімді керуші (қолмен)
	4	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы

72. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық аяқкімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер»:

Топтың коды:	7532-2		
Қызмет атауының коды:	7532-2-003		
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық аяқкімінің үстіңгі бөлігін пішуші-модельер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0, 4.1)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 108-109-параграфтар, 508-511-тармақтар, материал пішуші, 6-7 разряд диапазоны		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.0. деңгейі: 5-разрядты пішуші-модельер ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл; 4.1. деңгейі: 6-разрядты пішуші-модельер ретінде жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7536-1-008 - Етік қалып үлгілеуші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ортопедиялық аяқкіімнің үстіңгі жағының үлгісін жасау және пішу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Күрделі, аса күрделі емес аяқкіімнің барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс істеу.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Күрделі, аса күрделі емес аяқкіімнің барлық түрлерінде және типтік емес жағдайларда жұмыс істеу.	Дағды 1: Преспен немесе қолмен аяқкіімнің үстіңгі бөліктеріндегі теріні кесу	Машықтар:	
		<p>4.0. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкіімнің жұбы үшін жинақтап қызмет ету нығыздауыштарында немесе қолмен аяқкіімнің үстіңгі бөлігінің бөлшектеріне былғарыны қиып пішу. 2. Тері созылымдылығының бағытына қатысты модельдердің дұрыс орналасуын сақтау. 3. Былғары материалдарын ұтымды пайдалануды, таза және тегіс қиюды, кескіштердің ауданы мен сұлбасы бойынша бөлшектердің дәл сәйкестігін, жұптағы бөлшектердің бірдей қалыңдығы мен тығыздығын, бөлшектердегі былғарының біркелкі бояуы мен бедерін қамтамасыз ету. <p>4.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аяқкіімнің жұбы үшін жинақтап нығыздауыштарда немесе қолмен модельдік аяқкіімнің үстіңгі бөлігінің бөлшектеріне былғарыны қиып пішу. 2. Терінің созылымдылық бағытына қатысты бөлшектерді дұрыс орналастыруды сақтау. 3. Әртүрлі түрлермен әрленген былғары материалдарын ұтымды пайдалануды, таза және тегіс қиюды, кескіштердің ауданы мен сұлбасы бойынша бөлшектердің дәл сәйкестігін, жұптағы бөлшектердің бірдей қалыңдығы мен тығыздығын, бөлшектердегі былғарының біркелкі бояуы мен бедерін қамтамасыз ету. 	

		<p>Білімдер:</p> <p>4.0. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін протезді құрастыру, пайдалану және реттеу. 2. Пішілген былғары материалдардың қасиеттері мен мақсаты. 3. Аяқкиімнің үстіңгі бөлігінің материалдары мен бөлшектеріне арналған стандарттар мен техникалық шарттар. 4. Пішілген бөлшектері арналған аяқкиімнің түрлері, мақсаты, үлгілері мен өлшемдері. 5. Осы стильдегі және аяқкиімнің түрінің жиынтығына кіретін бөлшектердің саны. 6. Кесетін былғарыға кескіштерді ұтымды орналастыру әдістері. 7. Былғары материалдарын қолдану нормалары. 8. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 9. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 10. Өндірістік санитария процедуралары. 11. Өрт қауіпсіздігі талаптары. <p>4.1. деңгей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын жабдықтың конструкциясы, жұмыс істеу тәртібі және реттеу. 2. Пішілген былғары материалдардың қасиеттері мен мақсаты. 3. Аяқкиімнің кесілген материалдары мен бөлшектерінің стандарттары мен техникалық шарттары. 4. Осы стильдегі және аяқкиімнің түрінің жиынтығына кіретін бөлшектердің саны. 5. Кесетін былғарыға кескіштерді ұтымды орналастыру әдістері. 6. Былғары материалдарын қолдану нормалары. 7. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 8. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 9. Өндірістік санитарияны жүргізу тәртібі. 10. Өрт қауіпсіздігі талаптары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық байланысқа бейімділік орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану ориентация на результат и эффективность	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	ортопедиялық аяқкиімді құрастырушы (қолмен)
	4	ортопедиялық аяқкиімді керуші
	4	ортопедиялық аяқкиімінің модельер-конструкторы
	4	протезші техник
4	протезші техник-технолог	
73. Кәсіптің карточкасы «Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші»:		
Топтың коды:	7531-1	
Қызмет атауының коды:	7531-1-001	
Кәсіптің атауы:	Ортопедиялық және басқа бұйымдарды тігуші	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	1 (1.0.-1, 1.1.-2)	

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	45-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (45-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 9 желтоқсандағы № 490 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 11 желтоқсанда № 21757 болып тіркелді. 30-параграф, 318-319-тармақтар , бұйымдар тігуші, 1-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар жоқ		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7531-1-001 - Корсет дайындаушы 7533-1-016 - Тігінші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Тікелей бақылау және қадағалау бойынша нұсқауларға сәйкес қарапайым тапсырмаларды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тікелей бақылау және қадағалау бойынша нұсқауларға сәйкес қарапайым тапсырмаларды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Тікелей бақылау және қадағалау бойынша нұсқауларға сәйкес қарапайым тапсырмаларды орындау	Дағды 1: Белгілі бір дәрежеде дербестікпен жетекшілік ететін тоқыма корсеттері мен бинт бұйымдарын және дублин маталарынан ортезаларды жасау бойынша қарапайым жұмыстарды орындау.	Машықтар:	
		1. Бұйымдардың элементтерін тігу бойынша жұмыстарды қолмен орындау:ілгекті торлау, түймелерді қадау, қолғаптар мен биялайларды жұптап біріктіру, жіптердің ұштарын бекіту, бастырманы үстемелеп және қыспақтап жіптермен біріктіру. 2. Технологиялық талаптарға сәйкес инені, аспаптарды, құрал-сайманды қолданумен немесе оларсыз қарапайым қайыс-ер бұйымдары мен адам жарағының бұйымдарын, қайыс және аршылмаған құсыру бөлшектерін тігу бойынша операцияларды орындау. 3. Жұмыс үлгілері: қолмен тігу: 1) қамыт киіз жастығының белдігіне ілгектер, тоғалар; 2) көкілдірікке астарлар; 3) бұйымдарға тоға; 4) бұйымдарды көктеу	
		Білімдер:	
		1. Өнімнің түрлері. 2. Бұйым элементтерін қолмен тігу бойынша жұмыстарды орындау әдістері мен тәртібі. 3. Инелер мен жіптердің нөмірлері, оларды қолдану тәртібі; 4. Орындалатын операцияға және тігу сапасына қойылатын талаптар. 5. Бұйымдарды тігу кезіндегі ақаулардың себептері, олардың алдын алу және жою жолдары. 6. Дәстүрлі және заманауи әдістерді қолдану арқылы өлшемдерді алу тәртібі. 7. Тігін операцияларын орындау әдістері мен тәсілдері. 8. Қызмет көрсетілетін жабдықтың конструкциясы, тігін инелер мен жіптердің нөмірлері. 9.Тоқыма корсеттерін, бинттерін, жоғарғы және төменгі аяқтардың тоқыма ортездерін дайындау технологиясы. 10. Ішкі еңбек тәртібі. 11. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау ережелері. 12. Өндірістік санитария процедуралары. 13. Өрт қауіпсіздігі талаптары.	

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Тікелей бақылаудағы әрекеттер		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар». Жалпы техникалық шарттар».		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	2	ортопедиялық бұйымдарды тігуші (бандажист)	
74. Кәсіптің карточкасы «Протез құрастырушы слесарь»:			
Топтың коды:	7320-3		
Қызмет атауының коды:	7320-3-006		
Кәсіптің атауы:	Протез құрастырушы слесарь		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:	4 (4.0.-1, 4.0.-2)		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	16-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (16-шығарылым) бекіту туралы" 2019 жылғы 22 қазандағы № 563 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 24 қазанда № 19510 болып тіркелді. 55-параграф, протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі 6-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Аяқ-киім өндірісі (түрлері бойынша)	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	4.0. деңгейі: 5-разрядты керуші ретінде жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	Жұмыс орнында оқыту/оқыту немесе қысқа мерзімді оқыту; «skills.enbek.kz» платформасында кадрларды даярлау мен қайта даярлаудың қысқа мерзімді курстары		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8219-9-003 - Жинаушы (жалпы бейін) 7320-3-006 - Протездік – ортопедиялық бұйымдардың механигі 7536-1-022 - Бөлшектер мен бұйымдарды жинаушы (аяқ киім)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Барлық түрдегі ортездер мен протездерді жасау және жөндеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Барлық типтегі және типтік емес жағдайларда ортездер мен протездерді жасау және жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлері бойынша жұмыстар	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Барлық типтегі және типтік емес жағдайларда ортездер мен протездерді жасау және жөндеу бойынша кешенді жұмыстардың барлық түрлері бойынша жұмыстар	Дағды 1: Барлық түрдегі ортездер мен протездерді дайындау және жөндеу бойынша кешенді жұмыстарды жүргізу	Машықтар:	
		1. Бір жақты ампутация және аяқтардың деформациялануы кезінде жабдықтарды пайдалана отырып, арнаулы станоктарда, аспаптарда стандартты жартылай өнімдерді қолданумен барлық қолданылатын материалдардан протездік-ортопедиялық бұйымдарын жасау, шақтау, өлшеу және өңдеу. 2. Термопластикадан, былғарыдан және қатпарлы пластмассадан жасалған гильзалармен косметикалық, жұмысшы және тартқыш бір және екі жақты ампутацияларда аяқ-қол протездерін дайындау, шақтау және жөндеу. 3. Бір және екі жақты ампутация кезінде аяқтың протездерін жасау, сәйкестендіру, әрлеу және жөндеу.	

		Білімдер: 1. Вакуумды қалыптау технологиясы. 2. Ақрил шайырларына негізделген қабатты пластмассадан гильзалар жасау технологиясы. 3. Протездерді дайындауға қойылатын технологиялық талаптар. 4. Пайдаланушы деңгейіндегі дербес компьютер және қол-аяқтардың электронды модульдері мен биопротездерін реттеуге арналған бағдарламалар. 5. Жұмыста заманауи техникалық және цифрлық құралдар мен технологияларды қолдану. 6. Ішкі еңбек тәртібінің ережелері. 7. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау тәртібі. 8. Өндірістік санитария ережелері. 9. Өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық адалдық байланысқа бейімділік, орындаушылық тәртіп, тұлғааралық құзыреттілік, нәтиже мен тиімділікке бағдарлану.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	СТ 1724-2007 «Протездеу бойынша медициналық-техникалық көмек көрсету және протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету. Жалпы талаптар»; СТ 68-2012 «Халықтың жеке тапсырыстары бойынша дайындалған протездік-ортопедиялық бұйымдар. Жалпы техникалық шарттар».	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдардың механигі;
	4	протездік-ортопедиялық бұйымдарды жасау және әрлеу жөніндегі қайысшы;
	4	Протез құрастырушы слесарь
	4-5	техник-ортезист;
	4-5	протезші техник

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

75. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі
Орындаушы:

Манабаева Гульбакыт Хакимовна, +7 (717) 274 35 33, g.manabaeva@enbek.gov.kz

76. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі

Жоба жетекшісі:

Боранбайқызы Альбина

E-mail: a.boranbaikyzy@enbek.gov.kz

Телефон нөмірі: +7 (717) 274 29 73

Орындаушылар:

Иманғали Фазиза Әмитқызы, +7 (717) 274 32 31, g.imangali@enbek.gov.kz

Әлеуметтік қорғау саласын дамытудың ұлттық ғылыми орталығы ШЖҚ РМК

Жоба жетекшісі:

Тезекбаев Қанат Мәрденұлы

E-mail: tekanat@mail.ru

Телефон нөмірі: +7 (727) 279 80 91

Орындаушылар:

Бөлекбаева Шолпан Әділжанқызы, +7 (727) 279 80 91, sholpan-adiljan@mail.ru

Сейсембеков Толқын Әділжанұлы, +7 (727) 279 65 65,

Абу Джазар Усама Мухаммедович, +7 (727) 279 65 65, dr.osama@mail.ru

77. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 25.07.2025 г.

78. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 01.11.2024 г.

79. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 27.09.2024 г.

80. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2024 г.

81. Бағдарлы қайта қарау күні: 31.12.2027 г.